

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
11-12/2015

Darth Vader v Podzemí aneb Bilcon (7. 11. 2015)

Hned vedle bíloveckého zámku najdete katakomby, které spravuje městský úřad. Počátkem listopadu v jejich bludišti zavládne říše fantazie. Odehrává se Bilcon, jednodenní konvent skalních scifistů pořádaný ostravským Klubem literární fantastiky. Malý klenot mezi akcemi tuzemského fandomu se pyšní zahraniční účastí: každý rok přijíždí početná ekipa z Polska.

Humor? Smích? To je strašně vážná věc (Aleš Koval)

Bílovecká „čtyřicetihodinová“ setkání se dějí ve znamení ústředního motivu, podobně jako je tomu třeba u Fénixconu. Předpokládám, že se vám dostal do rukou *Interkom* číslo 6/15; vzpomenete si snad, že letošek měl být zasvěcen humoru (a srandě) v science fiction. Nezdá se to, ale žánr fantastiky k nadsázce, komičnu, ironii, satíře i grotesce svádí. Kdyby se mělo téma důkladně rozebrat, vyžádalo by si týdenní konferenci. Takhle byl k dispozici jediný, byť velmi dlouhý den, který půlnocí rozhodně nekončil, a tradiční páteční přednáška v městském muzeu nádavkem.

Sedmdesát míst, která obnášejí maximální kapacitu katakomb, se prakticky zaplnilo česko-moravsko-polským obecnstvem – přesněji aktivními spoluúčastníky spolehlivě odsypajícího programu, v němž nezustávala prázdná místa. Humorná fantastika představuje námět zábavný sám o sobě: už jenom ukázky z knih a filmů vyvolávaly smích. Překvapí však, kolik románů a povídek do dané kategorie patří, kdo ze slavných autorů neváhal sáhnout k drsným žertům, černé legraci, britkým

slovním hříčkám, sarkasmu a tragikomickému vyznění. Vynikající v tomto ohledu se ukázala přednáška známého polského spisovatele Piotra Cholewy. Nezustal opomenut ani Twain, Kuttner, Tolkien, Anthony, Lem, Adams... o mistru Pratchettovi nemluvě.

I když se nejvíce prostoru dostalo kultovním *Návštěvníkům*, jejichž zákulisí odhalil Roman „Doktor“ Hruška, *Futura-mě* se zasvěceným komentářem Terezy Kovalové a *Operaci Broken Arrow* v podání Jardy Houdka, přednášející spolu s posluchači vzpomínali na jiné snímky z české, československé a zahraniční produkce. Kolik jich jen vzniklo za více než sto let od Meliesovy *Cesty na Měsíc!* I ty nejstarší stále baví. Ano, došlo také na ty neúmyslně šprýmovné... Ovšem dobré filmy stejně jako dobré knihy dokazují, že humorné příběhy v sobě nesou hořkost poznání – v dávkách od zrnek až po atomovou bombu.

Tematické ladění akce doplnil útlý sborník s moudrým průvodním slovem Aleše Kovala, kreslenými anekdotami (ponejvíce ze světa *Star Wars*, protože se těšíme na nové pokračování) a povídkami Dušana D. Fabiana a Romana Kresty.

Milé doupe scifistů

I když jsou krátké a pomenší, Bilconům neschází nic z toho, co ke správnému konventu patří. V malém labyrintu osvětleném elektřinou, ozdobeném svíčkami, svítilnicemi tyčinkami a filmovými plakáty nalezne fan vše, co potřebuje ke spokojenosti, fantazáckou společností spřízněných duší počínaje. Promítací místnost (se studnou), přednáškový sálek, *Pokračování na str. 8*

OBSAH

Darth Vader v Podzemí aneb Bilcon	1	Český literární rok na Filipínách	21
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Kvótami k další diskriminaci?	22
Hvězdný bulvár	3	Jak se nám znetvoří tentokrát?	23
Vzpomínání na Pavla Weigela	9	Ondřej Neff: Co funguje	24
Sto deset let od smrti Julese Verna	10	Ti, kteří přestáli zkoušku časem	25
Dějiny legendárních zemí a míst	13	Meyrinkovský příběh	27
Legends: New Generation	14	Mort na Žižkově	28
Pán moří	15	Civilizační šok ²	29
S*S*S*S*R	16	Časem s vědou – listopad	32
Cena Karla Čapka	17	Což takhle plést košíky?	33
Soutěžící (a) porotci	17	Časem s vědou – prosinec	34
Emzáci, lidi a jiné příšery	18	Memento z říše divů	35
Kompletní výsledky 34. ročníku CKČ	19	Eurocon 2016	36

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Toto číslo obsahuje přílohu s výsledky Ceny Karla Čapka, které byly vyhlášeny na nedávném Parconu / Fénixconu, dostanou jej tedy i autoři a porotci soutěže, kteří nejsou předplatiteli. Snad to nováčky-prvoúčastníky nevydělá.

Skupina zakladatelů Československého fandumu stárne a tak i toto číslo přináší nekrolog, Františka Vrbenská v něm vzpomíná na Pavla Weigela.

Ivo Fencel připomíná vernovské jubileum, recenzemi po čase mile překvapil Honza Křeček (nemusí přšet, jen když kape), Františku špatné svědomí dohnalo k reportáži z Bilconu, jestlipak nám někdo podobně vylíčí i Fénixcon.

Mám dojem, že jsme letos neudělali soutěž národů Akademie SFFH, pokusím se ji vmáčknot do tohoto čísla, aby vyšla ještě v aktuálním roce. **Zdeněk Rampas**

Předplatné IK a jak jej poslat na to jediné a správné místo

Již třetí rok činí předplatné 300 Kč a stejnou dobu lze zaplatit přes konto u Fio banky, které má tu výhodu, že bez poplatků umožňuje poslat peníze i slovenským předplatitelům. Takže pro platbu z ČR používejte číslo konta: **2700397108/2010** a pro platbu ze SR **2700397108/8330** (platbu zadejte jako vnitrostátní převod).

Na toto konto tedy, pokud jste tak již neučinili jinak, pošlete tři sta korun (čísly 300 Kč, respektive 12 euro, nebo podle momentálního kurzu), nebo můžete předplatné poslat složenkou na mé jméno a adresu redakce (je v tiráži :-).

Posíláte-li předplatné na konto, ale přes Českou poštu, upozorněte na to i mailem, mnohdy je identifikace plátce prakticky nemožná. **Zdeněk Rampas**

Dopisy čtenářů

Dobry den, blahopřeji k 300. číslu Interkomu. Odebírám ho teprve pár let, ale protože žiji ve vzdáleném městě na východě Moravy, kde nemáme žádný SF klub (ano, horší než skutečný Prostějov je už jenom seriálový Protějov), je pro mě Interkom jediným relevantním pojítkem s děním ve fandumu. Dnes už nečtu žádný papírový časopis, pouze Interkom (pokud nepočítám posledních pár nepřečtených čísel Ikarie, kterou jsem kdysi kupoval, ale ani náhodou nestačil číst, tak to teď doháním). Na Interkom se vyloženě těším, protože vím, že se zase dozvím něco zajímavého z oblasti života, kterou mám rád.

Upřednostňuji jednoznačně papírové vydání. Proč, když si ve všem ostatním vystačím s internetem? Interkom je u mě totiž spojen s polední pohodou. I když uznávám, že je to zlozvyk, otevírám ho při obědě - formátem přesně odpovídá jídelnímu čtení (a ani kocoří ho nedokáží příliš pomačkat). Nevadí mi zpoždění, jsem nemocný člověk (momentálně již 4 měsíce uvězněný na neschopence), takže stejně nikam nemůžu (6 hodin vycházek denně stačí tak maximálně na letmou návštěvu sousední Olomouce). (...) **Zdraví Pavel D. F. Hrubý**

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 11-12/2015 (302)

Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka:

Kristýna Benediktová

Redakční kruh:

Richard Klíčnický a Michaela

Autoři tohoto čísla:

Dalibor Čáp, Ivo Fencel, Martin Gilar, Zuzana Hloušková, František Houdek, Daniela Kovářová, Jan Křeček, Ondřej Neff, Jaroslav Olša, jr., Peter Pavelko, Zbyněk Petráček, Zdeněk Rampas, Slávek Švachouček, Jiřina Vorlová, Františka Vrbenská

Fotografie

Richard Klíčnický, František Novotný

Sponzoři tohoto čísla

Daniela Kovářová

Jiří Doležal

Jiří Grunt

Vychází nepravidelně.

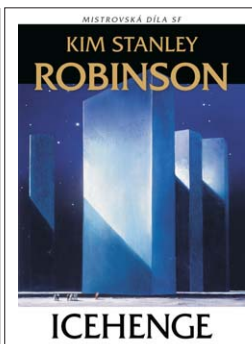
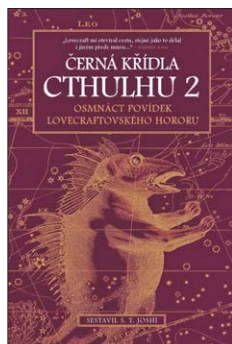
Uzávěrka tohoto čísla byla dne 12. 12. 2015

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Vánoční nadílka Laseru

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Jaký národ, takoví jeho židé.

Benjamin Kuras

V ruské obci Maloje Perekopnoje se převrhl kamion s vodkou. Nehodu slaví místní už týden, vyslaní policisté se nevrací.

Aktualne.cz

Myslím, že *Genderová expertní komora a Kongres žen* usilují o podobnou očistu tohoto hříšného světa jako Islámský stát. Mohli by si navzájem rozumět. Až se tu islamisté zmocní vlády, budou obě organizace nepochybně až to poslední, co zakáží. Jejich aktivistky budou sice muset chodit v burkách, ale aspoň se jim nebude moci stát, že by je někdo „zredukoval na pouhé sexuální objekty“.

Bohumil Doležal

Nikde není dáno, že když jsou dvě stanoviska v zásadním rozporu, nemohou být obě zároveň a srovnatelně nesmyslná.

Bohumil Doležal

◆ ◆ ◆

● **18. října** jsme s Michaelou navštívili shromáždění na podporu Izraele. Václavák jsme nezaplňli, ale pár lidí se pod koněm sešlo. Bohužel Ondřej Neff nemohl přijít, jeho text přečetli a mluvil nám ze srdce. Najdete jej na straně 24.

● **19. října** jsem navštívil Evu Kaiserovou ve Fortuna Libri a pak se vydal do Arga. Tam jsem se od Richarda Klíčníka dověděl o problémech Honzy Kantůrka s páteří, zrovna je na složité neurologické operaci v nemocnici Na Homolce. Držíme mu všechny palce, ať dopadne dobře a Honza se brzy uzdraví...

Pak jsem se vydal do Čáslavské na schůzku RUR, a vyděsil Filipa, který ještě o Honzovi nevěděl...

● **20. října** jsem zase u Filipa (vracím tašku) a pak jdu prožít pravý poštovský horor na hlavní poštu. Opět mi vytanula Edova slova o zastupitelských úřadech Pekla v ČR.

● **21. října** dorazily maily od Egon:

Vážení členové a příznivci KJV, přikládám svatební oznámení Richarda Biedermanna, syna členů KJV Caroly a Petra Biedermannových, kteří již žel nejsou mezi námi. Jménem svým i klubu jsem Richardovi a jeho nastávající popřál mnoho štěstí na společné cestě životem. **Jednatel KJV Egon Čierny** a v dalším píše, že se KJV odkládá o týden.

Odpoledne pořádá MF křest knihy amerického spisovatele Joshuy Ferrise, který přijel do Prahy představit svou novou knihu *Vstát znovu se slepicemi*, pro mě bylo podstatné, že ji přeložil Richar Podaný, a tak jsem se vydal do Neoluxoru. Přišel jsem o chvíli dřív, abychom s Richardem popovídali a vyměnili knihy. Pak se ještě objevila Kristin Olsonová, domlouvali jsme se na Vánočním večírku, když nás vyrušil A. Kočí z MF, zapomněl přinést originál knihy, ze které chtěl autor přečíst úryvek, který by pak přečetl moderátor česky v Richardově překladu. Bohužel Richard u sebe originál neměl, když padl návrh volat Viktorovi, aby jej poslal mailem, navrhl jsem podívat

se do počítače Neoluxoru, zda knihu nemají v cizojazyčném oddělení? Mezitím našťestí text našla Kristin na svém tabletu, ale to už někdo dorazil s papírovou knihou z mínus druhého patra.

Při křtu, kde byla zdůrazněna hravost, vtipnost a překladatelská obtížnost knihy, dostal Richard otázku, jak dlouho tak mimořádnou knihu překládal. Tonda Kočí možná čekal odpověď o probolívání se k výslednému tvaru (za současného propalování na dřevě jástvi), ale rozdejal i sdělení, že dva až tři měsíce jako u každé knihy tohoto rozsahu. A pokud díky autorovým špekům byl překlad o dvacet procent obtížnější, tak práce na něm byla o dvě stě procent zábavnější, takže na tom jako překladatel jen získal.

Zeptal jsem se Kristin, jak je to s právy na Stephensonovy knihy, s tím, zda ji mohu poslat mail s dotazem, aby to nemusela nosit v hlavě, K. si chvíli hrála se svým tabletem a najednou byla připojena k databázi Litagu a hned bylo jasno.

Večer píše Richard Klíčník, že to s Miniconem vypadá špatně: *paleontolog nemůže, Fuka ani Baldýnský neudělají přednášku o filmech, nemají čas, Neff je v Maďarsku, Vrbenská přednáší záhadologům, Kantůrek jde na operaci, filmová vědkyně je na konferenci, Kuglerová má službu na lince důvěry.*

● **22. října** dopoledne shání Jarda Olša, jr. anglický text povídky Ondřeje Neffa, našťestí má indické vydání a našťestí je tu Franta Hlouš a rychle dodá použitelné OCR. Já pak objednáвам salónek Malešického mikropivovaru pro S*S*S*R.

Odpoledne zaskočím na pár slov ke Kruhu a pak pilím na *Slova mají křídla*, kam jsem přilákal i Honzu Poláčka. Cestou mi ještě volá Netopejř s příkladem z matematiky, do kolikáté třídy to už Simon chodí, že probírají něco takového?

Prvním hostem byla Irena Obermannová, přišla mi trochu sebestředná a hloupoučká, ale takovým roztomilým způsobem, hloupost sama o sobě není tak hrozná, když není spojená s agresivitou. Naštěstí ještě někam spěchala, tak jsme si pošešli kousek jejího textu o nákupu potraviny na víkend nebo něco podobně důsažného a mohl začít Martin Vopěnka, který přišel představit svůj román *Nová planeta*. Mám za to, že ani Vopěnka nepochopil specifikum science fiction, i když jeho selhání nebude z hlediska čtivosti tak tragické jako u Miloše Urbana, úryvek, který přečetl spolu s tím, který jsme vyslechli na křtu knihy ukázal, že půjde spíše o „výchovný román“, ozvláštěněný fantastickým prostředím budoucnosti s ekologickým varováním. Když došlo na osobní věci, projevoval se Martin Vopěnka takřka jako sociologické klišé „syn velkého otce chce vystoupit z jeho stínu“ (trauma ze studia fyziky, která jej těžce nebavila, ale následkem bolševické perzekuce nemohl studovat jinde...).

Následoval Benjamin Kuras, přečetl několik velmi zábavných úryvků z *Tao sexu* a *Nebýt golema*, odměněných potleskem. Problém nastal při dotazech na současnou politiku a islamizaci Evropy. Kuras doplnil Robejškovu tézi o selhávání elit politických, intelektuálních (mediálních a akademických) a finančních a doplnil o signifikantně zapomínanou elitu vojenskou – my už o možnosti bránit se ani neuvažujeme.

Přítomní sluníčkáři, hlavně ze zjednané kapely, místo aby se snažili něco od Kurase dovědět (přece jen strávil v Londýně

víc času než oni, a byl mezi nimi, aby odpovídal na dotazy, což je něco jiného než jen číst jeho fejetony), tak se jej pokoušeli ukřičet.

Abych jim nekřivdil, byl tam jeden konstruktivní protinávrh: kdyby každý začal přemýšlet, jak zlepšit sám sebe a na druhých hledal hlavně to dobré, tak by svět byl lepším místem. (Říkal jsem si, proč jen to nikdo neporadil chlapům u Stalingradu, bylo to tři týdny před masakrem v Paříži, takže mě nenapadla aktuálnější lokace.)

Po návratu dobrá zpráva od Richarda z FB: *Honza Kantůrek vám všem vzkazuje, že jestli jste si od něj něco půjčili a nevrátili, a už jste si mysleli, že nebudete muset, tak máte všichni smůlu! (já prej taky). Bolí ho ruce a má díru v krku, ale evidentně je na tom líp. Jinak říkal ještě něco o tom, že přece musí dopřekládat poslední čtyři Pratchetty a Malého Nema, takže to nehodlá zabalit.*

● **24. října** vyrazíme do Stanic na návštěvu k Heřtovým–Svořenovým, příště to musím spojit s cestou k Milošovi Podpěrovi, který tam někde také bydlí. Byl to jen malý večírek ozvláštněný známými, kteří propadli rugby, zrovna na Novém Zélandu probíhalo nějaké mistrovství. Vzali jsme sebou pár Mišinych knih s říkadly z našeho mládí (*Mistr sportu skáče z dortu, Kecy v kleci a Retro 2*) a druhá část večera proběhla v retro duchu. Dobový popěvek z Liberecka, konce 70. let:

Seděl kretén u debila /čekali na imbecila,
a že měli dlouhou chvíli, / s idiotem klábosili.

● **29. října** U Kruhu předávám Jiříně Ludvíka pro Ivana Adamoviče, já bych ho mohl zapomenout dovézt na Parcon, jak už se mi také (nejméně jednou) stalo.

Pak jdeme do MATu, KJV se výjimečně koná ve čtvrtek, někdo něco zvorál, poslechnout si Frantu Novotného o jeho arktické cestě po severním Atlantiku. Franta komentoval vybrané fotografie, takže jsem z něho článek pro IK nevyrazil.

Vedle mě a Jiříny ještě dorazili Egon + Jarka, Pavlíci, Robert Rameš, Filip Gotfrid a Roman Štědroňský, Pavel Nosek, Roman Průcha, a chvíli i Honza Vaněk.

● **30. října** Jolana přivedla na svět dvojčata Ludmilu a Česlavu, **BLAHOPŘEJEME**

● **2. listopadu** v RUR potkávám Jirku Pavlovského, čekal na Janu, od ní jsme se dověděli, že jdou na večeri k oslavě Jirkových narozenin. Docela jsme pokecali o komiksech (já si od Filipa nechal ukázat Mimoně, nějak jsem nenacházel mezi obrázky žádnou souvislost, ani že by tam probíhal nějaký děj, asi je to na mě příliš složité) a filmech a Jirku představa romantického večera zjevně vyděsila, protože navrhoval, abych šel s nimi.

● **3. listopadu** jsem navštívil rezidenci velvyslance Španělského království, pořádala se malá, skoro rodinná slavnost pro Miloše Uličného s rodinou a přáteli českými hispanisty (celkem ani

ne 20 lidí). Proti mým zkušenostem s asijskou diplomacií se stará Evropa může pochlubit třeba talíři s erbem a nejspíš stříbrnými přibory. Asie ale byla také přítomná v podobě diskrétních filipínských služebních, kterým se tak ale jistě nesmí říkat. Miloš Uličný byl dekorován záslužným křížem Řádu za občanské zásluhy (Orden del Mérito Cívico), který mu udělil španělský král Felipe VI, jestli jsem to pochopil, tak se stal komturem Řádu...

Uspořádání rezidence bylo podobné jako u Malajců, jen salónek v přízemí bylo víc, tuším čtyři. Přemýšlel jsem, která meziválečná rodina tam pořádala večírky. Potkal jsem tam Anežku Charvátovou, chválila Viktora za jeho

Lada Hazaiová, Miloš Uličný a já.

schopnost odpovídat na dotazy ohledně anglických termínů i kolem půl třetí ráno (to jsem komentoval slovy, že Hanička je svěťice); mrzelo ji, že Viktor nedostal Cenu Josefa Jungmanna, bude ještě muset trochu zešedivět.

Anežka mi svou nekonformností připomínala Miriam Löwensteinovou. Ale to je možná můj problém, každý mi někoho připomínal, velvyslancova dcera asi v Uršulině věku mi hodně připomínala hrdinku filmu *Starý dům uprostřed Madridu*. Ale možná takhle vypadají všechny mladé Španělky, než se začnou sesycháním individualizovat. :-)

A asi to nejdůležitější: byla tam i Lada Hazaiová a čeká mimčo, jestli jsem se nepřeslechl, tak kluka, zkušený z toho mohou odhadnout, jak už je to daleko :-)

● **5. listopadu** mi z tiskárny přivezli *Čas šelmy*, vydal jsem se s pár výtisky ke Kruhu, kam dorazili i Franta Novotný, Vlád'a Němec, Vlado Říša (čte Danielinu knihu). Na chuděru Jiřínu jsem navalil knihy pro vítěze CKČ.

● **6-7. listopadu** v Bílovci probíhá Bilcon-Strejda con, ale nenašel jsem letos čas a sílu k cestě.

● **7. listopad**, neslavila se to donedávna největší událost v dějinách lidstva? Kde ty loňské sněhy jsou a jak jiné máme dnes starosti.

● **8. listopadu** Peťo Pavelko posílá informace o Euroconu v Barceloně, viz poslední strana.

● **9. listopadu** píše Egon: Drazí přátelé díla Julese Vernea, rozhlasový režisér Dimitrij Dudík se rozhodl natočit muzikál podle románu *800 mil po Amazonce*. Vystupovat v něm slíbí Viktor Preiss, Josef Somr, Arnošt Goldflam a mnozí další. Jenže jsou potřeba peníze. Projektu pomáhá člen klubu Richard Klíčnick, takže je to trochu i naše akce. Přispět můžete v následujícím linku: www.hithit.com/cs/project/466/tajemstvi-pralesa-aneb-osm-set-mil-po-amazonce A děkujeme i za preposlání dalším lidem. Nové zvukové zpracování verneovky bychom měli podpořit.

Večer jsme v Institutu Cervantes křtili Paměti pankáčova dědečka a v Barceloně velkém městě, ze scifistické obce se zastavil jen Honza Vaněk jr.

- **12. listopadu** pořádáme S*S*S*S*R, víc na straně 16.
- **13. listopadu** odpočíváme po SSSSR, v Plzni probíhá Pivocon a v Salmovské literární kavárně:

STŘEDOZEMSKÝ HUDEBNÍ VEČER – Písně s tematikou Tolkienova světa zahrají a zazpívají členové hudebních uskupení, soustředěných kolem hudebního projektu Písně Středozemě. Přijďte se zaposlouchat do Středozemských písní, tónů kytar, dud, houslí, harfy, flétny a harmoniky! Projedte se s námi po Rohanských pláních, projděte se ulicemi Minas Tirith, přihněte si z korbíku v hospůdce v přívětivém Kraji!

Tolik tedy oficiální komentář v programu.

Na akci jsem narazil víceméně náhodou, při hledání vystoupení skupiny s irskou a skotskou hudbou. Posléze se ukázalo, že skupiny (a volná sdružení) s názvem Falešné společenstvo a Poetické společenstvo jsou souborem nadšenců, kteří skládají původní hudbu a texty na motivy díla J. R. R. Tolkiena.

Skupina má za sebou několik vystoupení na Tolkienconech a podobných akcích, samostatný koncert v Salmovské literární kavárně však měla podle více informovaných zdrojů zřejmě poprvé. Písně jsou volně ke stažení spolu s dalšími zajímavými informacemi na jejich webových stránkách na adrese: <http://pisnestredozeme.cz/> O koncertu platí ještě více než o divadle, že nelze zázitek a dojmy dostatečně sugestivně a přesně zprostředkovat čtenářům psaným textem. Je potřeba koncert osobně zažít. A účelem tohoto článku a úmyslem autora je, aby čtenáři získali o Písních Středozemě povědomí a mohli si již sami hledat aktuální informace o tom, kde, kdy a jak jejich vystoupení navštívit.

Celé pásmo večera sestávalo z jednotlivých skladeb s texty, jejichž výhradními autory byli vystupující nebo jiní členové společenstva a jejich náměty tvořily epizody nebo postavy z Hobita, Pána prstenů a Silmarilionu. Playlist jsem nesestavil, ale vzhledem k tomu, že všechny písně z vystoupení a ještě mnoho dalších je k dispozici k poslechu nebo i ke stažení na výše zmíněném webu, nemělo by to asi ani smysl. Je potřeba jejich vystoupení zažít, a to všem „fantazákům“ vřele doporučuji.

Vystoupení v Salmovské literární kavárně bylo velice zdařilé. Prostředí vzhledem ke své velikosti (tedy spíše malosti – kapacita sálu je tak do 50 lidí) umožňuje bezprostřední kontakt diváků s vystupujícími na podiu, o přestávce lze s jednotlivými zpěváky a hudebníky osobně hovořit, protože opustit podium lze pouze hledištěm. Žádný zadní únikový východ není k dispozici. I obsluha kavárny funguje během vystoupení decentně. Výběr nápojů a jídel není příliš rozsáhlý, ale jídlo a pití není hlavním účelem návštěvy akcí v kavárně. **Starknest**

a mezitím v Paříži umírají lidé.

- **14. - 16. listopadu** jsem na venkově, ale v TV nic zajímavého.
- **19. listopadu** se spolu s dalšími přispěvateli Rodinných listů účastníme konference Pražského právníckého podzimu na téma *Právo, kvóty a diskriminace*. Potkal jsem tam ještě Aničku Šochovou, Helenku Šebestovou a učitele Darth Ziry z brněnských práv. Akce se odehrávala v rezidenci primátora na Mariánském náměstí a jeden z prvních příspěvků měla Adriana Krnáčová. Radost mi udělala Daniela Kovářová, když jako mo-

derátorka citovala Ederu, jak jsem ji Odposlechl pro minulý Interkom. Víš na straně 22.

- **20. listopadu** pořádá Vilma po více než třech měsících (nepočítám ten u Rámišů a SSSR) večírek. Jako záminka posloužila návštěva Karoliny Francové (přijela z Liberce na jakousi oslavu JFK a stala se tak nejvzdálenějším hostem) a vydání knihy *O snovače a přemyslovi*. Po tak dlouhé době jsme všichni měli večírkový absták, sešlo se nás čtyřiaadvacet, ale ani tak se nepodařilo sníst všechny domácí a donesené lahůdky.

- **21. listopadu** se nakonec konal Minicon, Richard Klíčník nahradil nespolehlivé dinosaury mladou krví, a dopadlo to docela dobře: dorazili jsme po obědě, a tak nám unikl rozehrávácí Star Trek, ale stihli jsme přednášky Ivo Fencla o Ztraceném světě, Edity Dufkové-Bromové o možnostech komunikace s mimozemšťany (Berenika celou dobu spala v kočárku zaparkovaném za knižním stánkem Strak na vrbě, kde obětavě prodával Leonard Medek). A pak i Tomáše Petráska o možnosti inteligentního života před lidmi, potažmo savci. Na film *Cesta do pravěku* jsme nevydrželi, ale i tak prima.

- **23. listopadu** jsem zaskočil do Elysia na křest Času šelmy, bylo docela plno, přišlo hodně autorů a ilustrátorů, Františka Vrbenská jako kmotra, sponzor, který doufá, že bude spíš investorem, Jiřina, Honza Kovanic s Janou Rečkovou, pak jsem tam znal ještě Karla Doležala a samozřejmě Vládu Němce.

- **25. listopadu** jsem navštívil křest katalogu díla Jana Brabence v Clam-Gallasově paláci, knihu pokřtili Hana Maciuchová a Ivo Šmoldas, chtěl jsem pak zajít ještě na KJV, ale zakecal jsem se s Eduardem Martinem a zástupkyní sponzora ASFFH Lenkou Benedíkovou z Con4PAS a pak už to nestálo za to.

- **26. listopadu** slaví Staso „Triton“ Juhaňák padesátiny. Nepočetl jsem se z Clam-Gallase a zase jsem chtěl stihnout dvě akce v jednom dni, takže to dopadlo tak, že jsem se u Stasa v Nuslích jen otočil, co bych stihl prohodit pár slov s oslavencem, jeho chotí, redakci Tritonu a Violou Lyčkovou (o severských detektivkách) a už jsem zase půdál ke Kruhu a odtud na *Slova mají křídla* věnovaná překladatelům z exotickým jazyků. Trochu jsem si lál, že jsem opustil útulné podzemí polikliniky a když jsem si říkal, že druhého takového osla aby pohledal, dorazila Františka Vrbenská, kterou jsem také na oslavě zahlédl. Pak jsem se dověděl, že později se tam dobře bavili Klímovi, ostatně jsem se při odchodu míjel s Evou a Milanem Fibigerovými. Ale zpět k překladatelům z jidiš, řečtiny a novoslověnštiny. Tena Elefteriadu přeložila román *Deník ctihodné prostitutky* Chrys Dimoulidouvé a dost zajímavě líčila své překladatelské začátky.

- **27. listopadu** jsem vyrazil do restaurace Pod Smetánkou na oslavu sedmdesátin Zdeňka Rosenbauma. Zase jsem si to zkomplikoval dvouprogramem, v Praze pobýval Tom Kučerovský, který slíbil vytisknout grafiku pro vítěze CKČ. Jako obvykle to nebylo jednoduché, nejprve se mi hodinu neozval, a když jsem jej našel, ukázalo se, že má všechny tisky v jednom balíku a že nám je dodá až na Fénixconu, že já se o něco snažím.

- **29. listopadu** s Michaelou absolvuji tradiční Vánoční výstavu v podzemí Betlémské kaple. Máte-li mrňata nebo vás zajímají stará řemesla, nedejte si to ujít. Knihařská dílna je paráda :-)

● **30. listopadu** se zármukem oznamujeme, že dnes v noci zemřel básník, spisovatel a překladatel Pavel Weigel.

Ráno mi Františka Vrbenská prozradila, že zdravotní prob-

Asi bych byl trochu pyšný na to, co čeští sedláčci dokázali, jak se za sto let Němcům když ne vyrovnali, tak přiblížili (pro mnohé východní bratry jsme Němci mluvící slovanským jazy-

Ludmila Zemanová, spoluautorka knihy, dcera Karla Zemana, v jeho Muzeu

lémy má i Vlado Riša. Odpoledne navštěvuji Argo, kde je Richard rozhozený z chybného tisku dvou stran ve Stopařovi dvojce, a pak se vydávám k Filipovi do RUR, kde deponuji knihu pro Marka Dobeše.

● **1. prosince** se před Muzeem Karla Zemana setkávám s Ivo Fenclem (jak by také ne, když jsem mu o akci napsal, po té co jsem se dověděl že bude v ČRo povídat o bondovkách). Po chvíli se k nám připojil Richard Klíčnick a Martin Šust, který do Prahy přijel jen kvůli křtu knihy *Karel Zeman a jeho kouzelný svět*. Ze známých jsem tam narazil na Karla Syse. Čekal jsem, že křest proběhne v muzeu, ale to bychom se asi nevešli, takže někdo zajistil protekční počasí a vše proběhlo na náměstíčku před ním. Řekl bych, že jsme jej docela zaplnili. Z autorské (dcery a vnučky Karla Zemana) byla přítomna jen dcera, vnučka Žije v Kanadě, vzhledem k okolní teplotě bylo jen málo proslovů, ale o tak nádherné knize není třeba mluvit, tu je nutné číst a prohlížet.

Martin Šust o změně vzhledu World Fantasy Award, nějak se profláкло, co si HPL myslel o tmavších spoluobčanech a organizátoři ceny nechtěli mít nepříjemnosti s vítězi, kteří se zdráhali přijímat cenu s tvářmi takového ničemy. Opravdu by mě zajímalo, kolik mezi těmi, kteří tuto změnu vyvolali, bylo černochů, pardon Afroameričanů?

Napadlo mě, jak bych se cítil, kdybych měl dostat cenu pojmenovanou po nějakém významném pražském Němci (frustrovaném například pohledem na město, kde se kulturní německá vrstva následkem své civilizovanosti a tím i nízké porodnosti stávala menšinou v přívalu rychle se množících českých venkovanů), který se o tomto živlu někdy nějak nelichotivě vyjádřil.

kem). Naopak nějaké zpětné kádrování bych pokládal za příznání stále ještě trvajících pocitu méněcennosti.

● **2. prosince** jsem se zastavil v Tritonu pro recenzní výtisky a pak u Daniely Kovářové na malé předvánoční popovídání.

● **3. prosince** po dvou vynechávkách jsem se dostal ke Kruhu, ale sešlo se nás jen pár.

● **4. prosince** vyrazíme s Jirkou a Jarkou Doležalovými na Fénixcon. Naštěstí se pro nás zastavili doma, takže jsem mohl naložit opravdu velké množství knih ☺ Okolo jedné jsme byli v brněnském hotelu Slovan, kde už pro nás měli pokoje, takže jsme ještě v pátek odpoledne zvládli návště-

vu vánočních trhů a pokochání se sochami Žirafy a Exekutora kradoucího pračku na Moravském náměstí a pak už jsme nemuseli opustit hotel až do neděle.

V pomalu se plnícím hotelu jsme potkali Hromovláda, který tam se Zuskou a oběma dětmi (čtyřletou Alicí a ročním Rudolfem) byli už od čtvrtka. Pozdravil jsem se s Dárečkem, Pavlem Mikuláštkem, Karlem Soukupem, Pavlem Konečným, Standou Oravou, Egon Čierny mi dal dvoudílnou sbírku povídek své a Šimonovy soutěže, z Prahy ještě dorazil Pavel Komárek a nebojte se, nebudu vyjmenovávat dvě stovky dalších, zmiňuji hlavně čtenáře Interkomu, kteří hlasovali za další vydávání tím, že mi nutili předplatné na příští rok.

Po zahájení Parconu/Fénixconu s tématem Odysea (doktor si na to oblékl starořeckou zbroj) následovala již tradiční přednáška doktora Šimůnka na lékařská témata (*Věčné dilema medicíny mezi Skyllou řemesla a Charybdou umění*), potom jsem zamířil do salónku President, kde jsem přes hodinu improvizoval na téma *Odysea Československého fandumu*, svou obvyklou procházku dějinami fandumu jsem zakončil konstatacím (nejmenovaný autor akční fantastiky by napsal, že jsem „nakonec zkonstatoval“), že jsme, aniž bychom si toho všimli, asi zvítězili, protože jsme dosáhli všeho, o čem jsme kdy snili (v míře, kterou jsme si ani neuměli přestavit). Je ale také možné, že aniž bychom si toho všimli, jsme (my zakladatelská generace fandumu) také zemřeli, vždyť Fénixcon je skoro poslední místo, kde se dinosaurů cítí dobře a nejsou jen vítanou či trpěnou menšinou.

Následovala porada českých a slovenských klubů o Parconu 2016 (Míla Linc poslal informace, které se promítaly na Jiřině počítači, snad jsem si to poznamenal správně a con začne

23. 9. 2016) a Kristýna Obrdlíková referovala o přípravě Parconu 2017. Proti poradě probíhala přednáška Františka Novotného o jeho ledové odyssey, ale tu jsem naštěstí vyslechl na schůzce KJV.

Jiřina pak poreferovala o zítřka vyhlášeném ročníku ceny Karla Čapka a vyzvala k zaslání nominací na Ceny Ludvík a Mlok.

● **5. prosince** dopoledne jsem nahlédl na pořady v salonku Prezydent, jak se stalo pravidlem během celého Fénixconu, bylo tam plno do posledního místa. Zdeněk Pobuda, Robert Pilch a pár dalších nakladatelů vtipně komentovalo každodenní provoz své živnosti.

Od půl dvanácté o úskalích překladu rozprávěli Richard Podaný, František Novotný, Jana Rečková, Michael Bronec a Petr Kotrle, opět ve skvělé atmosféře a velmi vtipně.

Po obědě jsme s Vilmou pokřtili Snovačku a pak se Soykou a Lenonou Rozmarnou fantastiku a Testera.

Zjistil jsem, že když si nějaký text připravím, tak mi pak dělá problém jej přečíst nebo si na něj vzpomenout. Takže jsem na podium vtrhl jen s první větou a pak to nechal na samospádu. Proto ani nevím, zda jsem zmínil, že se mi líbí podtitul *To nejsamopašnější z české a slovenské fantastiky!* Třebaže českých povídek je v knize méně, jsou zúčastněné jazyky uvedeny abecedně, v tom vidím skutečnou emancipaci, ne ve hlídání, kdo bude uveden na kterém místě.

Pak jsem se sešel s Ondřejem Ševčíkem a Ivem Poledníkem a společně jsme v družném hovoru čekali, až se objeví Jan Havliš s Terezou Dědinovou. Ti se bohužel dopravili, až když jsem měl už jen chvíli na pochvalu Tereziny knihy *Po divné krajině* (věnoval jsem ji za ní k Vánocům Černou kouli od Gustava Meyrinka) a blížilo se vyhlášení cen, a jak se stále neobjevoval Mirek Dvořák s autem Mloků a Kočasů, Jiřiny se zmocňovala zdravá organizační nervozita. Naštěstí se Mirek včas ukázal, dobří fanoušci pomohli Jiřině přepřavit knihy do její „kanceláře“ a já vyrazil do Kongresového sálu, kde Martin Koutný a Roman Hruška předávali ceny vyhlášené na Fénixconu. Já tam byl údajně přizván, abych jménem Fandomu převzal vítězné logo Parconu ze soutěže, kterou vyhlásil ještě Šaman blahé paměti. Jak se ukázalo, byl to trochu chyták, Conan Society mi udělila svou cenu, a tímhle se zjistilo, že budu přítomen. Málem jim to ale pokazila Jiřina, která mě v nejméně vhodnou chvíli začala přivolávat kvůli diplomům CKČ.

V půl deváté následovalo předávání cen ČS Fandomu a CKČ, kterého se ujali předsedové národních fandomů. Pagi si vyhrál se scénářem, Lulu byla okouzující jako vždy, a až na některé zbytečně dlouhé ukázky vítězných prací vše příjemně odejpal.

Ludvíka dostal za dokončení trilogie *Kroniky české sci-fi* Ivan Adamovič, Draka za mezinárodní reprezentaci fadomu Peter Pavelko, Mloka za celoživotní práci Richard Podaný a Cenu presidenta ČS fandomu Martin Šust, zato jak pracuje za tři(cet) jiných ☺

● **8. prosince** jsem navštívil Vánoční posezení redakce Světelných roků na Roztylském náměstí, oproti oslavám Kvída šlo jen o komorní akci, dorazili Dalibor Čáp, Slávek Švachouček,

Standa Čermák, Vlád'a Widtman a s drobným zpožděním i Dana Čápková s kolegou z práce. U příležitosti setkání vyšlo speciální číslo Světelných roků, já zase donesl ukázky svého vydávání. Čiřnice se divila, co jsme to za společnost, že si čteme, místo abychom se bavili.

Po osmém jsme se rozešli a já vyrazil s Vlád'ou směr Vinohrady, měl jsem v plánu navštívit ještě Vinohradský pivovar, kde se před Vánoci sešla redakce a spolupracovníci Arga, autobus nás ale zavezl na Želivskou a protože mě grog, který jsem si dal u Balouna, nějak znavil, tak místo abych ještě dvacet minut jel na stanici Perunova, vydal jsem se domů.

● **9. prosince** se chystám na vánoční večírek Epochy, původně jsem chtěl přijít mezi prvními, ale cestou jsem se ještě zastavil v Městské knihovně a v Agentuře ISBN, kde jsem nechal ranec povinných výtisků, a když jsem po čtvrté do redakce dorazil, už tam bylo docela plno. Ze scifistů si užívali domácích i kupovaných lahůdek Boris Hokr, Pavla Lžičarova a místní Miša Volková. Pak ještě přijel Josef Pecinovský, se kterým jsem probíral jeho román Areston.

Po sedmém jsem vyrazil na Václavák, kde v Lucerně probíhal další díl festivalu Asijského filmu. S Libou Mohelskou a Honzou Vaňkem, jr. jsme šli na korejský film *Vnitřní krása*. Čekal jsem příběh podle klasické šablony o „stěhování duše“, hrdina se každý den probouzí v jiném těle, ale ve své posteli, jen je jednou žena, podruhé dítě a občas má tělo lamače dívčích srdcí a to pak vyráží na rande. Finále filmu se odehrává v Praze, ale v podstatě jen proto, že se Praha Korejcům líbí a mají to tu rádi, pro děj to nebylo příliš důležité. Po filmu ještě následoval raut korejských pochoutek, ale po více než dvouhodinovém filmu a večírku Epochy jsem už byl dost unavený, abych si to užil.

● **10. prosince** jedu na pohřeb Pavla Weigela, ještě v metru zahlédnu Honzu „Silvera“ Adamce a pak v tramvaji Jarku Pavlíkovou. V hloučcích před krematorium už na mě čekal Richard Klíčník, donesl mi autorské výtisky Dvanácti nesmrtelných, kterými jsem hned potrestal Frantu Novotného. Postupně ještě dorazili Honza Kantůrek, sláva už chodí a zdá se, že nemá velké problémy, Pavel Nosek, Stáňa Lálková, Jirka W. Procházka, Staso Juhaňák, Tomáš Jirkovský, Robert Rameš, Martina Mašínová a Ondřej Müller z Albatrosu. Tedy vše hlavně dinosaurů, nejmladší přítomný byl asi Silver, JWP těžce nesl, že Pevnost ani XB-1 neposlali svého zástupce. Ty ale zaslala Obec spisovatelů a překladatelé, pro které Pavel hodně udělal, jak ve své vzpomínce řekla Františka Vrbská.

Pak jsem vyrazil na schůzku s Honzou Poláčkem, i pro něj jsem měl autorák, Honza mi donesl několik podepsaných Matyldů, pak jsme zašli do kavárny kina Lucerna probrat Honzovu knihu o pražském mystikovi J. A. Smíchovském.

Před pátou jsme se přesunuli ke Kruhu, kde jsme se sešli s Jiřím Olšanským, který do Prahy přivezl loutky ze své dílny. Doporučil jsem mu Vánoční výstavu v podzemí betlémské kaple. Ukázalo se, že jak Jiří tak Honza sbírají grafiku, takže měli dlouho co probírat. Ke Kruhu ještě dorazili Vlád'a Němec a Jiřina Vorlová, která si zde udělala výdejnu autoráků Kočasu a Mloka. Proto se zastavili Milan Pohl, Lucie Lukačovičová a Jiří „Laurent Cellier“ Novotný.

Zdeněk Rampas

Dokončení ze str. 1 prostor s posezení a konverzací (s minivýčepem piva), hry, filmy, počítače. Srdce každého scifistického setkání představuje bar, zde s nabídkou studeného a teplého, slaného a sladkého jídla (v domácí kvalitě) a pití (v pestrém sortimentu) za fantasticky přátelské ceny. Bar U Baraba poskytuje dostatek míst, kde se dá posedět, pobesedovat a doplnit živiny. Bilcon v tomto ohledu prostě nemá konkurenci – hle, výhoda nevelkých conů.

Placky? Ano, jsou, pokaždé jiné. K tomu materiály o městě Bílovec a okolí, pohlednice, brožurky i knihy, každý rok sborníček (tištěný, loni vydaný na CD), milé suvenýry – třeba „psí známky“, plaketa s portrétem Darth Vadera nebo tmavé brýle, pocházející od *Mužů v černém*. Bilcon si vybudoval vlastní rituály, od posezení organizátorů s prvními účastníky v páteční večer, „kouřovými“ zastaveními v zahrádce před vchodem pro ty, co se nemohou vzdát cigaretky (nechci to zakříknout, ale počasí se vždycky vydaří) až po neformální, o to vřelejší loučení v nedělním dopoledni.

Můžete se těšit na vstupní testík ze znalosti SF literatury; na oblíbený *Videostop*, kterého se ujímá Martin „Bouchi“ Kučera; na dražbu knih (díky Standovi Otavovi a Luboši Klimkovi). K Bilconům patří návštěva zámku, o který obdivuhodně a s nadšením pečuje kastelán Eduard Valeš (<http://www.zamekbilovec.estranky.cz>); jeho zásluhou bylo možné přede dvěma lety uspořádat ve sklepení zámku opulentní kanibalskou hostinu. Zlatý hřeb bilconského programu přináší tombolu, mimořádně bohatou. Kromě trochy obvyklých „blbinek“ obsahuje značný počet skutečně cenných položek – s citem pro herecký projev se jí pokaždé zhostí energická Lenka Pilchová s úctyhodně vytrvalou Blankou Fucekovou.

Horor, tajuplnost, nadpřirozeno SF military, space opera

Bilcony s letitou tradicí se vrátily do scifistického kalendáře po delší odmlce: byly obnoveny v roce 2012 k 30. výročí založení stále existujícího Klubu literární fantastiky (bilcon@klf-ostrava.cz). Stále se vyvíjejí a zdokonalují, stanovují si atraktivní témata. Ve druhém ročníku přibýly koncerty (první, varhanní, zazněl v místním kostele za plné účasti scifistů), na kterých má velký podíl nadaná violoncellistka a zpěvačka Tereza Kovalová. Spolu se zpěvákem a kytaristou Adamem „Piafem“ Vopičkou založili hudební skupinu *Calm Season*, jejíž repertoár letos v rámci Bilconu představili.

Minulé roky zval Bilcon na vystavu ilustrací Jany Komárkové, vystoupení bluesrockové skupiny Moribundus, autogramiádu *Mycelia*. Ty, kteří vyjíždějí z Bílovice mezi posledními (pohodlné ubytování na internátu nedaleko místa conání, případně přímo v prostorách katakomb), od loňska láká post-conový výlet na okolní památky: loni se vydařila exkurze do zámku Kunín, letos vítal zvědavce zámek Hradec nad Moravicí v nádherných pozdizních kulísách.

Mezi přednášejícími a účastníky Bilconů se objevuje Vilma Kadlečková, Edita Dufková, Arnošt Vašíček, Piotr a Lech Cholewovi, Piotr Rak, Hanina Veselá, Jan „Johnak“ Kotouč, Dana Krejčová, Roman „Doktor“ Hruška, Zdeněk Rampas, Roman „Randalf“ Kresta, Martin „Bouchi“ Kučera, Petr Konupčík, Pavel Mikuláščík, Josef Vašát, Ivo Poledník, Jana Langová... to za všechny, kdo jsou „doživotně sci-fi infikováni“. Nejednomu

z nich ucarovala svébytná atmosféra severomoravského conu tak, že se v dalším listopadu vrací do bíloveckých katakomb.

Každé ze scifistických / fantazáckých setkání můžeme označit jako specifické a nezastupitelné pro život fandomu. Jsou totiž jednotlivě určena odlišným skupinám příznivců fantastiky, konají se v různých lokacích, které jim dodávají svébytnou atmosféru, představují vlastní koncepci a program. Díky Cromovi (nebo jiné nadpřirozené bytosti), že tomu tak je – potřebujeme velké festivaly stejně jako cony komornějšího rázu. Na všech těch událostech se najdou návštěvníci různých věkových kategorií; scifisté totiž nestárnou, zvědavost a hravost je neopouštějí.

Bilcony nabízejí k výše uvedenému tvrzení pádný důkaz. Jsou samy o sobě zázrakem, protože během neuvěřitelně krátké doby se díky nadšení pořadatelů a jejich dobrovolných pomocníků promění podzemní prostory v přívětivé a pohodlné scifistické „doupě“, aby jako mávnutím proutku byly opět uvedeny do původního vyklizeného stavu (za cenu stěhování ohromujícího počtu vybavení a heroického nasazení scifistických sil).

Scifistická setkání se těší sympatií a podpoře bíloveckých radních, spolupráce s kastelánem Edou Valešem slibuje přesun části aktivit do prostor zámku. Kdo ví, jak bude vypadat další ročník? Nepochybně je, že se vydaří zásluhou hlavních organizátorů a jejich týmu – úsilím Pavla „Baraba“ Poláčka, duše Bilconů, a jeho rodiny, Aleše Kovala, Stanislava „Strejdy“ Otavy, Lenky „Jodal“ Pilchové, Blanky Fucekové a dalších. Dejme... budeme se těšit na listopad 2016!

Františka Vrbenská

Vzpomínání na Pavla Weigela

(nar. 26. května 1942 v Brně – zemřel 30. listopadu 2015 v Praze)

Říkadlo

Čítám moc rád fantasy, horory mě neděsí, sci-fi hltám ještě více – nudí mě jen učebnice. (Pavel Weigel)

Rád si hrál se slovy a uměl to skvěle, takové lexikální klenoty vymyslí málokdo. Taky měl smysl pro humor, anglicky suchý až černý. Často se usmíval... nepamatuji, že by kdy zvýšil hlas nebo se rozčiloval. K jeho láskám patřily knihy, Moravský kras, historie a především fantastika. Původní profesí inženýr s chemicko-technologickou erudicí a specializací na problematiku životního prostředí zasvětil druhou polovinu života literatuře a science fiction; pracoval pro ně takřka do poslední chvíle.

Navzdory velmi vážným zdravotním problémům byl neokázalým, poklidným způsobem obdivuhodně výkonný. Jeho výrazný profil a vysoká hubená postava nešly přehlédnout, ale na všech akcích se nevtíravě držel v pozadí a vyjadřoval se úsporně, pokud nepřednášel – jak jinak než o literatuře. Patřil mezi naše nejlepší překladatele, získal Cenu Josefa Jungmanna, dvakrát ocenění Akademie science fiction, fantasy a hororu a Cenu Euroconu pro nejlepšího evropského překladatele science fiction.

Na jeho kontě nalezneme více než sto knižních titulů naučné, dětské a fantastické literatury, mimo jiné i překlady z němčiny, řadu povídek a bezpočet drobnějších textů v dětských i odborných časopisech, ve fancech a e-zinech. Zaměřil se především na polskou literární tvorbu, za což mohla science fiction (v Polsku čile rozvíjená) a osobnost jeho blízkého přítele Stanislava Lema. Nestora (východo)evropské fantastiky si velice vážil; založil Společnost Stanislava Lema, napsal o něm teoretickou monografii, zorganizoval o Lemovi a jeho díle odbornou konferenci.

Pavel Weigel k nám v roce 2002 přivedl Andrzeje Pilipiuka a jeho svérázného exorcistu Jakuba Vandrovce. Překládal i jiná Pilipiukova díla, objevil pro český knižní trh přední polské spisovatele. Zajdel, Białołęcka, Terrakowska, Ziemkiewicz, Lewandowski, Ziemiański, Piekara, Wegner: výborné knihy a v nich hrdinové, kteří si získali popularitu (Achája, Kočkodlak Xin aj.). V osmdesátých letech sestavil antologii polských SF povídek „Vládcové času“, na kterou po roce 2000 navázaly další výběry „Polská ruleta I. a II.“

Úzce spolupracoval i s Polským kulturním střediskem, přeložil několik významných titulů mimo žánr, například Surozovy „Pepíky“ – netradiční pohled našich sousedů na českou mi-

nulost. Další již hotové překlady pozoruhodných polských titulů zůstaly v rukopise a do Pavlovy smrti bohužel bez nakladatele.

Pavel Weigel se osvědčil i jako vynikající překladatel z ruštiny. Dostala se k němu (případně si je sám vybral) ta nejzvučnější jména žánru: Bulyčov, Lukjaněnko a další, z mladší generace pak Olga Gromyko, autorka young adult fantasy. Pavel dokázal brilantně přeložit všechno, komiks, knížku pro nejmenší, literaturu faktu, drsnou fantasy i parodickou scifi. Pro jeho překlady byl typický vnímavý přístup s bohatou slovní zásobou; jako by se oblékl do kůže autora originálu, aby zachoval jeho charakteristické prvky a pozorně, ale s osobitou invencí, překouzlil text do hladce plynoucího českého jazyka.

Při tom všem je třeba připomenout jeho vlastní tvorbu. Odborné studie s tematikou ochrany životního prostředí, spoluautorství kultovní grotesky „Krhůtská kronika“, za kterou získal ocenění za nejlepší českou humoristickou knihu roku 2013 i podíl na „bibli“ scifistů „Encyklopedie literatury science fiction“ (1995). Sbírky veršů a drobných próz „Lemování“, „Laskání“, „Mezitexty“, „Záznamník“ a „Porůznosti“ dokládají Pavlovu bravurní schopnost hrát si se

slovy, jejich formální podobou i vnitřním významem, jeho nadání pro literární ekvilibristiku, pod níž skrýval vážné emoce, hloubavé myšlenky, neobvyklé nápady.

Pavel Weigel se spolu se Zdeňkem Rampasem zasloužil o založení Syndikátu autorů fantastiky, uspořádal první anketu oblíbenosti SF knih (v roce 1985), působil jako lektor SFF Workshopu a porotce Ceny Karla Čapka - ale také literární soutěže Hledáme dokonalé projekty či Magnesia Litera. Za dlouholetou práci pro SF získal cenu Akademie SFFH.

K tomu (do listopadu 2015) pracoval v Dozorčí radě DILIA, v revizní komisi Obce překladatelů, byl členem PEN klubu a Syndikátu novinářů, tajemníkem Obce spisovatelů – téměř čtvrtstoletí aktivit pro tuto organizaci bylo odměněno čestnou cenou. A to všechno dokázal muž, který byl nucen v roce 1992 odejít do invalidního důchodu, jehož nemoci přibývaly a zhoršovaly se. Pavel jim čelil statečně a houževnatě, i ve chvílích posledního dne, kdy už věděl, že brána se otevírá.

Působil tak nenápadně... a tolik, tolik toho dokázal –

Prý jsou lidé nahraditelní. Ale Pavel Weigel bude chybět všem, kteří ho znali.

Františka Urbenská

Pavel Weigel na Dinoconu 2012

Sto deset let od smrti Julese Verna

Celé století a ještě deset roků nás už, vážení přátelé verneeffek i verneovek, dělí od skonu snad nejnámějšího snílka; i když se najdou taky tací (a ne hlupáci), co žádnou z verneovek v žití svém nedočteli. Nikdy.

Najdou, nenajdou, stejně ale pochybuji, že se ve všech dostupných kosmech dají objevit taky ti pobloudilí, kteří se žádnou nikdy ani nezačali. Horko těžko. A když jsem byl ještě kluk, tak mě drahá máti-profesorka ani tak nezásobovala buchtami vrhanými na pec, ale půjčovnými knížkami ano. Vozila je mně a mé mladší sestře Evě z městské knihovny a jednou, když jsem zrovna takhle marodil, se na mé bílé podušce objevila i kniha líčící obdobně bílé kraje. *Země kožešin*. Byl to přeryv. Bod zlomu. Než jsem tuto knihu otevřel, ještě jsem šrafovaný svět Julese Verna neznal ani stopově, ale právě to se změnilo. Skoro hned. Zaujate jsem četl a četl, a to i úryvky pod šrafovanými obrázky. A ne, tenhle příběh čtenáře nevnáší do kosmu se žádným Barbicanem, ale zase vás vtáhne mezi ledy, ba odtrhne se tu s vámi (vcítíte-li se do hrdinů) i celý ledový poloostrov. Chcete se zbavit chřipky jako tenkrát já? Čtete *Zemí kožešin*, knížku svého autora možná nejlépe charakterizující. Čím nejlépe, k tomu se ještě dostanu. Po opravdu už jen stručném zbytku vzpomínky.

Jako druhou verneovku jsem četl *Patnáctiletého kapitána*, opět šlo o půjčku a teprve nyní jsem měl jisté povědomí o existenci zakladatele sci-fi Verna, přičemž nad portrétem potrhleho bratrance Benedikta jsem nemohl nevzpomenout astronoma Blacka ze *Země kožešin*. Cože?

V každé verneovce tedy bude výstřední vědec? dumal jsem. Blbci vždy zobecňují už při druhém výskytu jevu (a já blbý a nezralý byl), ale něco málo pravdy na tom postřehu nakonec i je.

Na náměstí v Rokycanech, do kterých jsme jezdili k babičce, jsem potom víckrát míjel ve výkladu *Tajuplný ostrov* a ještě netušil, že se stane prvou verneovkou, kterou dostanu, a navíc mi ji zaujatě přečte táta. Což se událo, *Ostrov* zapůsobil a já se zaopičil a brzy ho předčítal před usnutím mladší sestře, jako později synovci, jako ještě později synovi. A co se dětství mého týká, asi už nezapomenu, nakolik jsem býval poslušným vnukem, takže poté, co babička (ta druhá z Plzně) jednoho krásného dne shledala, že jedna z úvodních kapitol *Zemí šelem* (1880) je kapku brutálnějšího charakteru a děčku dozajista zhoubou, směnil jsem rozečtené v knihkupectví hned za rohem pokorně za Týneckého *Kmotra ježka* (1931) v novém vydání a s nijak nešrafovanými obrázky Heleny Zmatlíkové. Zrovna tak ovšem nelze zapomenout, jak jsme soutěžili se spolužákem Vaškem Chýlkem o to, který z nás zvládne přečíst verneovek víc, což dnes jsou, uznajte, závody u většiny dětí již

nemyslitelné, a to nemusí jít o děti hloupé. Tenkrát neexistoval internet, nestála ještě multikina a netáhly žádné velkoplášné obrazovky. Dokonce ani televizi jsme doma neměli barevnou a do roku 1971 vůbec a číst si mě bavilo a názvy nepřečtených ještě verneovek tajnosnubně lákaly, aniž jsme ještě tušili, nakolik se na nich podepsala **česká tvořivost**. A ne?

Před deseti lety (2005) tohle doložila kniha Vadima Horáka *Jules Verne v nakladatelství Jos. R. Vilímek* (Thyrsus), ale nejen tam se lze dočíst o chrabrych Vilímkových inovacích v oblasti titulů, jež buď krátil (*Do středu Země, Do Měsíce, Los č. 9672*) nebo upravoval (*Dva robinsoni místo Školy robinsonů, Tvrdohlavý Turek místo Paličatví Kéran, Trampoty páne Thompsonovy místo Agentura Thmpopson and Co.*) anebo vymýšlel zbrusu znova, takže máme *Zemí šelem místo Slona na páru, Hru o dědictví místo Výstředníkovy závěti, Zatopenou Saharu místo Zaplavení mořem, O život místo Číňanových trampot v Číně* (filmová adaptace se jmenuje *Muž z Honkongu*) a *Ocelové město místo Pěti set miliónů Bégumy*, i když tato „ocelová“ varianta názvu vznikla již ve Francii. Tak či tak, Vilímek prakticky odstřelil i každé jméno hrdiny v titulu a dosadil *Na kometě za Hectora Servadaca, Nového hrabě Monte Christo za Matyáše Sandorfa, Vzducholodí kolem světa za Robura Dobyvatele, Oceánem na kře ledové za Césara Cascabela, V pustinách australských za Paní Branicanovou a Milionáře na cestách za Clovise Dardentora*. Ani to však není vše, neboť i mlžit, a my dnes čteme *Tajemství pralesa* namísto *Jangady, Tajemný hrad v Karpatech* místo *Karpatského hradu* či *Vynález zkázy* místo *Tváří v tvář praporu vlasti*. Inovace se ujaly.

Počátkem let sedmdesátých pro mě lepší četba než Verne neexistovala, zrovna jako pro Ondřeje Neffa už počátkem let padesátých, ponořoval jsem se do nových a nových svazků i dodnes nedám dopustit na klasickou edici *Podivuhodné cesty* (Albatros 1952–96), i navzdory tomu, že ji potkala ta smůla, že během 24 roků nesvedla obsáhnout víc než **jedenatřicet** verneovek, navíc rozmístěných pouze v devěťadvaceti svazcích. A co! **Vizuálně** nás okouzli a navzájem podobně si přebaly já měl rád. A s chutí jsem chvíli bádál, ze kterých verneovek to vlastně editoři vybrali *osm* stále se vracejících ilustrací v rozích obálky, a zajímá-li vás to, jedná se o „výtažky“ pouze z *Dvaceti tisíc mil pod mořem, Tajuplného ostrova* a *Robura Dobyvatele*. A naopak proměnlivé anotace na zadních záložkách? Stručně, ale zvučně nám naznačovaly děje pokaždé trochu jiných *Cest* a vzpomínám, jak jsem dotyčné slogany z per redaktorů Albatrosu pošetile opisoval do sešitu, i na to, nakolik horlivě jsem z pár článků objevených po časopisech kompiloval stále

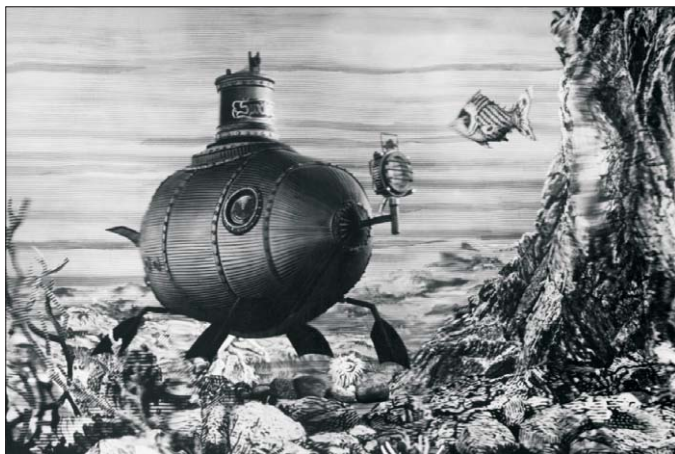

a ještě detailnější Vernův životopis. Čím toto naivně hektické období skončilo?

Setkáním s obdobně nadšeneckou Neffovou knihou *Podivuhodný svět Julese Verna*, vydanou roku 1979 s datem 1978, kdy mi bylo už čtrnáct, a přece či právě proto mě dostala. Do vytržení. Přebal má zlatý a zlatá je i pomyslně, voní a předsádky pokrývají trasy veškerých *Podivuhodných cest*, což se bohužel už říct nedá o jejím druhém, rozšířeném vydání (2005). Ale za to Neff nemůže, v mezidobí došlo ke ztrátě oněch map a nově se jim ostatně vyrovnal skvělý seznam všech vynálezů a fantaskních prvků z Verna. Nu, a jaké u nás vlastně dosud vyšly Vernovy biografie?

Neznámý Jules Verne (Janatka 1959), **Podivuhodný svět Julese Verna** (Neff 1979), **Snílek Jules Verne** (Brandis 1981), **Náš přítel Jules** (Švihran, slovensky 1983), **Jules Verne** (Lottman 1998),

Jules Verne a jeho svět (opět Neff, 2005). Ale báječného snílka se dotýká třeba i publikace *Dvacet tisíc mil od Verna* (Hlinka a Všečetka 1981) a mystifikací nadaného beletristy zůstává půvabný román Petera Glocka *Růže pro Jula Verna aneb Pět týdnů bez balónu* (1986). Přičtíme některé z doslovů včetně těch Neffových a v neposlední řadě skvělý seriál Lukáše Doubravy z Ikarie. A neboť tyto

životopisy Verna propraly důkladně, spokojme se ve zbytku článku se zohledněním několika spíš dílčích aspektů, a to včetně *provázanosti* některých verneovek, mezi nimiž se vyskytují i trilogie. Tu prvo představují tituly *Ze Země na Měsíc* (1865), *Kolem Měsíce* (1870) a *Zmatek nad zmatek* (1889), druhou romány *Děti kapitána Granta* (1868), *Dvacet tisíc mil pod mořem* (1871) a *Tajuplný ostrov* (1875). V druhé případě dala ovšem ty prvé dva tituly do souvislosti teprve kniha třetí, ve které je trosečníky Lincolnova ostrova objeven napravený Ayrton-Ben Joyce, zanechaný lordem Glenarvanem na ostrově Tabor, a také kapitán Nemo. Třetí Vernovou trilogií se mohla stát dvojice vzdušných románů *Robur Dobyvatel* (1886) – *Pán světa* (1904), kdyby Robur nezahynul. A co víc?

Jen tu poznámku, že jsem v případě trilogií samozřejmě nevažoval o *jednotlivých částech* románů, a to i navzdory tomu, že si Verne právě je započítával jako regulérní svazky a překročil díky tomu magickou hranici sta vydaných „knih“.

Pokud bychom ovšem části vnímali takto, i třeba *Tajuplný ostrov* se vyjeví jako trilogie (*Vzdušní trosečníci*, *Opuštěný, Tajemství ostrova*) a *Děti kapitána Granta* jakbysmet. Nu, a rekordu dosáhne román *Matyáš Sandorf* (1885) alias napodobenina Dumasova *Monte Crista* (1845–46), která má dokonce pět svazků, zatímco jeho dumasovský vzor se troufale, byť neúměrně nafoukl dokonce do svazků šesti. A to pomijím „nej-

rozáhlejší verneovku“ *Historie velkých cest a velkých cestovatelů* (1878–1879, 6 svazků), kterou Verne ve skutečnosti napsal jen ze třetiny, aby zbytek dumasovsky jen podepsal, což však vydavatelům ani dnes nebrání, aby i tuhle rozsáhlou non-fiction vydávali dál a dál čistě a pouze pod Vernovým jménem.

Zajímavým aspektem jsou také Vernem stvořená pokračování jeho oblíbených knih, a vítá nás jeho *Druhá vlast* (1900) jako pokračování *Wyssova Švýcarského robinsona* (vyšel 1812-27) i *Ledová sfinga* (1897) jako další díl *Příběhů Artura Gordona Pyma* (1836), přičemž Verne původní Poeovu knihu ve své čtivě převyprávěl hned v *páté kapitole*, aby jeho hrdinové posléze odhalili, že Poeův *Pym* vlastně není román, nýbrž záznam reality, jak ostatně i sám Edgar Allan tvrdí úvodem i v závěru. Dotyčná možnost, že se vše vskutku stalo, Verna

nadchla, pomyslně se vydal po Pymových stopách a doplaval se až k jižnímu pólu (který ležel podle tehdejší představy na širém moři a stýčným bodě tří oceánů).

Poe měl ostatně na Verna daleko uhrančivější vliv, než si dnes uvědomujeme. Už *Pět neděl v balónu* (1863) v sobě nese dotek Poeových vzduchoplaveckých povídek a působivě

sekvence z plavby po podzemním oceánu v *Cestě do středu Země* (1864) jsou odleskem *Příběhů Artura Gordona Pyma*. Střetnutí s pračlověkem pod zemí pak připomíná svým podáním líčení bílé postavy z finále Edgarova fantaskního románu a šifra na počátku *Cesty do středu Země* i její luštění jsou ozvukem povídky *Zlatý brouk* (1843). Kapitán Hatteras (1866) je pak taktéž trochu Pymem, byť u pólu severního, když tam objeví činnou sopku, a znáte-li nedětsky drsný román *Chancellor* (1875), víte, že také on je vzpomínkou na hrůzy líčené v *Pymovi*, i když tu šlo nepochybně také o vliv známého obrazu Théodora Géricaulta *Vor Medúzy* (1819). Tak mohou pokračovat a ostatně sám Jules věnoval Poeovi studii. Ta čest ve Vernově případě jiného autora nepotkala.

„Jsi ovšem autor *dětský*,“ slychal od svého nakladatele a pod tím vlivem přestával cílit na dospělé. I on se musel uživit, i zkrotil do nížin jistě taky krásných, ale občas infantilních. Šel tím Hetzelovi na ruku, ale na „svého“ Poea nezapomínal a rovněž finále *Tajemství pralesa* (1881) je děsuplným ozvukem práce s šifrou ve *Zlatém broukovi*, přičemž působivá scéna s „oživlou“ mrtvolou, která se zvedne ze dna Amazonky, je z Poea jak vystřižená (a vzpomeňme na povídku *Vrah jsi ty!* či vylíčení věru že *smrtícího* vystrašení vzbouřenců v *Arthuru Gordonu Pymovi*).

Ale změníme téma, Verne byl přece i světoběžník, byť s prs-

tem nad mapou, a někomu může připadat až zvláštní, že je dokonce jeho cest kol světa jen pět, a to v knihách *Děti kapitána Granta*, *Dvacet tisíc mil pod mořem*, *Cesta kolem světa za osmdesát dní*, *Robur Dobyvatel* (tady se ovšem jedná o oblet) a *Trosečník z Cynthie*, přičemž posledně zmíněnou vlastně sepsal André Laurie. Co se přitom týká té nejslavnější „okolosvětové“ verneovky, vezme, že už roku 1987 bylo spočítáno, že Foggova cesta podniknutá v moderních časech týmiž dopravními prostředky po téže trase by, považte, trvala 102 dní. Už totiž nejedzí poštovní parníky, změnily se i jízdní řády, Indové nevozí turisty víc na slonech a především by britská imigrační služba prohlásila za neplatný sňatek s párskou princeznou a neposkytla by páru vstupní vízum. Fogg by dnes sázku prohrál.

Další a další podmnožiny verneovek vyděluje i Neff ve své monografii, ale mě osobně fascinuje hlavně to, nakolik měli Verne i Poe společnou zálibu v uzavřených prostorech. Ten druhý sice pokryl glóbus trasami *Podivuhodných cest*, když do něj zabodával i praporky, a vykonal pro zeměpis, co Dumas s Victorem Hugem a ještě i Waltrem Scottem dohromady pro dějepis, ale to jaksi nejsladší cestování pro Julia i tak znamenalo pohodlné a pomyslné vykukování z okýnek *útulných pokojků*. Jak to milují děti. Byť ne všechny. Jistě to neznamená, že trpěl přímo někerou z forem *agorafobie*, hrůzy z otevřených prostorů, ale „kuklil se“, o tom žádná. Kuklil se na své podivuhodné pouti od jedné knihy k druhé, jen si toho všimněte. Už v *Pěti nedělích v balónu* je středobodem světa a Afriky koš. K *Cestě do středu Země* netřeba ohledně kuklení komentářů, kukloun je tu Země sama a ten román (posloužil Součkově jako kadlub *Cesty slepých ptáků*) ostatně psychoanalytikům skýtá i řadu dalších podnětů. Ve verneovce *Černé Indie* (1877, správně píšme s malým I) se pak necestujete do Indie a *obalíme* se místo toho jaksi útulnou dutinou důlní kolonie. A Nautilus? I on je svého druhu *kukla* – a pluje tiše a hluboko. Okolo celého světa pluje, ale stále se hrdinové mohou vracet do něj dovnitř, do bezpečí, a vše tedy absolvují jako v konzervě.

A Roburův Albatros? Jen vzdušná obdoba Nautilu. A Fogg? Tak ten se kuklí aspoň sám do sebe, aby tak zůstal obrněn proti nesnázím. Jako to uměl Verne, jako mnozí z nás, a taky já přece četl *Země kožešin* zachumlán a tedy zakuklen v peřinách a taky uvnitř té knihy dotyčně kuklení probíhá, když hrdinové přezimují v ledech až na severu Kanady a budují dům, jenž musí odolat strašlivým mrazům. Běda! Chcete jen přeběhnout dvůr pro trochu paliva? Nedělejte to, neboť... „Padl zasažen mrazem jako bleskem,“ píše Verne a i krásný, pevný dům-kukla je rozdrčen pod ledovými skalami a pohřben (další kukla), abychom ve finále spolu s hloučkem hrdinů skončili uprostřed Beringova průlivu na stále a naporád ubývající kře. Jak je symptomatickým, že Verne to psal roku 1870 v totálně obležené Paříži, a v mnoha směrech se jedná o dílo pro něj nejcharakterističtější, byť kuklení se do niter iglů najdeme už v jedné z prvních jeho povídek *Černá vlajka* (1855) a také v *Hatterasovi*, kde si poutníci zbudují ledový dům. V *Chancelloru* pak spolu s trosečníky dokonáváme na dně čili uvnitř od světa odkrojeného člunu.

A Lincolnův ostrov? Od zbytku povrchu zemského přece taktéž odkrojen.

Ale ani to Vernovi nestačilo, i opevnil Žulový dům, tu vodou vymletou jeskyni pod čarou jezerní hladiny, a teprve odsud si kolonisté *Tajuplného ostrova* pomocí nitroglycerinu vlastní výroby prorazili nad propast (jen) úzká okna a dveře, od nichž povlává pouhý provazový žebřík, zatímco nahoře, tam doma a **hlavně uvnitř** se trosečníci kryjí před střelami pirátů, ale po vernovsku i před celým širým světem.

Snad jenom v románu *Na kometě* (1877) osvědčený recept kukly poněkud „rupl“, i když taky tady se najde jeskyně a sama kometa je enklávou-kuklou, a to i s lodí pohupující se na jejím oceánu. Román *Země šelem*, v originále *Slon na páru*, pak vychází z kresby, kterou autor vytvořil už v dětství a zachovala se. Sice v něm procestujeme Indii, a to jistě s doširoka otevřenými očima, ale zase povětšinou bezpečně izolováni ve vlaku za slonem, aby autor mapoval další a další džungle už rovnou z bezpečných řek. A tak nás v *Tajemství pralesa* provede *Osm set mil po Amazonce*, jak zní podtitul, ale v originále se kniha jmenuje *Jangada*, jak se říká krytému člunu, v jehož nitru jsou hrdinové usazeni. A zatímco pro Orinoku (*Na vlnách Orinoka*) jsme pluli od pramene, Amazonkou postupujeme od jejího ústí a v *Oceánu na kře ledové* je kuklou pro změnu útulná maringotka kolébající se na další z cest takřka okolo světa. Do kategorie „kuklení“ by snad šlo přiřadit i *Plující ostrov* a v *Honbě za meteorom* můžeme alespoň mrknout do věže alias kukly, ve které se kuklil sám autor v Amiensu, tedy po většinu druhé části života. I když tady brzďeme, protože román je zčásti prací Vernova syna.

Tak či tak, doupatá ve verneovkách nám poskytla nejrozmanitější úhly pohledů na pevninu, oceány, vesmír (to ze střely) i do podzemí a osobně věřím tomu, že čím méně kulantního kuklení ta která obsahuje, tím hůř pro ni, přičemž jednou jedinou výjimkou je *Carův kurýř* (1876), kterého ovšem pro změnu neměl rád Neruda.

A *Patnáctiletý kapitán* (1878)? Opravdu jen zdánlivě kategorizaci značky kukla uniká a taky zde se ocitáme... aspoň uvěznění v dutém termišti, z kterého se za strašlivé povodně stane potápěčský zvon, zatímco vůkol venku vře krutá otrokářská Angola. Šlo by pokračovat. I děti kapitána Granta mají přece solidní a bytelnou jachtu Duncan, která vším propluje a všechno překoná a ve které se navíc do kabiny i do sebe kuklí další výstřední vědec Paganel, když pod oděvem ukrývá potupné tetování. Nu, a nelze snad autorův sklon ke kuklení doložit i celou desítkou jeho robinsonád? „S Vernem celým světem povede vás edice Podivuhodné cesty,“ čítával jsem valnou část dětství, ale pokud by se autor na těch poutích nekuklil, nečetli bychom ho podle mého názoru možná už vůbec. Kdo ví. William Butcher miní ve své knize *Jules Verne: The Definitive Biography*, že nám poskytuje „dosud nevidaný psychologický vhled“ do Verna, nicméně o mnou naznačeném sklonu se uzavírat neví nic a jen podotýká, že si Verne celý život pletl levou a pravou stranu a východ se západem.

Ivo Fencel

Dějiny legendárních zemí a míst: víc než antologie

Ta kniha je především nádherná. Sám Eco o ní mluví jako o *naší antologii* (str. 104) – a je to vůbec nejlepší označení knihy. Nejdůležitější část totiž tvoří úryvky původních textů, ke kterým se vážou desítky barevných reprodukcí a fotografií. Před každou „čítankovou“ částí je Ecův esej-komentář, v němž ukazuje, co o daném místě víme a jak mýtus o něm vznikal. Čtení je to zcela fascinující. Možná tušíte, z čeho je odvozeno pojmenování Austrálie, případně že z Ráje vytékají čtyři řeky (mezi něž patří Eufrat a Tigris). Ale kde se vzal nacistický mýtus o Thule? Jak a kdy vznikla legenda o Říši kněze Jana? A kde všude hledali svatý Grál? S Ecem se vydáte na cestu ke kořenům, ke zdrojům, které i hojně cituje a uvádí. Pokud jste někdy měli touhu rekonstruovat mýtus, zde jste u správné knihy.

Eco je povětšinou přísně neutrální, sem tam si ale neodpustí šfouchnutí do některých takybadatelů. Nejvíc to odnáší Madame Blavatská, o které se dozvíme, že je *nestoudná* (str. 196), případně dochází k drobným rýpnutím (*Jeho objevům věřilo po pravdě řečeno jen málo lidí – a vážně by je vzala jako obvykle jen Madame Blavatská, která byla vždy ochotna uvěřit všemu*, s. 376). Jinde se dočkáme chvály ironické (*Warren, který ještě měl špetku vědecké solidnosti, myšlenku posunutí zemské osy nepřijal*, s. 227), či dokonce upřímné (*...uvádíme legendu v narativní podobě, v jaké ji najdeme ve strhujícím románu pro děti Malý král Ysu*, s. 201). Eco ovšem nezapře svébytný smysl

pro humor, když si v odborné publikaci dovolí ironicky hyperbolizovat: *Navíc už dříve Plantard prohlásil, že Převorství sionské nejenže má vznešený původ, ale v průběhu staletí byli jeho členy i Sandro Botticelli, Leonardo da Vinci, Robert Boyle, Robert Fludd, Isaac Newton, Victor Hugo, Claude Debussy a Jean Cocteau. Chyběl už jen Asterix.* (s. 418)

Českému vydání byla nepochybně věnována velká péče. Výzva to byla jednak takřka detektivní (bylo třeba dohledat české překlady použitých textů), jednak překladatelská (kromě původních Ecových textů museli autoři dopřeložit to, co v češtině prostě nemáme). I proto je škoda, když se objevují drobné nesrovnalosti nebo nedostatky v překladu. To, že na straně 310 Eco dvakrát pracuje s informací, že *utopie jsou jednotvárné (...), neboť jejich vzor se do určité míry nevědomě odvozuje od nebeského města ve Zjevení sv. Jana, čtyřúhelného a geometricky dokonalého*, by se ještě dalo obhájit rozdílným kontextem. Na str. 352 a 353 už to omluvitelné není, při opakování informace o Danteho představě Pekla a Země jde jednoznačně o chybu. Ze zeměpisného hlediska je přinejmenších kontroverzní mluvit o Oceánii jako o světadilu (s. 326). Stejně tak jsou problematické překlady názvu – překladatelé u Eca uvádějí „Katáji“, nicméně pokud se tohoto označení Činy v češtině používá, setkáváme se s výrazem „Kitháj“

(z ruštiny; pro zajímavost lze poznamenat, že čtenáři fantastiky znají tento název z příběhů o barbaru Conanovi). Třešničkou na dortu je pak věta z *Abbotových postav ve Flatlandu* (str. 338). To samozřejmě není chyba, ale u mnoha titulů nepřeložených do češtiny je český název použit (např. u dříve zmíněného *Malého krále Ysu*, francouzský originál z r. 1923 nebyl do češtiny nikdy přeložen) – a zrovna u knihy, která rok po *Dějinách* vyjde v Argu jako *Plochozemí*, zůstává název nezměněn. Nehledě na to, že Abbotova kniha vyšla už r. 2013 v nakladatelství B4F jako *Plochozemě*. Pravda, pouze týden před Ecovou publikací, ale přesto. A korektorům by měli knihu omlátit o hlavu kvůli čárkám – ještě jedno čtení by bylo třeba.

Dějiny legendárních zemí a míst jsou knihou přívětivě odbornou. Odbornost je přítomna, dokonce velmi silně, ale není to na úkor čtenářského zážitku (tedy v případě, že neočekáváte krkolomný fantasy román – beletrie to samozřejmě není a nemá být). Navíc jde o knihu, jejíž titul říká vše: skutečně se dozvíme o dějinách míst, která reálně nikdy neexistovala. Není to lidstvo úchvatné?! Ať už pro fakt, že si umí vymyslet takové mnohdy neskutečné či absurdní země, nebo pro skutečnost, že při bedlivém pátrání můžeme dojít až k prvním zmínkám o těchto krajích. Kouzelný je i objev, že lidstvo si vymýšlelo podobná místa napříč staletími. A co víc – že jejich existenci napříč staletími věřilo. Můžeme si říkat, že žijeme v 21. století, že jsme moderní či postmoderní lidé, ale stejně se dříve nebo později vynoří někdo, kdo si něco (ne)uvěřitelného vymyslí. A my na to opět naletíme.

Laskavý čtenář si jistě povšimne, že cílem mého tepání výše jsou převážně drobnosti a nuance. Z toho je, doufám, poznat, jak je ta kniha dobrá. Co dobrá, je skvělá! A pokud ji nemáte, utíkejte do knihkupectví. Třeba teď, před Vánoci. Než ji koupí všichni ostatní. Není levná, ale stojí za to mít ji doma.

Jan Křeček

Známý levicový intelektuál Jakob Augstein se na webu Spiegel Online neskrývá zklamáním: „Jde-li o uprchlíky, Angela Merkelová říká: ‚Dokážeme to.‘ Ale stále víc lidí v Německu se ptá: ‚Chceme to?‘“ Pozoruhodné. Jako by „chtít“ bylo opakem „dokázat“. Jako by už samotná otázka po tom, co chceme, signalizovala zlo, kdežto samotné odhodlání, že něco dokážeme, signalizovalo dobro.

Kdybychom to vzali provokativně a nekorektně, dalo by se říci, že před osmdesáti lety se měli Němci raději ptát, co chtějí, než se ujišťovat, že to dokážou. Jenže se neptali a dokázali to. Pak dokázali, že dokážou své selhání vzorně reflektovat i napravit. A teď dokazují, že k těmž přimějí i zaostalejší Evropany, kteří – vidíte to jejich tmářství? – ani sami nemají ambice si něco dokazovat.

Zbyněk Petráček

Legendy: New Generation

Dlouhodobý editorský projekt Ondřeje Jireše se po veleúspěšném prvním svazku rozšířil o druhé pokračování. Jestlipek bude mít stejný čtenářský ohlas? Stane se z druhého svazku Legend další mezník ve vývoji české fantasy tvorby?

Legendou se obvykle stane někdo, jehož kvality prověřil čas. Protože se však doba zrychluje a lidská paměť je krátká, sotva stihá dorůst nová generace autorů, která by si zasloužila vejít do „síně legend“. První svazek Legend české fantasy vyšel v roce 2006 a znamenal velký průlom. Pět novel, zapadajících bezchybně do kontinua již existujících literárních celků, bralo svou kvalitou dech a skutečně dokázalo důstojně reprezentovat tehdejší domácí scénu, svádějící konkurenční boj se záplavou překladové produkce různorodé úrovně. Hovořilo se o malé „české škole“, o „první lize“ spisovatelů, kteří se skutečně stali „legendami“. Čtenářský ohlas byl obrovský...

Jenže dvakrát do stejné řeky nevstoupíš. Druhý svazek, který vyšel letos v létě, tedy po devítiletém odstupu, se zrodil do úplně jiné reality. Popularita českých autorů už během té doby vzrostla, žánr fantasy si našel pevné místo u čtenářů a už nepotřebuje obhajovat. Editor Ondřej Jireš tomu musel přizpůsobit i své ambice a přiřkl druhé antologii nové funkce: pro ty znalé a sečtělé má být „výkladní skříň“ české fantasy, pro ty, kdo zatím spíš bloudí v orientačním běhu literárními lesy, spíš „rozcestníkem“.

A pro poctěné autory „odrazovým můstkem“ pro další tvorbu. Každopádně má kniha přinášet to nejlepší z domácí fantasy druhé generace. A kdo že jsou ti vyvolení, o jejichž díle si budeme vyprávět za dlouhých zimních večerů až do desátého kolene? Antologii otvírá Jiří Pavlovský novelou z populární série Kladio na čaroděje. Je vidět, že v tomto formátu se autor našel a cítí se v něm jako ryba ve vodě. Hlavní hrdina Felix a jeho věrní kamarádi pobaví, předpisově zahláškují a předvedou, jak se může hra na slepou bábu snadno zvrhnout v horor. Pozor! Šílený slepec s bílou hůlkou si už pro tebe jde!

Pavel Renčín, druhý v pořadí, sice nedodal příběh přímo z Městských válek, jak avizuje obálka antologie, ale z „podhoubí“ tohoto čtenářsky oblíbeného cyklu. Zapomeňte na sympatřáka Vaška Vrana, tentokrát se jde na výpravu k samotným kořenům, kdy první města teprve nabývala vědomí. Setkáme se s personifikovanou Prahou, která zasáhne do průběhu děvinské ženské vzpoury. No nebojte se, chlapi to zase vyhraju a ani opáčko z Jiráskova v žádném případě nehrozí. Na scénu hromadně znásilněné a následně umučené Vlasty jen tak nezapomenete...

Watemaa Adama Andrese, ukázka třetí, nezklame, ale mám pocit, že se jaksí vydala jiným směrem, než kdysi kráčel Sian Hnědooký & spol. Tato u nás ojedinělá fantasy silmarillionovského typu se vždy skvěla velmi svěbytným světem, inspirovaným severskými ságami, poetickým jazykem a správně

dávkaným patosem – vždyť je to asi jediný případ, kdy mohou muži plakat, aniž bychom je zavrhlí jako zženštilé! Příběh uneseného tarantrofa (něco jako kentaur, ale menší) je však roztomilý a pro čtenáře, který uvítá nekomplikovanou zápletku a nechce přemýšlet nad složitostí fikčního světa, ten pravý.

Kdo by si představil českou fantasy scénu bez Petry Neomillnerové? Povídka, v pořadí čtvrtá, nám přinese další dobrodružství známé zaklánačky Loty. Přestože tuto autorku uznávám pro její schopnost prosadit do převážně mužské „sféry vlivu“ silné ženské hrdinky, tak putování partičky zaklánačů, nakažených pohlavní chorobou, mě vůbec nechytlo. Skalní fanoušci ale rozhodně zklamání nebudou a přijdou si na své – sexu, násilí, vulgaritu a drog do sytosti (chybí už jenom rock'n'roll).

Také Martin D. Antonín to pořádně rozpálí. Ztřeštěná válečná přetahačka o magický Požírač má spoustu zvrátů, jak už bývá u tohoto autora zvykem, Střelka se opět vydá do boje a zazní i jadrný oktaghronský etnolek. Trpasličí čest je tvrdší než jejich hlavy a břitká jako ostří nargských sekýr... Hlavně jim nesaňat na vousy!

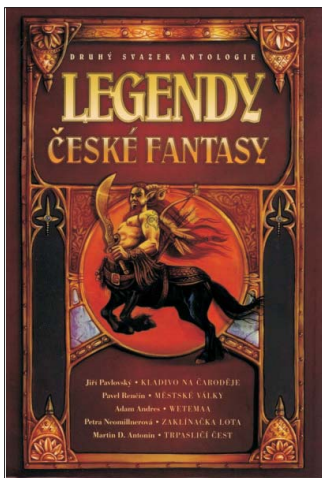
Trochu to vypadá, že ty dříve úžasné magické světy stárnou rychleji, než jejich tvůrci stihnou dopisovat další kontinenty. Jenže tato recenze nemá být jen o kvalitě děl, které

Ondřej Jireš do knihy zahrnul, ale i o antologii samotné. Samozřejmě se můžete ptát, proč její součástí není také ukázka z díla Jany Rečkové, která bývala v jistých časech nazývána královnou české fantasy. Nebo proč tam není jiný autor, blízký vašemu srdci. Ale to už je právě na editorovi, aby stanovil svá kritéria, na jeho právu výběru. Již z předchozích Jirešových antologií víme, že se nám vždy snaží předložit to, co považuje za nejlepší, i kdyby to mělo znamenat synonymum k „oblíbené“.

Kromě vypiplané redakční přípravy jsou na antologii cenné minidoslovy samotných autorů, pro které se editor inspiroval u Ellisonových Nebezpečných vizí, nemluvě o obálce od Jany Šloufové a povedených ilustracích dalších výtvarníků uvnitř. Pověstnou třešničku na dortě pak představuje doslov Borise Hokra, který se i bez křišťálové koule pustil do věštění, kudy se česká fantasy ubere dál. Co ještě víc dodat? Projekt Legend, který Ondřej Jireš odkoukal od R. Silverberga (obdobně uspořádal nové příběhy ze známých cyklů amerických špiček fantasy), představuje jeden z nejvýznamnějších počínů na českém trhu. Neznamená to však, že kdo se neocitl v Jirešově antologii, není dobrým a zajímavým autorem/autorkou. Třeba se dočká příště. Musí však „dorůst“ a stát se legendou.

Zuzana Hloušková / 70%

Ondřej Jireš (ed): Legendy české fantasy – svazek druhý, Argo, 2015, autoři: Adam Andres, Martin. D. Antonín, Petra Neomillnerová, Jiří Pavlovský, Pavel Renčín, doslov Boris Hokr, obálka: Jana Šloufová, 536 str., 398 Kč

Pán moří završil Tajemství pěti světadílů

Když jsem psal o prvních dvou částech Neffova velkého, sedmidílného románu *Tajemství pěti světadílů* (2014-2015), který vyšel „jen“ ve třech svazcích *Pán vzduchu*, *Pán země* a *Pán moří*, věnoval jsem se taky rád provázanosti té „verneffky“ (pojem verneffka vymyslel redaktor Ondřej Müller) s původními verneovkami; nebylo ani možné se jí nevěnovat.

Jinak to nešlo, nicméně aktuální svazek tři disponuje vcelku perfektním rejstříkem odkazů a byť ten rejstřík nepodchytil aluze všechny, upusťme protentokrát od fascinovaného akcentování konotací a už jen připomeňme, že se rovněž jedná o vazby na díla dalších spisovatelů. V čele s J. M. Troskou a jeho veleschopným hrdinou Kmitkem.

Na rozdíl od prvních dvou svazků se třetí *Pán moří* neskládá jen z dvou, ale hned z tří částí. Nazývají se *Asie*, *Do Měsíce* a *Austrálie* a ta prostřední vylíčila mocný „odskok“ poutníků do kosmu, kam byli záludně vystřeleni, a je stručnější (má jen 5 kapitol) obdobou k delšímu putování podzemím ve svazku druhém (a v části čtvrté). Hrdinové ovšem sice míří po Vernově vzoru v nitru náboje k Luně, nicméně tu stejně jako v románu *Okolo Měsíce* minou, aby překvapivě skončili na povrchu Gallie, komety z verneovky *Hector Servadac*.

V třetím svazku trilogie *Tajemství pěti světadílů* do sebe bez debaty zapadla kolečka promyšleně promazaného stroje a fakticky vše je postupně objasněno, tedy pokud nepočítám ve světech dobrodružna již obligátní otázky, co se vlastně nakonec semlelo s ústředním padouštvem a nebude-li problémem výhledově pokračovat třeba ve formě nějakých povídek. Onu půdu je, pravda, vždy třeba konceptuálně ošetřit a už autorův otec Vladimír radíval: „Nikdy nenapiš větu: Hlava se oddělila od krku!“

Jinak je však vše umně rozpleteno. Být za cenu, kterou bych nazval akcentací nadsázky. Ta nadsázka je přitom totožná s tím, čemu ve svých non fiction o Julesi Vernovi říká Ondřej Neff „učencův žert“ a podobný typ žertování bychom neměli zlehčovat, ale ani moc povyšovat. Tak anebo onak zde jednou je a jeho podstatným příkladem zůstane zohlednění neuvěřitelného vynálezu z verneovky *Honba za meteorem*.

Tu, jak víme, dopsal Vernův syn. Známe nicméně původní verzi (vyšla i česky) a víme, že přitahující/odpuzející síla existuje ve fiktivním světě díky geniálnímu Zefyrinu Xirdalovi. Ano, někdo může tvrdit, že ty paprsky koncipoval Verne ve veškeré vážnosti a budou i v reálu objeveny, třeba já si ale myslím, že jsou snad ze všech „učencových žertů“ v celém Vernovi tím nejtypičtějším. Vybudovat tudíž zrovna na nich velepodstatnou část zápletky *Tajemství pěti světadílů* bylo od Neffa věru husarským kouskem a možná i notnou odvahou.

Neodvážil se nicméně Verne skoro téhož? Odvážil. A nepro-

chází mu to už sto padesát let? Prochází. Rovněž tím je Neffova práce kongeniální – a snad i geniální. Těžko si totiž představit, že by u nás kdokoli dokázal cokoli podobného napsat. Nestalo se to ostatně ani jinde ve světě, ač vernovské pastiše existují, a taky proto věřím, že se tento mistrně koncipovaný román dočká i překladu do francouzštiny, angličtiny a dalších jazyků. Jako by si zasloužil i digitálně moderní filmovou (nu, a chcete-li hollywoodskou) verzi. I kdyby „jen“ animovanou, když už z varianty komiksově sešlo.

Sešlo nesešlo, Petr Kopl alespoň kvalitně ilustroval celý třetí svazek trilogie.

Ten ze všech nejryzejší šrafovaný svět sice nenajdeme na obrázcích ani jediné z tří Neffových knížek o *Světadílech*, taky však je horko těžko dosažitelný a bájný pan Vraštil už také nežije. Ani on ale patiny původních Vernových ilustrátorů nedosáhl. – Nechme ale svět obrázků na pokoji a vraťme se k textu.

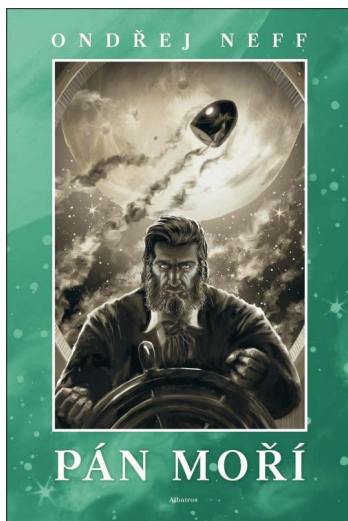
Byl by Verne spokojen s dnešní Neffovou prací?

A jak by se asi lišila jeho vlastní „souhmná“ verneovka od „naší“?

Neboť to, že Verne cosi podobného chtěl přinejmenším nějakou chvíli napsat, je dost pravděpodobné. Roku 1894 jej v Amiensu navštívila britská novinářka (a budoucí spisovatelka, jejíž román *Návštěvník* měl zfilmovat sám Alfred Hitchcock) Marie Bellocová a uskutečnili spolu rozhovor pro *The Strand Magazine* (časopis známý příběhy Sherlocka Holmese už tehdy). Slavný francouzský snilek v interview tvrdí, že zamýšlí napsat bilanční román, ve kterém nechá hrdiny svých knih navštívit všech pět kontinentů a prozkoumat místa, která „dosud unikala jeho pozornosti“. Rozhovor pak přetiskl (1978) Peter Haining ve sbírce *The Jules Verne Companion* a tady ho četl Ondřej Neff, autor knihy *Podivuhodný svět Julesa Verna* (1979). Jak věděl a jak víme i my, vyřčený záměr nebyl nikdy realizován.

„Co kdybych se ho ujal já?“ napadlo tehdy poprvé Ondřeje Neffa a odvážný nápad dozrál během příjemné práce na osmi svazcích převyprávěných verneovek pro edici Julesa Verne – Knihovna pro 21. století. Navštívím pět světadílů, rozhodl se spisovatel (Antarktidu za Vernových časů ještě fakticky neznačili a tedy ji jako kontinent šestý nezapočítávali), a vybudují příběh, který ve finále obsáhne i spojovací článek s romány českého klasika sci-fi Jana Matzala Trosky.

Dal se do toho. Každému z kontinentů přiřkl jeden díl své ságy a další dva uvnitř (do celkových sedmi) věnoval, jak řečeno, nitru zeměkoule i nejbližšímu kosmu. V některých z osmi převyprávěných verneovek si navíc už připravil pro svůj opus půdu, a tak například v *Pěti nedělích v balónu* rehabilitoval inspektora Fixe, známého z *Cesty kolem světa za osmdesát dní*, a v *Dvaceti tisících mílech pod mořem* technologicky upgrado-

S*S*S*S*R

aneb Sjezd (Služebně) Starších Scifistických Rarit

Jestli najdu, kdy se naposledy konalo, tak to sem ještě doplním, ale mocným impulsem k uspořádání SSSR 2015 byla poznámka Honzy Hlavičky na křtu posledního dílu *Kronik české sci-fi*, že by zase rád potkal starou scifistickou gardu.

A Honza Vaněk, jr. mi to připomínal tak dlouho, až to podobně jako znovuotevření Kruhu padlo na mě. Mezitím jsme díky Vilminým aktivitám několikrát vyzkoušeli příjemné prostředí Malešického mikropivovaru, takže jsme se rozhodli oživit starou tradici zde, zvláště když datum vyšlo na den po sv. Martinovi a v menu byla Svatomartinská husa.

Abychom v Malešickém mikropivovaru nedělali potíže (a chtěli nás vidět i příště), nechal jsem si od Služebně Starých Scifistických Rarit potvrdit, že dorazí a zda budou chtít husí stehno se dvěma druhy knedlíků a dvěma druhy zelí.

První se mi přihlásila Vanda (Pokorná), ohlásila, že vezme Marii, ze které se vyklubala Marie Michlová (Coniáš a článek v minulém Interkomu), poslední Vašek Vlk. Nakonec nás dorazilo 39, počítám i Bereniku Bromovou (je jí asi jedenapůl roku, ale docela zdatně Editě pomáhala s husím stehnem).

Přišel i Zdeněk Rosenbaum, přistrčil jsem ho k Filipovi Škábovi, Robertu Ramešovi a Jirkovi Doležalovi. Robert má úžasný (v tom staroslovanském významu, tedy hrůzubudící) knír, hned jsem vytvořil hypotézu, že jej na Kalvodovu počest nosí všichni falešní právníci ☺

Filip Škába přispěl s historkou o tom, odkud má všechny Zdeňkovy knihy, jeho otec chodil k Piaristům na pivo se Zdeňkem a nosil malému Filipovi knihy, které asi šťastný autor rozdával z tehdy hojně dárky autorských výtisků.

.....
val Nautilus, jehož původní galvanické články jako pohon mu právem neseseděly.

Třetí svazek *Tajemství pěti světadílů* uzavírá, jak jsem už naznačil, také seznam původních Vernových románů, z nichž ke každému je Müllerem či Neffem připojen odkaz na tu nejpodstatnější z více stránek ho akcentujících. „Významné lokace přitom přibírají i pozdější popkulturní významy a známé napínavé situace získávají hořký příděch ve světle událostí poslední stovky let,“ shrnula pro časopis XB-1 Františka Vrbenská a popkulturní postmodernita *Tajemství* je nesporná. Je také jediným velkým okouzlením, které spolehlivě zmámí všechny Vernovy čtitele; i vás. Nectitelé pak mohou jen závidět.

Ano, ano; slyším v duchu ty nejapné kritiky, kteří Neffovou trilogii opovrhnu.

Někteří tasí argumenty na téma přílišné nadsazenosti.

Jiní se zase počnou babrat s analýzou psychologie a charakteristiky postav. Označí ji za misty za komiksovou? Nevím. Ale možná zaslechnete i slova o určité samoučelnosti celého projektu či „konstrukt“, ve kterém je (nedej Bože) nejprve nutno procestovat celý svět, než se dobereme nějakého rozřešení.

Dobrá, a snad je to také pravda. Přesto podobní kritici nepochopili nic.

Ivo Fenc
Ondřej Neff: Tajemství pěti světadílů, Albatros, 2015, str.

Jirka, když se dověděl, že jsem ZR vydal e-knihu, která nevyšla papírově, mě začal povzbuzovat, abych Okrajového stopníka vydal jako skutečnou knihu, asi to po Vánocích udělám.

Pak dorazila Vilma, ale dlouho se nezdržela, poskytla Editě rodičovský azyl, aby s Berenikou nemusela přes město a tato se dostala do postýlky v době, kdy je zvyklá.

Edita a Berenika se už sápu na husu (mimo záběr)

Když jsem si na chvíli sednul, probírali jsme s Martinem Klímmou povídku Michala Hvoreckého *Wilsonov*. Mně po letmém přečtení přišla samoučelně bláznivá, možná jsem použil i slovo hloupá, nebyl by to Martin, kdyby nepřišel s novým pohledem, několika slovy objasnil, že povídka je hlavně úchylná a navozuje otázku, zda by bylo mučení přípustné, kdyby se uklázalo, že funguje...

Honza Vaněk někde navzdory pokročilé hodině sehnal pohlednicové přání i nechal je přítomné podepsat pro Jolanu, která si užívala mateřských radostí.

Pozdě a nenápadně dorazil i Zdeněk Pobuda, využil toho, aby probral s Lucií a Janou Rečkovou honoráře :-)

Vlád'a Němec donesl recenzní výtisk *Času šelmy* Františce Vrbenské, Peťo Pavelko vyzkoušel na místním pivním lístku svou pivní aplikaci v chytrém mobilu, Jarda Houdek dorazil bez Haniny, ale aspoň jí dopravil recenzák Posledního policajta 2.

Franta Novotný fotil, Dana a Dalibor Čápovi dorazili se Slávkem Švachoučkem a Staňou „Rimsak“ Lálovou, Helena už z ní udělala hrdou babičku ☺

Jardovi Houdkovi zavolala Lyta (Michaela Burocková), že je sama u Kruhu, tak jí Jarda také pozval na pivo a husu...

Nakonec nedorazil jen Velký poustevník Hlavička a Ivo Železný, ale ten dal předem vědět. Prostředí a obsluha mikropivovaru byly velmi příjemné, srovnejme s ratejnou Skanzen, kde neuměli ani vypnout rádio. Pokud si někdo nejste jist, že jste zaplatili husu, dejte vědět redakci IK.

ZR

Mimořádné zpravodajství CKČ

Předmluva 20. Mloka – Soutěžící (a) porotci

Nejprve trochu statistiky z tohoto ročníku Ceny Karla Čapka. Soutěže se zúčastnilo 99 autorů a autorek či autorských dvojic a porotci hodnotili celkem 127 prací ve čtyřech kategoriích: 38 mikropovídek, 37 krátkých povídek, 38 povídek a 14 novel. Proti loňsku výrazně ubylo krátkých povídek, naopak se k potěše poroty zvýšila jejich kvalita. Jinak je, zdá se, počet příspěvků setrvalý. Každou kategorii hodnotilo nejméně 24 porotců.

Souboj o přední místa byl letos hodně vyrovnaný, svědčí o tom i to, že po nejvyšším uznání – ceně Mlok – sahaly hned tři práce. Snad jedině první místo v krátkých povídkách mělo před ostatními bezpečný náskok několika koňských délek. Sborník Mlok má bohužel jen omezený rozsah, takže se do něj vejde jen jedna novela, protože ta druhá v pořadí opravdu šlapala vítězce na paty. Uved'me tedy aspoň, že se jednalo o novelu *Les* od Ireny Moravcové.

Kompletní výsledky včetně podrobného bodového hodnocení budou po slavnostním vyhlášení na Parconu zveřejněny i na stránkách Fandomu www.fandom.cz.

Co se však za těmi neosobními čísly skrývá? Jací jsou soutěžící v Ceně Karla Čapka a jejich příspěvky? Jsou účastníci, kteří se hned napoprvé usadí na hvězdném nebi coby stálice. Patří mezi ně hned první jméno v tomto Mlokově. Jeho nositeli nepomohlo ani to, že poslal jen jednu malou mikropovídku – prý, aby udělal místo jiným. Inu, kdo umí, ten umí. Jiní jsou jako meteor – prolétnou, zazáří a zase zmizí ve tmě. Někteří jsou už zkušenými harcovníky, a i když se třeba neprosadí pokaždé a se všemi příspěvky, jejich postup do finále nikoho nepřekvapí. Myslím, že nejvíc úcty si zaslouží dřiči, kteří léta stoupají krok za krůčkem výš a výš, až se nakonec dostanou i na stupně vítězů. A uznání pochopitelně patří i těm, kdo to i přes počáteční neúspěchy zkoušejí znovu.

Každý rok pracně hledám vhodné téma pro úvodník do tohoto sborníku. Letos mě přiměla k zamyšlení jedna skupi-

na účastníků – moji kolegové hodnotitelé, lépe řečeno kolegyne, z jiné literární soutěže, v níž autoři dostávají od porotců i slovní hodnocení. Oba jejich příspěvky se probojovaly do finále a můžete si je v této knize přečíst. Náhoda? Ani náhodou! Není

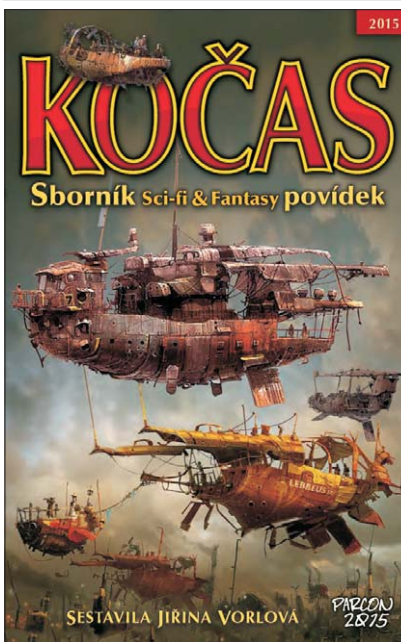
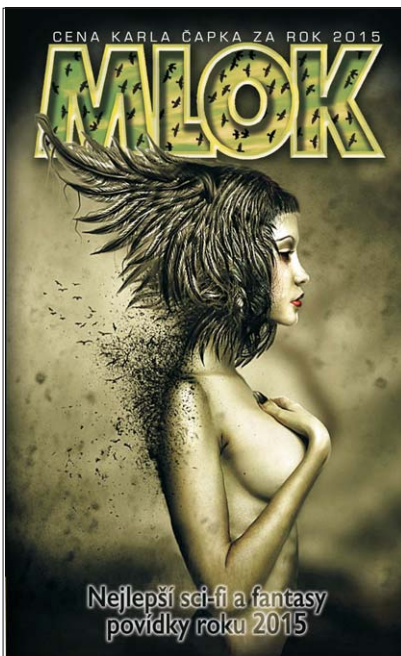
to totiž první případ. Anežka Melounová je sice v CKČ nováčkem, zato s Evou Trnkovou jste se již mohli potkat v Mlokově i Kočasu, kde publikovala ještě za svobodna jako Jeničková. Doufám, že teď nepoběží na Úřad pro ochranu osobních údajů, protože prozrazuju nějaké nepatřičné informace – jednak se nemá za co stydět a jednak se tyto údaje stejně shromaždí v celostátní databázi autorů. V minulých letech se v CKČ publikačně prosadili i další autoři, kteří si do soutěžního pelotonu jen na chvilku odskočili ze zasedání poroty jiné soutěže. Název mého úvodníku by tedy spíš měl být bez spojky „a“.

Čím to je, že takoví lidé o sobě mohou říct *Veni, vidi, vici?* Ono by to asi mělo být v jiném pořadí. Nejprve viděli a hodnotili díla jiných a poznávali jejich nedostatky, pak teprve přišli s vlastní prací, v níž se těchto nedostatků vyvarovali, takže není divu, když nakonec po zásluze zvítězili. Vlastní chyby totiž autor pozná jen zřídka, to si jich spíš všimne u druhých. Ale když si vzápětí uvědomí, že stejnou chybu občas dělá i on sám, je to opravdu velký odrazový můstek ke zlepšení. Proto je dobré hodnotit cizí díla, třeba na workshopech nebo literárních serverech. Musí se ovšem jednat o skutečně konstruktivní kritiku, žádné obdivné pomyslné poplácávání po zádech nebo naopak všeobjímající a všezatracující trolení – obou extrémů je na internetu k nalezení habaděj.

Leč dosti mentorován! Jsou i tací, jejichž ambicemi není obsazovat přední místa literárních žebříčků, ale chtějí si jen vychutnat dobrou fantastiku. Nebudu zdržovat...

Hezké počtení!

Jiřina Vorlová

Předmluva Kočasu: Emzáci, lidi a jiné příšery

Znáte tenhle?

Přijde emzák do prodejny s elektronikou, chvíli se rozhlíží po vystaveném zboží a pak se zeptá prodavače: „A bude mi ta 3D televize fungovat i ve 4D prostoru?“

Mimozemšťané a jejich interakce s lidstvem patří ke sci-fi rekvizitám už od dob vzniku tohoto žánru. Člověk s nimi převážně válčí, to je pak mazec, při němž různobarevné tělní tekutiny stříkají proudem. Lze se však do nich i beznadějně zamilovat nebo se společně smát vtípům, až se choboty třesou. Emzáci na sebe berou nejrůznější podobu – od zákeřných hmyzáků, přes monstra z galaxie Arkana až po nádherné éterické ženské bytosti. Nechybějí ani v tomto sborníku – celá čtvrtina povídek se jimi zabývá.

A víte, který je nejsprostší robot ve vesmíru? R2D2, tomu ve Star Wars museli vypípat každou větu.

Roboti přišli do sci-fi oficiálně až s Karlem Čapkem. Oni de facto fantastiku okupovali už dávno předtím, vždyť co jiného než programovatelný robot byl takový Golem? Robot je dobrý sluha, jenže pak je na něm máloco zajímavého a je s ním jen nuda. Proto se často stává zlým pánem, aby se lidé nemydlili jen sami mezi sebou. Tělní tekutiny jsou v takovém případě červené, zato se mísí s páchnoucím olejem, ozubenými kolečky a jiskřícími dráty. Žertěři se mezi roboty vyskytují zřídka – jednoho takového znal Isaac Asimov – a jejich smysl pro humor je tristní, to ovšem nebrání tomu, aby byli zdrojem zábavy pro autory a hrdinové povídek si z nich mohli utahovat.

Potkají se ve vesmíru dvě planety. „Podívej, co to na mně vyrašilo!“ „Ukaž... Á, lidi. To nic není, to jsem měla taky. Neboj, během pár set tisíc let se to vyhubí samo.“

Konečně se dostáváme k lidem. Jsou ochotní jít si po krku všemožnými způsoby, vždy a všude a jejich války v budoucnosti i minulosti jsou nikdy nevysychající studnicí zápletek sci-fi i fantasy děl. Ale našťásti si člověk také dokáže dělat legraci ze všeho, i sám ze sebe. Zvláště Češi – pro ty není tabu ani jejich prezident. A tak připijím na úspěch této knihy parafrází, jejíž původ si za pár let už asi málokdo uvědomí: „Smrt všem škarohlídům a sucharům!“ A čímže si to připijeme? No přece...

Přijde do hospody nekonečné množství matematiků. „Co si dáte?“ ptá se hostinský. „Jedno pivo“, objedná si první. „Půlku piva,“ přidá se druhý. „Čtvrtinu piva...“ „Jste všichni magoři,“ přeruší je hostinský a natočí dvě piva.

Vždyť pivo je mok, jehož ztráty po zhroucení technologické ho světa želí člověk nejvíce.

Usaďte se nyní do pohodlného křesla se svým oblíbeným nápojem v ruce a ponořte se do příběhů o šílených vědcích, trapslících, dracích, hvězdných kapitánech, skřetech, mutantech a dalších individuích, na které se vtipy už z prostorových důvodů nedostalo. A schválně – jestlipak poznáte, která z povídek se stala mou hlavní inspirací k tomuto úvodníku?

Pěknou zábavu!

Jiřina Vorlová

Porotci 2014-2015

Jméno Příjmení	Společnost	Funkce
Richard Bojničan		MI KR DL NO
Miloš Cífra		MI KR DL NO
Egon Čierny	KJV	NO
Jitka Doležalová	Vetřelci	MI KR DL NO
Zdeňka Drapáčová		MI KR DL
Adriana Dvořáková		MI KR DL NO
Helena Frydrychová		NO
Blanka Fuceková	KLF Ostrava	MI KR DL
Jan Hloušek		KR DL
Zuzana Hloušková		MI KR DL
Mirek Hokeš	SF&F Workshop	MI KR DL
Pavel Houser		KR
Roman Hruška		MI KR
Zdeněk Jarchovský	SF&F Workshop	MI
Radka Kašpárková		NO
Martin Koutný	Třesk	MI KR DL NO
Martin Kučera		NO
Zuzana Kummerová		KR DL NO
Jana Libichová		MI DL
Miroslav Lojka		MI KR DL NO
Roman Madala		KR DL NO
Jiří Málek	Pochmurná neděle	MI KR
Pavel Mikuláščík	NYX	KR DL NO
Milan Mlynářčík	SQ2	MI KR
Iva Mrkvičková		NO
Hana Nájemníková		KR NO
Kateřina Němcová		KR
Vladimír Němec		KR NO
Jan Obdržálek	Atair	MI KR DL
Jaroslava Pišová	Vetřelci	MI KR DL
Zdeněk Rampas	BC	MI KR DL NO
Jana Rečková	SF&F Workshop	MI
Ivana Solničková		MI KR
Robert Spousta	NYX	DL NO
Erik Stankovič		MI KR DL NO
Jaroslav Svoboda		NO
Slavoj Ševců	Klub J. M. Trosky	MI KR NO
Jan Šimůnek	Conan Society	KR
Lenka Štiblaríková		DL
Zdenka Štouračová	Pochmurná neděle	MI KR DL NO
Michaela Talašová		DL
Bea Tomash		NO
Martin Tomčík		MI
Jan Valenta		MI KR DL NO
Martin Vondráček		MI KR
Lubomír Záborský	Andromeda	MI KR DL NO
Božena Žaludová	Alter Ego	DL

Administrátor a pořadatelé CKČ děkují všem porotcům za jejich nezastupitelnou nezištnou práci.

Kompletní výsledky 34. ročníku CKČ

Pro výpočty bodového hodnocení je používán tento vzorec:
Součty = suma získaných bodů - viz počet získaných n-tých míst, n-té místo je ohodnoceno 60/n body (60, 30, 20, 15, 12, 10). Je-li na začátku řádku =, došlo u povídek ke shodě bodů a jsou zařazeny na stejné pořadí.

S tučně uvedenými příspěvky se můžete seznámit ve sborníku *Mlok 2015*, další práce jsou plánovány do *Kočasu 2016*.

Mloka získala Barbora Čečáková za novelu *Motýloletec* a půlnočnice, ostatní vítězové kategorií si odnesli Pulce. Nejúspěšnějším nováčkem soutěže se stala vítězka kategorie Povídka Věra Mertlíková.

Mikropovídky

#	S	1	2	3	4	5	6	Název	
1.	402	3	2	1	4	6	1	Doležal Karel: Geniální miminko	
2.	361	2	2	2	5	3	3	Lachmanová Dagmar: Portrét jako živý	
3.	352	-	4	2	6	6	3	Němec Vladimír: Třetí míza	
4.	342	1	2	3	4	6	3	Plaček Petr: Pohádka o vzniku paralelních dimenzí	
5.	324	-	5	4	2	2	4	Sedláčková Eva: Pro šťastnější budoucnost	
6.	314	1	3	4	2	2	3	Švubová Jitka: Tuze vážná známost	
7.	310	1	2	-	8	5	1	Moravec Zbyněk: Královno lože	
8.	306	2	2	1	4	3	1	Štiblaríková Lenona: Kvatrogram	
9.	303	2	2	1	3	4	1	Čečáková Barbora: Hlas obrazů	
10.	301	1	2	2	5	3	3	Čavojová Katarína: Život večný	
11.	292	1	3	4	2	1	2	Poslušná Radka M.: Exekuce	
12.	231	-	2	2	3	3	5	Novotný Jiří (Laurent Cellier): Neznámá	
13.	194	-	1	2	2	2	7	Bureš Roman: Mazlícci	
14.	192	-	1	1	4	1	7	Šochová Anna: Rodinná sešlost	
15.	189	1	1	2	1	2	2	Sněgoňová Kristýna: Civilizace	
16.	187	1	1	2	3	1	-	Beránek Petr: Zápočet z laborek	
17.	186	1	1	1	2	3	1	Štajer Milan: Treký Žo a chlápek z Oklaburry	
=	186	-	-	4	2	3	4	Červenka Pavel: Inspekční cesta	
18.	184	1	-	-	4	2	4	Vlasák Lukáš: Krmitko	
19.	178	1	1	1	-	4	2	Čavojová Katarína: Vyslanec z Ligúrie	
20.	159	-	-	3	3	2	3	Šumpík Aleš Jeremiáš: Nejtemněší byznys	
21.	158	-	1	2	2	4	1	Mičoušková Jarmila: Psí oddanost	
22.	144	-	-	2	2	2	5	Kadečková Tereza: Jako v pohádce	
23.	142	1	1	-	2	1	1	Damborská Eliška: Ne, my nejdeme pozdě!	
24.	141	-	1	1	1	3	4	Březina Michal: Tři muži na střeše	
25.	127	-	-	3	1	1	4	Bureš Roman: Lovec	
26.	109	-	1	2	1	2	-	Javorová Zuzana: Vyšší zámer	
27.	102	-	1	1	2	1	1	Šípošová Andrea: Život na druhú	
28.	82	-	1	-	-	1	4	Tokoš Tomáš: Pro trochu inspirace	
=	82	-	-	-	-	2	1	Masaříková Martina: Zima	
29.	74	-	-	-	2	2	2	Stratilová Tereza: Obchod s Čokoládou	
30.	72	-	-	-	1	2	1	1	Olejárová Anna: To by sa kukučke nemohlo stať
31.	67	-	-	-	-	1	1	4	Šimůnek Jan: Úchylák
32.	40	-	-	-	2	-	-	-	Čačko Tomáš: Posledná správa mňa, prekliateho
33.	37	-	-	-	-	1	1	1	Charvát Jiří: Pařgula

#	S	1	2	3	4	5	6	Název
34.	32	-	-	1	-	1	-	Vrtiška Ondřej: Buněčný živo/svě-ťa-ťomat
35.	20	-	-	-	-	-	2	Bošek Pavel: Právý čas
36.	0	-	-	-	-	-	-	Bednář Radek: Gift

Krátké povídky

#	S	1	2	3	4	5	6	Název
1.	815	8	5	5	5	-	1	Trnková Eva: Černé dřevo
2.	585	2	7	9	1	5	-	Mls Ivan: Trable se zákony
3.	558	2	8	4	4	4	1	Bureš Roman: Serena
4.	530	2	5	5	6	5	1	Jáchim Andrej: Stena
5.	454	2	4	4	6	2	2	Lenona Štiblaríková: Praktická inštruktáž nováčka pri odvoze odpadu technickými službami
6.	370	2	1	2	6	5	3	Molcarová Václava: Vůně masových koláčků
7.	344	-	1	5	6	7	4	Zelenka Jaroslav: Prospektor
8.	333	-	1	3	11	4	3	Novotný Jiří (Laurent Cellier): Ve znamení modřence
9.	322	1	1	4	4	6	2	Štejfa Jan: Běžec
10.	288	1	-	2	-	9	8	Trnovská Michaela: Emoce stranou
11.	285	-	-	5	3	5	8	Tůma Daniel: Snadný prachy
12.	274	-	3	1	2	7	5	Lukačovičová Lucie: A Bao A Qu
13.	242	1	-	3	2	6	2	Hamitouche Lena Magdala: Dívání
=	242	-	2	5	4	1	1	Pohl Milan: Emzák v mikrovlnce
14.	238	-	2	1	2	9	2	Čečáková Barbora: Prokletí Azaranu
15.	233	-	1	1	7	4	3	Sivok Jiří: Zachraň člena posádky, nic víc
16.	232	-	3	3	2	1	4	Švubová Jitka: Malé dilemma Stanleyho Stokese
17.	214	-	-	1	4	2	11	Štěcha Petr: Pepek, obecní blázen
18.	193	-	-	1	5	4	5	Novotný Jiří (Laurent Cellier): Vidamův čaroděj
19.	171	1	-	-	1	3	6	Hadrava Tom: Zvoní, zvoní
20.	170	1	1	-	2	-	5	Dovičovičová Katarína: Únos
21.	169	-	-	2	3	2	6	Molcarová Václava: Není všechno zlato
22.	150	1	-	-	-	5	3	Braun Jan: Předpověď minulosti
23.	142	-	1	1	4	1	2	Hlavenka Vojtěch: A zase sněží
24.	137	-	-	4	1	1	3	Bartek Patrik: Ona
25.	136	-	1	-	2	3	4	Hadrava Tom: Král a kurtizána
26.	120	-	-	1	2	5	1	Kaplan Robin: Marabu a černokněžník
27.	117	-	1	1	1	1	4	Tůma Daniel: Ideální den
28.	110	-	-	2	-	-	8	Vaňková Jana: Šelestiles
29.	105	-	-	3	3	-	-	Šváb Miroslav: Ogrin a Judita
30.	102	-	1	-	2	1	3	Laurent-Škrabalová Viktoriá: Život na predaj
31.	90	1	-	-	-	-	3	Mykytyn Angelina: ...a pohlédni v mou tvář
32.	86	-	1	-	-	3	2	Hron Karel: V mlze
33.	78	-	-	-	-	4	3	Čermáková Libuše: Zloba
134	60	-	1	-	-	-	3	Masaříková Martina: Pírko
35.	52	-	-	-	-	1	4	Bošek Pavel: Řecký příběh
36.	27	-	-	-	1	1	-	Šindelka Karel: Procitnutí

Povídky

#	S	1	2	3	4	5	6	Název
1.	604	6	2	4	4	2	2	Mertlíková Věra: Rosa na kolejích
2.	420	2	4	4	4	-	4	Melounová Anežka: Železná opona
3.	417	4	1	4	3	1	1	Herma Lukáš: V pohoří Gabreta
4.	394	-	9	2	4	2	-	Ordlíková Kristýna: Abeion Vela
5.	349	2	4	-	3	2	4	Barborková Veronika: Prach motýlích křídel
6.	328	-	5	3	2	4	4	Merglová Michaela: Tři bratři
7.	305	1	1	5	3	5	1	Sigmundová Linda: I věci mají minulost
8.	288	-	2	4	4	4	4	Šochová Anna: Povětrná holka
9.	286	1	3	3	2	3	1	Otte Jan: Poslední let Girlanda Daye
10.	271	1	2	3	1	3	4	Vácha Dalibor: Poslední sázka
11.	257	1	-	3	5	1	5	Žilková Eva: Projekt Baptistina
12.	253	-	2	3	3	4	4	Nekovaříková Ida: Záhada pěti hexagramů
13.	244	1	-	2	2	7	3	Zelenka Jaroslav: Praxe relativity
14.	225	-	-	4	3	5	4	Němec Vladimír: Bát se musíme spíš velbloudů
15.	208	-	1	3	4	4	4	Bellovičová Martina: Zsvěcení
16.	197	-	-	2	3	6	4	Zelenka Jaroslav: Vzpomínky na Evropu
17.	189	-	3	2	1	2	2	Lipner Tomáš: Hvězdolet Ponávka
18.	184	1	1	-	2	2	4	Kochlíca Martin: Důkaz
19.	174	1	1	-	-	2	6	Lainesová Jaroslava: Metro
20.	157	-	3	1	1	1	2	Novotný Jiří (Laurent Cellier): Game mortis
21.	151	-	-	1	5	3	2	Dvořáková Miroslava: Tady a teď
22.	132	-	-	1	4	1	4	Poslušná Radka M.: Zámek a les
23.	131	1	-	-	1	3	2	Makovník Lukáš: Jazdec apokalypsy
24.	120	-	-	1	2	5	1	Šmejkalová Markéta (Allainila): Mágovrazi
25.	116	-	-	1	2	3	3	Březina Michal: Tupá sekera
26.	104	-	-	1	4	2	-	Cirhanová Jiřina: Ze všední noci do nevěšedního dne
27.	85	-	-	3	1	-	1	Kalecká Karolína: Vlny prokletí
28.	84	-	-	-	2	2	3	Harendaričik Jozef: Čierny zimný deň
29.	81	-	-	1	1	3	1	Dovičovičová Katarína: Prvá
30.	75	-	-	-	3	-	3	Kroupová Tereza: Zatnout zuby
=	75	-	-	-	3	1	-	Mičoušková Jarmila: Kerberopolis
31.	70	-	-	-	1	2	-	Bartyzalová Kateřina: Pravda krvavých snů - Reghnes
32.	67	-	-	-	1	1	4	Korábková Kateřina: Zavile
33.	64	-	-	-	-	2	1	Kaplan Robin: Marnivá
34.	62	-	-	2	-	1	1	Drtina Martin: Bod Omega
35.	56	-	-	-	-	-	3	Máčaj Adam: Trpaslík a jeho český
36.	47	-	-	-	1	1	2	Bodnárová Gabriela: Dobrý člověk
37.	12	-	-	-	-	-	1	Laxar Jakub: Tramvaj splněných snů

Novely

#	S	1	2	3	4	5	6	Název
1.	702	5	8	5	2	1	2	Čečáková Barbora: Motýloletec a půlnočnice
2.	687	6	6	4	3	1	1	Moravcová Irena: Les
3.	582	4	6	6	2	1	-	Sněgoňová Kristýna: Hlas Ztracení
4.	392	1	3	5	8	1	1	Sivok Jiří: Smrt byvá nehezka
5.	371	1	4	3	5	3	2	Kekrtová Karolína: Studnice
6.	333	-	4	6	3	4	-	Surdu Emma: Meč & vášeň: Ukumala
7.	327	-	3	6	7	1	-	Čavojová Katarína: Svedomie temnej časti
8.	321	2	2	-	7	3	-	Ilečko Marián: Letokruhy
9.	313	1	2	3	3	4	4	Kühntreiber Antonín: Lovci TitanCorpu

#	S	1	2	3	4	5	6	Název
10.	248	-	2	4	4	4	-	Mentzlovi Dana a Rudolf: Benzínka na lapetu
11.	231	-	1	4	3	3	4	Kuttmann Antonín: Posílali svým bohům vzkaz
12.	226	1	1	1	4	3	2	Blud'ovský Tomáš: Past
13.	164	-	-	3	4	2	2	Mykytyn Angelina: Mezi lidmi
14.	159	-	-	3	3	2	3	Kus Lukáš: Příběh Kryštofa Broma

A trocha statistiky na závěr:

Počet přijatých příspěvků: 38 mikropovídek od 36 autorů, 37 krátkých povídek od 33 autorů, 38 povídek od 37 autorů a 14 novel od 13 autorů a jedné autorské dvojice.

Celkem to je 127 prací od 98 autorů plus jedné (smíšené) autorské dvojice. Z toho 47 žen a 53 mužů.

17 autorů přispělo do dvou kategorií, 2 do tří kategorií a nikdo do všech čtyř.

1 autor poslal 4 příspěvky, 4 poslali 3 příspěvky a 17 autorů 2 příspěvky.

Soutěž hodnotilo celkem 47 porotců, z toho 16 hodnotilo jednu kategorii, 10 dvě kategorie, 10 tři kategorie a 11 všechny čtyři kategorie. Mikropovídky četlo 27 porotců, krátké povídky 32 porotců, povídky 26 porotců a novely 25 porotců. **JV**

Pohled jednoho porotce (ze 47)

Díky čtečce (a Pavlovi Mikuláščíkovi, který převedl loňskou CKČ do formátu e-knih) jsem stihl zhodnotit všechny čtyři kategorie. A musím opět přiznat, že Dárečkův nápad zpoplatnit účast soutěži nesmírně prospěl, takřka všechny práce jsou publikovatelné, když ne knižně, tak časopisecky. (Tato novinka nejen vede autory k tomu, aby se zamysleli, zda je jejich práce již hotová a zralá, ale také pořadatelům umožňuje financovat odměny pro vítěze potom, co to již není v možnostech ČS Fandomu, který to dělal zhruba třicet let.)

Démon prokrastinace mě přivedl k myšlence porovnat celkové výsledky se svým hodnocením.

V Mikropovídce jsem se o výsledné pořadí příliš nezasloužil, můj favorit *Kvantogram* skončil jako osmý, *Neznámá* (vyšla v minulém IK) až jako dvanáctá a *Hlas obrazu* devátý.

Takže z nakonec nominovaných prací se u mě žádná nedostala výše než na třetí stupeň hodnotící pyramidy (odshora).

Lépe se mi vedlo v Krátkých povídkách, tam povídky z mých prvních tří stupínků obsadily první pěti vítězů, škoda že už se nedostalo na *Emzáka v mikrovlnce*, ale je jen pět míst.

V Dlouhé povídce zase nedošlo na mého favorita, *Poslední sázka* Dalibora Váchy prozrazovala vypsání autora, ale porotci dali přednost jednodušším fantasy záležitostem bez politického podtextu. Ostatně většinu nominovaných prací jsem i já měl na vrcholu pyramidy, jen ne na prvním místě.

S Novelami to dopadlo podobně, poměrně složitě, ale docela originální *Letokruhy* neuspěly, vítězné povídky jsem také měl na druhé a třetí příčce.

Pokud se vaše povídka nedostala do Mloka a ani se nedostala do Kočasu, ale přitom ji mám ve svém hodnocení, mohu ji vydat jako e-knihu, platí i pro minulé ročníky. **Zdeněk Rampas**

Český literární (i sci-fi) rok na Filipínách

Rok 2015 se stal přelomovým v oblasti propagace české literatury na Filipínách. V zemi, kde v knihkupectvích nejsou běžně k dostání ani celosvětově úspěšné knihy Milana Kundery či Petra Síše, nemluvě o dalších našich autorech, a v historii zde vyšel pouze jediný překlad díla českého spisovatele, se z iniciativy velvyslanectví podařilo letos do knihkupectví dostat místní vydání hned čtyř titulů domácích autorů. Současně byly zahájeny dva projekty, které k filipínským čtenářům přinesou díla dalších českých prozaiků a básníků i v příštích letech.

Po řadě měsíců příprav vyšla v srpnu na Filipínách první kniha pražského autora **Franze Kafky** *Ang Metamorposis*, převedená do „národního jazyka“ filipínštiny známým překladatelem a literátem Joselitem delos Reyes. Kniha je součástí edice Aklat ng Bayan (Kniha národa), ve které se Komise na podporu filipínštiny (Komisyon sa Wikang Filipino) při Úřadu prezidenta rozhodla vydávat hodnotná díla jak filipínské tak světové literatury. Za poslední dva roky tak vyšlo celkem 51 svazků, mezi nimi v posledních měsících překlady Hemingwaye, de Maupassanta, Čechova nebo Thákura. V příštím roce pak vyjde překlad stejného Kafkova díla také v bicolštině, jazyce jímž na jihu největšího filipínského ostrova Luzon hovoří necelých pět miliónů obob.

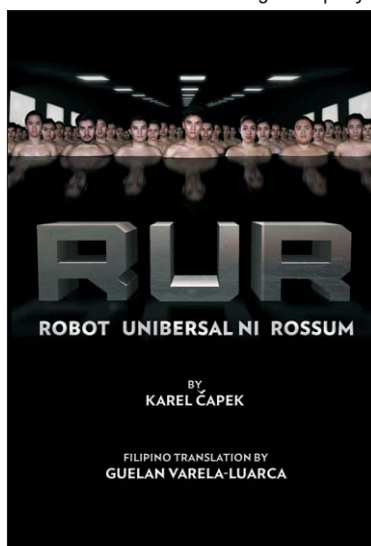
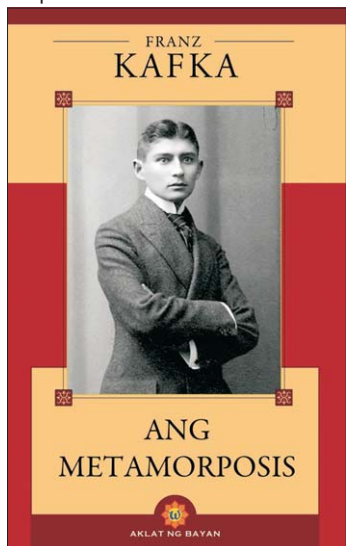
Následujícím dílem ve stejné edici byl více než třisetstránkový výbor z celoživotního díla **Jaroslava Seiferta** vydaný pod názvem Sa Prága. Mga Piling Tula (Pro Prahu. Výbor z poezie). Knihu editovali překladatel a filmový režisér Giancarlo Lauro Abraham V. a známý básník Roberto T. Añonuevo, tým překladatelů sestavil a vedl básník, národní umělec Filipín, Virgilio S. Almarino (známý též pod pseudonymem Rio Alma), jenž první Seifertovy básně přeložil už v 70. letech. Vzhledem k tomu, že na Filipínách není žádná osoba, která by byla schopna překládat přímo z češtiny, byl výbor přebásněn z kvalitního anglického překladu vydaného pod názvem The Poetry of Jaroslav Seifert. Autory překladů byli úspěšní mladí filipínští básníci, kteří se sdružují v literární skupině LiRa.

V listopadu pak na Filipínách vůbec poprvé vyšla kniha českého autora v angličtině. Původní výbor z raných povídek **Ondřeje Neffa** vydalo pod názvem *The Fourth Day to Eternity* (Čtvrtý den až navěky) nejvýznamnější místní nakladatelství Anvil Press, které je současně vlastníkem největší sítě knihkupectví The National Bookstore, u příležitosti autorovy účasti na mezinárodní literární konferenci Laláng pořádané v Davao Národní radou pro rozvoj literatury (National Book Development Council). Ani ne stostránková knížka je souborem dříve do angličtiny přeložených science fiction, které ale nikdy nevyšly v knižní podobě.

V prosinci pak následovalo první filipínské vydání zřejmě nejslavnější české divadelní hry *R. U. R. Robot Unibersal ni Rossum* od **Karla Čapka**. Historicky druhý překlad této hry do filipínštiny od Guelana Varely-Luarky byl vytvořen pro nastudování hry renomovaného divadelního souboru Tanghalang Ateneo v režii J. K. Anicocheho a zahajoval v říjnu jeho 37. divadelní sezónu. Vzhledem k tomu, že ani jeden z překladů R. U. R. se nedočkal knižního vydání, financovalo české velvyslanectví vydání překladu v nakladatelství Central Books.

Překlady Seiferta a Kafky vydané Komisí na podporu filipínštiny byly pokřtěny v září v rámci Manilského mezinárodního knižního veletrhu za účasti předsedy Komise Virgilia S. Almaria a překladatelů obou děl. Uvedení sbírky povídek Ondřeje Neffa se zase konalo v listopadu za účasti autora v literární kavárně Uno Morato v Quezon City, která nejenom patří dvojici mladých filipínských spisovatelů, ale je to právě místo, kde se pravidelně scházejí autoři filipínské speculative fiction, resp. fantasy a science fiction. Prezentace filipínského vydání Karla Čapka literární obci a médiím pak proběhne na počátku roku 2016.

Nejedná se o jednorázové aktivity, česká literární diplomacie na Filipínách by měla pokračovat i v dalších letech. V příštím roce vyjde ve filipínštině průřezová antologie českých autorů od konce 19. do počátku 21. století a v plánu jsou dva svazky antologií evropských literatur, které vydá nakladatelství Anvil a bu-

Kvótami k další diskriminaci?

Při honu na diskriminační čarodějnici se ze silnějších stali slabší a z práva nespravedlnost

Kvóty budou jednou prohlášeny slovem roku 2015, byť rozum velí udělit mu spíše cenu za antislovo. Podobně jako slibem nezarmoutíš, slibují kvóty mnohem více, než je v jejich silách splnit. Ne nadarmo jsou paronymem (sloves podobně znějícím) se slovesem kóty, ukazujícím na bájné místo Šangri-La, v němž si budou všichni rovni a kde nikdo nebude nikým diskriminován.

Každý diskriminuje

Kdo volá po diskusi elit, mohl by zajásat, neboť u nás na rozdíl od západních politicky korektních či východních autokratických sousedů výměna názorů probíhá. Naposledy minulý čtvrtek, kdy právní elita národa v rámci programu Pražský právníký podzim diskutovala v Právníckém salonu na téma Právo – kvóty – diskriminace a nahlas pojmenovávala, co je očividné, leč utajované, podobně jako v pohádce o králi, jenž je nahý.

Diskriminován se totiž může cítit každý, řekl odborník na římské právo Michal Skřejpek, a já dodávám, že vždycky přece bude existovat někdo hezčí, chytřejší, bohatší, štihlejší anebo přinejmenším šťastnější a pocit nespravedlnosti je subjektivní, zatímco psychická odolnost v naší rozmazlené době prudce klesá. Je také otázkou času, než se někdo z upřednostňovaných minorit ohradí pocitu méněcennosti, jež zařazení do privilegované skupiny podporovaných vyvolá, podotkla prezidentka Soudcovské unie Daniela Zemanová. Jak trefně poznamenal ústavní soudce Tomáš Lichovník, diskriminace je běžná, a já dodávám, že každý z nás diskriminuje. Vždyť čím jiným než diskriminací je i pohlavní výběr, v němž barva očí, výška či názory hrají tu nejzásadnější roli. Ted' už jen zbývá rozšířit antidiskriminační zákon i na odmítnuté zamilované a nápadníky.

Hlavně aby to vypadalo, že nediskriminujeme, o diskriminaci samu vlastně nejde, soudí místopředseda Nejvyššího soudu Roman Fiala a stanoví jednoduchý test diskriminace: totiž zda je či není spravedlivá. A možná ve spravedlnosti je zakopaný pes, neboť při honu na diskriminační čarodějnici se ze silnějších stali slabší a z práva nespravedlnost. A jak dodává bývalá

dou obsahovat nejprve klasické a pak soudobé práce autorů z desítky evropských zemí, včetně Česka, Slovenska a Polska.

Historie české knihy na Filipínách

Prokazatelně do roku 2015 vyšly na Filipínách knižní tituly pouhých pěti autorů původem z Čech. Překlad divadelní hry Václava Havla *Ang Memorandum* (Vrozumění) vydal Cultural Center of the Philippines jako účelový tisk u příležitosti prvního ze dvou nastudování hry v roce 1990. Útlý svazek ve španělštině *Doce Poemas de las Islas Filipinas* (Dvanáct básní o filipínských ostrovech) bývalého velvyslance Jaroslava Ludvy, vydaný péčí velvyslanectví v roce 2008, se zase nedostal do běžné distribuce stejně jako šestnáctistránkový sešitek litoměřického historika Jindřicha Tomase *A Great Friendship* (Velké přátelství) vydaný National Historical Institute v Manile v roce

ústavní soudkyně Vlasta Formánková, Evropa si libuje v anti-diskriminaci, díky níž se z vlády práva stala vláda právníků, a množství antidiskriminačních předpisů otevírá dveře šikaně. Proti čemu že to vlastně bojujeme?

K čemu nakonec vedou kvóty

Ale vraťme se ke kvótám, starým jako lidstvo samo, jak ví čtenář, jenž si pamatuje kvóty dovozní, celní, pro zastoupení žen v ROH nebo přijímání studentů na vysokou školu. Šéfredaktor časopisu Soudce Karel Havlíček soudí, že kvóty nakonec vždycky selžou, a jako příklad uvádí nejstarší z kvót, kterou je manželství. Jak libý úmysl, a přece bývá od počátku věků omezení jedné ženy a jednoho muže porušováno nejenom počtem osob, ale dnes i množstvím pohlaví. Ani ženy si genderovými kvótami příliš nepomohou. Uměle vyvolaná poptávka totiž podle Josefa Bejčka z brněnských práv vede jen k tomu, že se funkce rozprostřou na těch pár žen, jež o ně stojí. A proč vůbec kvóty pro ženy, je-li dnes pohlaví otázkou volby? Nejde o boj za někoho, kdo o to vlastně nestojí? Dáblův advokát by se navíc ptal, nemají-li existovat kvóty též pro seniory, autisty nebo pro leváky.

Další omezení

Pácháme dobro, soudí Mirek Topolánek, zděšen záplavou kolektivních nároků. O demokracii tak podle něj příliš nejde, neboť rozhodne-li se většina, svou kvótu si lehce prosadí. Většina ovšem jen výjimečně mívá pravdu. Opakem kvóty je svoboda, neb kvóta představuje v dnešním přeregulovaném světě další omezení a prostoru pro zdravé nadechnutí valem ubývá. Přijmout kvóty je relativně jednoduché, mnohem těžší je jejich dodržování. Zemědělství kvótami ničíme systematicky. Ty genderové zase oslabují roli ženy jako matky, ačkoliv kdyby jí nebylo, nikdo z nás by nežil na této zemi. Pro migranty zatím stačí zdravý rozum – násilí jsme však jako nástroj zavrhlí a bez násilí je u nás neudržíme. Víru ve všemocnou roli práva (a kvót) velkoryse ponechám nepravníkům, podepisují však, že je třeba neztrácet naději, sbírat odvahu a myslet na svědomí. Což řekla – pro mnohé možná překvapivě – pražská primátorka Adriana Krnáčková.

Daniela Kovářová

1992 popisující vztah mezi filipínským národním hrdinou José Rizalem a jeho dlouholetým přítelem, pražským rodákem a litoměřickým středoškolským učitelem Ferdinandem Blumentrittem, jehož rozsáhlejší dílo o Filipínách – *Attempt at Writing a Philippine Ethnography* (Versuch einer Ethnographie der Philippinen) – bylo přeloženo z němčiny do angličtiny a vydáno v roce 1980 Mindanao State University. Historicky nejvýznamnější knihou autora z Čech na Filipínách tak zůstává současně jedna z nejzácnějších místních knih – *Remedios fáciles para diferentes enfermedades apuntados* (Jednoduché recepty na různé vybrané nemoci) – od jezuitského misionáře Pablo Claina vydaná v roce 1712. V jejím případě ale problémem zůstává, že o faktu, že její autor je vlastně česky mluvící rodák z Chebu Paul Klein, nevědí ovšem až na výjimky ani Filipínci ani Češi.

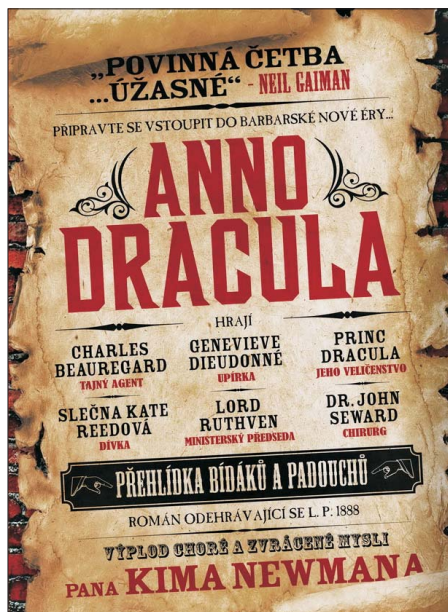
Jaroslav Olša, jr.

Jak se nám znetvoří tentokrát?

Experimentální recenze na *Anno Dracula* Kima Newmana

Skladatel Johannes Brahms, ten se narodil v Německu (dnešním, že...). Příjemný, činný a vážný. Napsal i Uherské tance, ten nádherný opus všech opusů. Kdepak k nim přišel, co? Vždyť to byl Germán, ne? Že by už tehdy znal zapadlé oblasti Rakouska-Uherska? Umírá tři roky před koncem století. Po jeho úmrtí, přesněji za měsíc, vydává Bram Stoker tlustospis s podivným titulem: Dracula. Náhoda?!

A dva tři, dva dva tři. Strach. Smrt. Krev. Čtyř dva tři. *Dracula*. Jak se nám znetvoří tentokrát? Do spánků bije krev, Anglie umírá, uhnívá zaživa. Newmanův román je opusem pro Stokera, je poctou upírům, valčíkem se smrti. Slyšíte? Teď dva tři. Zas dva tři. Lehký smích, dámy se uklání, blízko je dvacáté století. Přichází pomalu, ještě je za rohem. Něco snad končí a něco snad začíná... Anglie za vlády královny Viktorie, to je prostředí. Newman zde prolíná několik linií – reálnou (Oscar Wilde, Bram Stoker atd.), fiktivní (*Dracula*, Sherlock Holmes, Fu Manchu...) a vlastní (postava upíry, Beauregard...), provádí čtenáře bludištěm narážek, útržky příběhů, nervózním královstvím bez vlády.

Malý, řvoucí, prostě dítě. Narodil se v Rheydtu v říjnu. Snad se ani neměl zrodit, bylo by to v mnohém lepší. Nebyl zdatný v tělocviku, ale hlavou vládl skvěle. Chtěl být knězem, pak psal knihy, pak se živil propagandou – až se vrhl proti Židům. Jmenoval se Joseph Goebbels. A teď, ty kdož čteš to, ptej se: kdo byl horší? Snad Vlad ?epe?? Nebo Goebbels? Dá se proti zášti bránit jinak nežli silou?

Odpor proti moci státu dává smysl, pokud v čele země stojí někdo jako Napichovač. Jenže postavit se otevřeně, to si člověk může být jist trestem smrti. Jak to tedy zařídit, co? Ideálně sehnat muže, který bude plnit funkci nástroje a nebude mít tucha, která bije. Newman vybral Beauregarda. Ten se, chudák, octne v kolotoči událostí, u nichž tuší hlubší význam, ale až do konce se ho (stejně jako čtenář) nedobere. Závěrečné odhalení pointuje celý příběh velmi dobře. Genevčive Dieudonné, slavná žena Newmanových knížek (kupříkladu ve *Warhammeru*), asistuje, další účastníci patří ponejvíce k využitým/zneužitým charakterům z různých slavných textů již zmíněné éry.

Ten úspěch nebyl hned. Po mnoha odmítnutích u nakladatelů netušila, co je známe dnes. Snad můžem vinit sílu čísel, dat? Vždyť přesně po století a měsíci od Draculy vzniká další feno-

mén. Jen shoda náhod? Nebo magie? To pouze vyšla jedna kniha – Harry Potter: kdepak asi bude za sto let?

A kdepak bude touto dobou *Dracula*? Náš román není poctou pouze *Draculovi*; ne. Je poctou éře panovnice Viktorie, respektive *fin de siècle*. Jack Rozparovač, Medkův Franta Franta, doktor Jekyll, Mr. Hyde – baví-li vás všichni tito hrdinové, postmoderní hrátky s aluzemi (třeba podle stylu *Jména růže*), ale také čtivý, napínavý příběh, neváhejte víc. Za tyto plusy platí Newman jistou rozříštěností. A nebýt toho, měli bychom možná lepší román – ale zas ne dílo plné skrytých vtípů, aluzí. To také patří k literatuře.

Návod ke čtení:

Nyní si připravte u gramofonu desky se skladbami Johannesa Brahmsa. Nemáte-li gramofon, použijte CD. Nemáte-li CD, použijte následující odkazy na YouTube. Připravte si stopky. Pohodlně se usad'te.

puš'te si Brahmsův valčík (opus 39, č. 15 pro housle, např. zde: <https://youtu.be/uSji5Gamq8Q>).

S prvním taktém nasajte atmosféru a

začněte číst. Všímate si té souhry v rytmu a toho rozporu v obsahu? Vnímáte klid valčíkového tempa a krev bušící v ukazováčku položeném na myši?! Pokud jste začali číst s prvním tónem a čtete rytmicky, skončíte u slov „něco snad končí“. Valčík končí, Sapkowski by měl radost, neb pokud něco končí, jiné musí zákonitě začít. Napjatě dočtete druhý odstavec recenze.

Dejte si kávu, případně černý čaj, pokud kávu nepijete. Nebo ne! Víte co? Raději si nápoj pouze vyrobte, zatím jej nepijte. Nastavte stopky na 3:21. Zklidněte zjitřené nervy, opět se pohodlně usad'te, srkněte si horké kávy či o něco chladnějšího čaje, opřete se do polstrování křesla a nechte zazní Brahmsův *Uherský tanec č. 5* (např. zde: <https://youtu.be/3X9LvC9WkKQ>) a zároveň spusťte stopky. A už se nám nervy opět jítí! Ať to hopsá po světelnici! A všichni upíři světa ať nám vlezou na záda! Um-ca, um-ca, čardáš potvorný! (To je tu schválně, aby vás tříčtvrteční rytmus úplně neukolébál.) Rychle očima prolétněte třetí a čtvrtý odstavec. Moc nečtete, stejně vám do hlavy neodbytně buší Brahms, na Goebbelse a na *Draculu* není čas! Triumfálně dopijte kávu nebo čaj s posledními tóny skladby (proto ty stopky!). Nehleďte na spálená ústa, tohle za to stálo!

Ondřej Neff: Co funguje

Je to možná nepodstatný detail, střípek v mé paměti vytržený z proudu skličujících zpráv plynoucích ze Středního východu: v souvislosti s vlnou útoků nožem proti Izraelcům uvolňuje svým občanům izraelská vláda podmínky k získání zbraně k osobní obraně.

Je to projev naprosto jiného uvažování, než jaké se zavedlo v našem kulturním okruhu. Zkusme si to představit. Co by udělala naše vláda nebo francouzská vláda nebo americký Obama v takové situaci? Politici by dali najevo rozhořčení, před televizními kamerami. Navštívili by jednu z obětí v nemocnici, za účasti fotografů. Parlament by odhlasoval bohaté odškodnění pozůstalým. A právníci by začali usilovně pracovat na zákonu regulujícím prodej nožů. Sestavovali by ho odborníci, tedy kriminalisté, specialisté na boj chladnými zbraněmi, psychologové a samozřejmě lékaři. Jen ti by posoudili, jaké je zakřivení nože a jaká míra jeho špičatosti v limitu bezpečnosti a jaký průběh má ideální čepel určená ke krájení chleba ve vztahu k pronikání živou tkání s přihlédnutím na odpor kostí vázaný na průchodnost šlach. To vše by musel ten zákon zohlednit.

Izrael na to jde jinak. Je to země po desítky let ohrožená válkou nenávistí, země existenčně ohrožovaná a ohrožená. Kdyby se neuměl bránit, bylo by už dávno po skončení Holocaustu 2 a nějaký novodobý Franz Werfel by dostal Nobelovu cenu za literaturu za tklivý román silně připomínající Čtyřicet dnů z pera německého barda. Tématem by opět bylo vyvraždění jednoho malého národa.

Včera byla na Václavském náměstí demonstrace na jeho podporu. Okolnosti mi zabránily v účasti, tak se účastním aspoň taktó, písemně. V sobotu byly na tom místě demonstrace hned dvě, tentokrát s uprchlickým tématem, pro a proti. V té souvislosti lovím z paměti jinou vzpomínku, už ne střípek, ale pořádnou, ta věc na mně silně zapůsobila.

A teď, za tichého, ale o to vulgárnějšího nadávání na recenzenta, který tohle vymyslel, dočtete recenzi. To byl zážitek, co?! A vůbec, udělejte to celé jinak. Přečtete si *Anno Dracula*. Až to dočtete, pusťte si Brahmsovo *Německé rekviem* a uvažujte o tom, do jaké míry si lidstvo může vládnout samo, jak moc potřebujeme nietzscheovského nadčlověka a proč se v umění (v literatuře, malířství i hudbě) tak intenzivně obracíme k 19. století.

Poznámky:

Zdalo-li se vám, že předchozí text je nějaký divný, možná vám více odhalí následující odstavec.. Ostatně, psát po tomhle <http://www.casopisxb1.cz/aktuality/anno-dracula-clanek/> jakoukoliv recenzi je zhůvěřilost. Proto i tato zhůvěřilost, k jejímuž konci se úspěšně blížíte. Pokud se chcete dozvědět o románů něco víc – a zejména jestli si jej přečíst, začnete textem Jana Peregrina. A pokud vás zajímá, kde je klíč k textu výše, čtete dále.

Stejně jako román *Anno Dracula* by nebyl bez poznámek na

V Izraeli jsem osobně byl jen jednou, muselo to být někdy v roce 1991 nebo 2. Tehdy se čekala vlna imigrantů z oblasti rozpadajícího se Sovětského svazu a tuším že také z Etiopie. Ukázali mi tam, jak se na tu vlnu připravují. Přivedli mě na velkou plochu někde na okraji Tel Avivu a tam stál jeden bydlík vedle druhého – byly to kempingové rekreační vozíky, takové co se připnou k háčku na zádi osobáku a jede se s tím na Mácháč. A tam že budou ti imigranti bydlet.

Divil jsem se. Pálilo slunce a ty bydlíky byly opravdu mrňavé.

„Co když nebudou v těch bydlících chtít bydlet?“ zeptal jsem se.

Otázka zůstala nepochopena. Jak to, nebudou chtít? Prostě budou v tom bydlet.

„Co když se vzepřou?“

Tentokrát to byl úsměv. My si poradíme.

Je to drsný přístup k problému, zrovna tak drsný, jako vzestup prodeje revolverů a fronty před obchody se zbraněmi. Ale funguje to.

Vážím si té země a přeji celé oblasti mír, Izraelcům i Arabům v okolních zemích. A jsem rád, že se i v tomto přístup naší vlády liší od hanebného postoje vedení Evropské unie. Její nápad označovat izraelské zboží – obrazně řečeno – žlutou hvězdou židoviny posunulo latku padoušství o velký sáh nahoru.

Který ze západních státníků, intelektuálů či pop hvězd by se dnes zajímal o chartisty, natož aby se s nimi sešel? Byli to samí bílí samci, někteří z nich podezřele reakční (křesťané). Václav Havel měl na kontě esej, jež už v době svého vydání vzbudila pobouření západních feministek (Anatomie jedné zdrženlivosti). Kdo by se o ně zajímal a páčil si za ně prsty?

Martin Weiss

konci úplný, ani tato recenze se bez nich neobejde. Pro pozorného čtenáře jistě nebude překvapivým sdělení, že první odstavec je psán daktylem, druhý trochejem a třetí v jambickém metru. Podobně vás nemusí překvapit akrostich z počátečních písmen jednotlivých odstavců (je to moje představa toho, co nejvíce trápí upíry; s knihou to nemá moc společného). Nic z toho není náhoda, vše směřuje k hodnocení knihy: stejně jako vás může a nemusí bavit literární teorie, stejně jako si v této recenzi můžete užít hledání a nalézání, stejně jako je tato recenze určitým pomníkem literární teorii, určitou hrou s ní – stejně tak je i Newmanův román mozaikou složenou ze střípků typických pro danou dobu. Může vás bavit viktoriánská Anglie, může vás bavit hledání a nalézání literárních vzorů a odkazů (jakkoliv mi Moorova *Liga výjimečných* přišla v tomto ohledu zajímavější – ale Newman to zkusil dřív), můžete tuto knihu číst jako pomník dobám dávno minulým. A nebo vás to bavit nemusí. A pak si to tolik neužijete. Ale vždycky můžete napsat pokus o postmoderní recenzi s absurdním návodem ke čtení na konci. Ručím vám za to, že vás to bavit bude. **Jan Křeček** *Kim Newman: Anno Dracula, Laser, 2015, 415 str., 489 Kč*

Ti, kteří přestáli zkoušku časem

Nastala doba antologická. Nejrůznější výbory a prestižní sborníky se na čtenáře valí z mnoha koutů světa literární fantastiky. Vzpomeňme jen na *Čas psanců*, *Hvězdy české sci-fi*, *Klenoty české fantasy*, *Zpěv kovových velryb*, *Na konci apokalypsy* či *Terru nullis* a řadu dalších, na které jsem zapomněla. Všem navíc zdárně sekundují sborníky vítězných příspěvků z literárních soutěží, jako třeba *Mlok*, *Kočas* nebo *Dračí řád*. Editorského vesla se zdatně chopil i Zdeněk Rampas, který má (pro toho, kdo to neví) na kontě už řadu povedených sbírkových knih a skoro deset let vede edici Paralelní světy v Tritonu. Nápad na vydání antologie *12 nesmrtelných* však nezvešel z jeho hlavy, ale byl osloven nakladatelstvím Argo, zda by něco takového nedal dohromady, když už je to dvacáté výročí Akademie SFFH a on je jejím dlouholetým předsedou. Nebudu se teď rozepisovat o tom, co to Akademie je a jak se vyvíjela, protože to už přede mnou zpracovali jiní a lépe, naposledy právě Z. Rampas v doslovu (či dodatku) ve zmíněné *Dvanáctce*.

Zastavím se pouze u toho „SFFH“, což představuje zkratky žánrů, které jsou v antologii zastoupeny, tedy science fiction, fantasy a horor. Právě jejich rovnoměrné zastoupení bylo jedním z kritérií, kterými se editor řídil, byť se mu to nepodařilo dodržet absolutně, převažuje science fiction i co do počtu stránek, rozhodně se však dá hovořit o „úměrnosti“. Když už jsme u těch matematických operací, z logiky věci také vyplývá, že nemohly být nakonec zastoupeny všechny ročníky, v nichž Akademie posuzovala nejlepší díla daného roku (např. roky 1995-1998 žádného reprezentanta v antologii nemají, což ale neznamená, že by se v tomto období nic dobrého nenapsalo.) Co dál vstoupilo do výběru? Povídky musely být dostupné, tj. jejich autor souhlasil s opakovaným vydáním (inu, může se stát, že se někdo s odstupem času za své starší dílo stydí a nechce si kazit dobré jméno) a nevyšly už dříve v jiných prestižních antologiích. Právě ta poslední zmíněná podmínka se ukázala s ohledem na nastíněnou dobu antologickou jako pěkná překérka. Vždyť ty nejlepší pecky už vlastně Z. Rampasovi vyžrali jiní editoři! A tak většinu povídek, zařazených do *Dvanáctky*, tvoří ty pro Cenu Akademie nominované, výjimečně se mezi nimi objeví i nějaká oceněná. Když si však člověk uvědomí, jakým systémem jsou nominovaná díla hodnocena a jak moc při tom hraje roli subjektivita akademiků, jejich vkus, utvářený znalostmi hluboko do dějin fantastiky, osobními vazbami na autory i módními trendy, je mezi vítězi a nevitězi jen velmi malý rozdíl. Poctou je prostě už samotná nominace.

Teď by to mohlo vypadat, že si Z. Rampas velmi zjednodušil práci, když všechno odedřeli akademici, on si jen pěkně sebral výsledky jejich snahy, shrabal je na hromádku a hotovo. Kdepak, zbývá ještě jedno kritérium, to nejzásadnější, kterým

editor vdechl antologii nesmrtelnou duší – hledal a pečlivě vybíral z 80 povídek takové, které nestihly zestárnout a úspěšně přestály zkoušku časem, takže ani dnešnímu čtenáři nebudou připadat trapné či vyčpělé. Nebo se aspoň editor domníval, že tak působit nebudou. A ještě se musely líbit jemu samotnému, ať to sebevíc popírá a odvolává se na předvýběr hodnotitelů Akademie (viz rozhovor na rádiu Wave, ve kterém zazní i ledacos jiného zajímavého, až na ten příšerný projev moderátora). Ruku na srdce, pro zařazení do *Dvanáctky* často rozhodly i další faktory. Takovou *Bratislavskou bludičku* mohl čas prověřit jen velmi krátce, zrodila se v roce 2013 jako supernova a v rozpětí dvou let se dočkala tří různých vydání. Navíc ji lze jen obtížně považovat za povídku (i v CKČ byla oceněna v kategorii Novela), ale uznávám, že svým originálním nápadem zaujmot musela. Symbolicky spojuje staré s novým – místo všednodenních starostí obyčejných lidiček, které reflektovala fantastika 80. let 20. století, – se zaměřila na všednodenní starosti obyčejných pohádkových bytostí, žijících v současném velkoměstě. No, a když jsme u těch literárně-teoretických náhledů, na samotné hranici povídky se pohybuje i *Útok na oceán* Františka Novotného a nakonec ani *Lunapark Luna* Vilmy Kadleckové, zejména díky své roli prologu k pentalogii *Mycelium*, úplně nefunguje jako svébytná povídka. Naopak u některých textů lze ocenit přesah do jiných žánrů, třeba do humoristické prózy. Například v povídce *Je dobré být mrtvý* autorské dvojice Jiří Pavlovský&Marek Dobeš

jsou vtipné hlášky dovedené téměř k dokonalosti. Humor je srozumitelný všem čtenářům napříč žánrovým spektrem, a tak se stala tato povídka skvělým otvírákem knihy samotné i směrem ven, mimo fanouškovskou základnu. Mně osobně oslovila nejvíc povídka *Jantarová kapka* Alexandry Pavelkové o ne/možnosti přátelství draků a lidí, snad právě pro toto věčné téma, které se už snažilo zpracovat mnoho autorů, včetně mě samotné. A znovu mě dostala i nostalgická časovka *Žena v zimní zahradě* Martina Koutného. Nevidím však úplně smysl nyní rozebírat jeden příspěvek po druhém, resp. nastiňovat stručně a zároveň fikaně bez spoilerů, o čem jsou. Beztak jste je buď už někde četli, nebo jste je už někde četli, nebo jste je už někde četli, nebo rovnou nominovali na Cenu ASFFH.

Co tedy vlastně držíme v rukou? Edičně vyplnanou antologii, vytištěnou na příjemném nažloutlém papíře, opatřenou užitečnými dodatky (třeba výsledky ASFFH za posledních 20 let) a unikátní obálkou od Kateřiny Bažantové, díky níž nikdo nezůstane na pochybách, oč tu běží. Přes snahu postihnout určité údobí české fantastiky není sbírkou přehledovou a ani si takovou ambici neklade. Možná si někteří čtenáři neodpustí reptat, že v antologii chybí ten či onen autor, nebo že ta či ona povídka byla mnohem povedenější než ta, kterou editor vybral.

Soutěž národů - Akademie SFFH 2014

15	14	13	12	11	10	09	08	07	06	05	04	03	02	01	00	99	98	97	96	Suma	Firma
20	18	9	26	18	17	9	1	3	5	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	130	Argo
19	16	3	3	3	6	6	2	3	2	2	1	3	11	4	7	0	0	0	0	91	Straky na vrbě
13	3	11	18	21	4	0	14	0	3	1	2	0	10	5	1	0	0	0	0	106	Albatros
7	9	16	8	11	15	18	25	9	26	27	34	29	18	16	16	9	3	10	8	314	Laser / Laser-Books
6								0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	7	Ikar
3	6	4	9	2	3	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	29	Brokilon
3	5	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1	2	5	0	0	0	0	0	21	Fantom print
2	8	14	6	4	28	7	18	32	15	5	20	10	0	0	0	1	0	0	0	170	Triton
2	4	7	2	4	2	1	1	1	2	5	3	5	7	1	3	3	9	9	9	80	Ikarie XB1/Konektor
2	5	4	1	6	10	9	5	5	5	8	1	1	0	0	0	0	0	0	0	62	Pevnost
2					5	0	0	8	8	0	0	0	9	1	4	2	5	3	47	Leonardo	
2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	Hydra
1	2	13	2	0	1	3	0	3	2	3	7	7	21	10	16	10	27	6	5	139	Talpress
1	0	0	2	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	7	2	13	9	4	0	42	Crew/Rigor Mortis
1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	Host

Soutěž národů je neoficiální hodnocení Interkomu, tabulka se počítá z počtu nominací jednotlivých subjektů (nominace=1 bod) a ze získaných cen Akademie (5, resp. 3 body). Pokud některá nominace přísluší více subjektům, získává každý plný počet bodů. Současné hodnocení různorodých kategorií může být v něčem zavádějící, nicméně však naznačuje při porovnání více let určitě tendence a má tedy smysl.

I letošní ročník Akademie byl celkově vyvážený, na každého se dostalo a nikdo si neurval příliš. Na prvním místě se hlavně zásluhou Mycelia udrželo Argo, druhé místo získaly Straky na vrbě, všechny body za sborník Excelsior Gentlemani. Třetí a další místa celkem bez překvapení, mezi bodované se knihou Marfan probojoval Ikar :-)

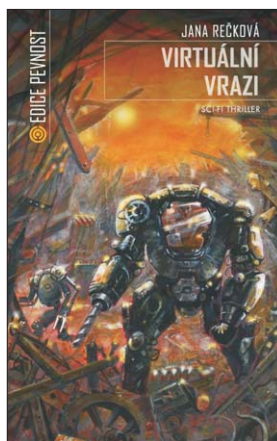
ZR

Dvanáct nesmrtelných je prostě subjektivně sestaveným souborem děl, které už vyšly někde jinde, každá minimálně jednou. Jistě, jinak by si jí nemohli všimnout akademici a nominovat ji, některé i dvakrát či třikrát, než se nominace dočkaly. Zlí jazykové by mohli prohlásit, že se jedná o několikrát přetištěné texty z druhé, třetí či čtvrté ruky... Zůstává otázkou, kdo si takovou antologii koupí a proč, jestliže je většina textů už pravděpodobněm čtenářům z řad milovníků fantastiky známa. Díky údajům v pečlivě zpracovaných medailoncích o autorech si navíc mohou ulehčit náročné prohledávání katalogů knihoven a zjišťování, kde dříve vybrané povídky vyšly. Možná by našli většinu zdrojových publikací doma na polici... Jako se to stalo i mně, čtu a říkám si, safra, to jsem už přece někde četla! A hezky si zavzpomínám na zlaté časy... Pro osvěžení paměti je to určitě dobrá příležitost. Možná i pro ohlédnutí, ocenění, co všechno se podařilo, a povzdech, jak ten čas letí.

Na závěr ještě malou zmínku (ale taky to už zřejmě víte a cvrlikají si to i vrabci na střeše) k situaci kolem hororu. Moc se u nás nepíše, válcuje ho fantasy, neudržel si ani vlastní hodnotící kategorii v ASFFH a byl nakonec právě s fantasy spojen. V této sloučené kategorii se nyní schovává, možná spíš krčí v koutě a sotva vystačí s dechem. Je málo českých autorů, kteří by dokázali napsat dobrý horor? Je málo nakladatelů, kteří by vydali dobrý český horor? Je málo redaktorů, kteří by poptávali dobrý český horor? Je málo čtenářů, kteří by kupovali dobrý český horor? Nevím. Možná všechno dohromady. V antologii *Dvanáct nesmrtelných* si můžete přečíst aspoň tři, na kterých si čas zatím vylámal zuby a které důstojně reprezentují svůj žánr. Můžete je klidně označit za nesmrtelné a potvrdit tak

přiléhavost názvu celé antologie. Z pracovní verze, opěně o skrytý vtíp (francouzským akademikům se totiž přezdíval „nesmrtelní“), se nakonec vyklubalo víc, než možná sám autor čekal. Můžeme to totiž dekodovat jako vzkaz, jako vztyčený prst: podívejte, jakou sílu má čas. Jak dílo oceňované, čtenářsky oblíbené, svištíci na vlně nějakého trendu, často skončí v zapomnění, a jiné, stojící třeba i v polostínu, nic neztrácí na své kráse. A také to, jak žánry, dříve považované za brak, končí nemilosrdně ve stoupě, dnes zachraňují rozpočty velkých nakladatelských domů. Znovu tak máme příležitost prožít onen pověstný úžas, protože co nemožné se zdálo, k realitě má jen málo.

Zuzana Hloušková

J. Rečková: Virtuální vrazi

V ponurém světě, sešněrovaném přebujelými předpisy a zákazy, dává mnoho lidí přednost pobytu ve virtuální realitě. Mladí tvůrci světů, bratři Gezové, se tak řízením osudu ocitají v roli nechtěných odpůrců režimu, který už lidem bere i poslední drogu... Tou je nekonečná proměnlivost virtuálních světů. Právě zde se skrývá před osudem Tajn, jehož rodina byla kdysi rozprášena a uvězněna.

Epocha, obálka Karel Zeman,

280 str., 199 Kč, edice: Edice Pevnost (95. sv.)

Meyrinkovský příběh nikoli jen z Prahy

Mýtus je blízek archetypu. Bořit archetypy nelze, ale pokoušet se o to musíme.

Pokud nás k drčení archetypů anebo přímo předsudků nic nenutí, až moc se podobáme zvířatům. Ale pokud nás cosi tam někde uvnitř v hrudníku ponouká, abychom upravili jakoukoli vžitou legendu, pak jsme možná nejen lidmi, ale i tvůrci.

Že je tvůrkyní a spisovatelkou, to sice Vilma Klímová, respektive Kadlečková (nar. 1971) dokazovat dávno nemusí (a obzvláště ne po *Myceliu* 1 až 4), nicméně její próza *O snovačce a přemyslovi* se mimo jiné dá chápat co mezistupeň mezi literaturou hlavního proudu „pro všechny“ s fantasy určenou jen pro vybrané.

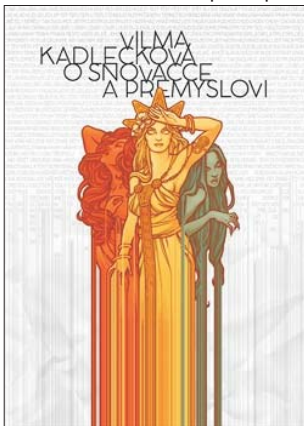
Původní, o něco kratší verzi textu známe už z památné albatrosí antologie *Imperium Bohemorum* (2007), kde mě ještě spolu s Neffovým příspěvkem zaujala asi nejvíc. „Kdyby to Vilma podala Ondřejovým stylem, respektive jazykem, bylo by to ale lepší,“ říkal jsem si tenkrát, nicméně jedno jsem si uvědomil až později. Aston není žena, sní tedy trochu jiným způsobem a já nemožu porovnávat jablka a hrušky. – Ano, je docela dobře možné, že někde hned vedle nás žije vlastní život také nějaký bublavě paralelní vesmír, ve kterém jsou jabloně totožny s hrušněmi, ale rád bych věřil, že tak maximálně jeden. – Zato v knize *Imperium Bohemorum* se právě před osmi lety zrodila hned desítky paralelních kosmů a v každém české dějiny probíhaly o dost jinak. Jen některá ta univerza ovšem vydala později i na samostatnou knihu a konkrétně spisovatel Jan Poláček přepracoval povídku *Cesta hrdiny* v román *Spěšný vlak Ch.24.12* (Argo 2010) a (právě) Vilma Klímová poskytla pět let po Poláčkově témuž nakladatelství původní verzi svého textu o snovačkách a přemyslech. A hle, dostala ji taky tím do korelace s příslušnými sekvencemi *Českého snění* (Torst 2010) Pavla Kosatíka, jinak taky někdejšího autora sci-fi. A sporu není o tom, že jádro patriotického Libušina mýtu bylo vygenerováno hlavně obrozením našeho devatenáctého století, ve kterém se identitě jisté skupiny mužných Čechů (mezi které náleželi třeba J. V. Frič, J. K. Tyl a libretista Smetanovy *Libuše*) zachtělo emancipované sošných ikon.

Za to tedy zachtělo. A pokud only symboly chyběly, byly prostě dotesány, přičemž slavný *Rukopis zelenohorský* zrovna není tím nejideálnějším příkladem onoho dotesání, neboť je to ryzí literární dílo a současně je i není falzem; asi jako paralelně nenáleží i náleží do kategorie literární fantastiky.

Stokrát opakovaná polopravda se pro naprostou většinu posluchačů stane pravdou a přihodilo se totéž i údajně české kněžně, o které se ještě v *Kristiánově legendě* (z konce desátého století) nedočteme ni ř. U Kristiána totiž kráčí jen o bezejmennou hadačku, byť už taky věšticí založení Prahy, a jméno „Luboša“ tasil až Kosmas. – Kosmas přitom nebyl ani bájícím Václavem Hájkem z Libočan ani Hankou či Lindou, nicméně

mu to naprosto nezabránilo, aby v poklidu svého pokoje nečerpal pro *Kroniku českou* i z Bible.

Ještě jinými slovy je kněžna Libuše prostě fikcí a je-li tato fikce parafrázována, jedná se tudíž jen o uchopování fikce skrz nějaký modernější jazyk či aktuálnější postoje pánů spisovatelů a paní spisovatelek. Tak taky roku 2006 vznikla desakralizační novela Miloše Urbana *Pole a palisáda* (rovněž vydaná v nakladatelství Argo), která je dalším z pokusů o psychologicky moderní rekonstrukci čehosi, co s nejvyšší pravděpodobností nikdy neexistovalo, a tedy i pokračováním „českého snění“, jak tomu říká Pavel Kosatík.

Maioš Urban se ovšem stejně jako Ondřej Neff zasní jako muž, a teprve Vilma Klímová se (asi náhodou takřka současně) nad Libuší zasníla co pomyslná její dvojnice (ať už to má s feminismem společného více anebo méně), a teprve ona přetavila bájnou Libuši ve své *Snovačce* ve figuru až překvapivě platnou na počátku 21. století a v srdci atakované Evropy.

Teprve ona se totiž umí zasnít takřkajíc narkoticky, jak to i nejlépe koresponduje s virtualitou dneška a počítačů. Ať se to komukoli zamlouvá anebo naopak. A teprve VK přiblížila ikonu starou tisíc let (pomyslně) Soše České Svobody. To její Libuše je výkřik.

Její knihu by dobře mohl ilustrovat Kubín anebo Edvard Munch, i měl by to ze záhrobní honem rychle udělat a předvést nám i vyobrazení Libušiných sester Kazi a Tety, a to pěkně prosim přímo v jejich specifické válce táhnoucí se staletími. Nejinak ty sestry vnímá a načrtává Vilma Klímová.

Mezi charakteristické vlastnosti její *Snovačky* patří i jistý uměřený pragocentrismus, který podle mě víc než dobře odpovídá realitě světa, ve kterém žijeme, a možná si v příběhu mohl vystačit i bez Brna, které je mírně přeceněno. Ale zrovna tak náleží k vlastnostem knihy logocentrismus, jenž už realitě odpovídá o něco méně, řekl bych. Proč? – Poněvadž hra se slovy a jejich variování může či musí fascinovat, nicméně občas i zavede na scetii.

Jistě ne samu snovačku, jenže ta je koneckonců jen vytvořenou fikcí. A pokud v rámci prózy ne a i kdybychom tomu dokázali uvěřit (a to s touto knížkou v rukou lze), byla by asi pravá snovačka jen jedna, asi jako magie vždycky bude jenom pro Někoho; i ta literární. Ten Někdo může být občan Vinohrad a může jít klidně i o obyvatele Brooklynu, nicméně nemůže to být nikdy celé lidstvo v jedné plastelinové kouli najednou, abych tak řekl. – Lidstvo totiž není magické. A ovladatelné magií sice je, ale jde o magii daleko reálnějšího typu.

Teřba islám takovou zná.

Ivo Fencel

Vilma Kadlečková: O snovačce a přemyslovi. Ilustrace Tomáš Kučerovský. Doslov Druhé obrození české napsala Joana Czaplińska v jazykové redakci Silvie Mitlenerové. Odpovědný redaktor Richard Klíčník. Argo. Praha 2015. 176 stran

Mort na Žižkově

V sobotu 17. října se v Praze hrálo představení *Mort* v podání divadelního souboru při T.J. Sokol Lázně Toušeň. Naše divácká skupinka sice čítala jen pět kusů, ale čtyři z nás šli na toto představení minimálně podruhé. Rozhodně to nebyla náhoda. Představení založené na tradičně bezvadném překladu Honzy Kantůrka mělo premiéru 24. 4. 2015. Pak se s úspěchem hrálo, pokud vím, nejen v Toušeni, ale i v Horních Počernicích a v sobotu 17. října dorazilo do srdce matičky Prahy. V Žižkovském divadle jsme tedy mohli vidět už pátou realizaci... a ta byla dokonalá. Žádné stopy trémy, žádné technické zádrhly, prostě prvotřídní výkon v prvotřídní režii.

Diváci se sice rozehrávali pomaleji než třeba ve zmíněných Horních Počernicích, ale asi ve třetině kusu roztáli a před přestávkou už potlesk bouřil naplno. Druhá polovina představení běžela v atmosféře plného propojení herců s diváky až do konce. Asi by bylo vhodné vypíchnout fantastický výkon Smrtě, ale ostatní postavy za antropomorfní personifikací nezaostávaly. Každá z nich měla ve hře své místo a perfektně zapadala do mistrovské mozaiky. Přičteme-li k tomu bezvadný jazyk, dokonalý přednes, citlivě vyladěné kostýmy, kouzelné samostatně pišící pero a další a další pozitivita, která laik ani nedokáže správně pojmenovat, byla to špica.

Souboru se podařilo vystihnout ducha *Zeměplochy* a Pratchettova humoru a strhnout diváky s sebou. Závěr večera byl díky tomu ohromující. Tady musím trochu odbočit a přiznat se, že patřím mezi dinosaury, kteří už něco pamatují. Chodíme se ženou do Žižkovského divadla už asi třicet let. V osmdesátých letech jsme tu tleskali Dostavniku, který sem přešel z Obchodního klubu v Pařížské. Mihli se tu Cimrmani cestou z Malostranské besedy do divadla ve Strašnicích a rád vzpomínám i na Radošínské naivní divadlo, které sál divadla pravidelně vyprodalo. Byly to doby, kdy diváci museli „své“ divadlo následovat, kam ho osud zavál, a o to víc mu fandili. Ale teprve tuto sobotu jsem tu poprvé viděl, že se herci dočkali potlesku celého sálu vestoje a vraceli se při děkovačce osmkrát!

Byl to takový úspěch, že jsem si jist, že by před rokem 1989 byla hra zřejmě pro jistotu zakázána už druhý den. Představení totiž bylo fascinující. Sami na sobě a svých přátelích jsme pozorovali touhu po sdílení tohoto výjimečného zážitku s partnery a kamarády. Jednoduše řečeno, když vám na někom záleží, nemůžete nečinně přihlížet, že by mu něco takového uteklo před nosem!

Morta mohu s klidným svědomím doporučit všem fanouškům Terryho Pratchetta. Nemá chybu. Já osobně na něj určitě ještě zajdu.

sš

Muži ve zbrani

aneb *Celá Zeměplocha jest jevištěm*

Příznivci *Zeměplochy* ze světelněrockých kruhů a okolí se vypravili, do značné míry „zblblí“ Starknestem, po Mortovi na další pratchettovské představení.

Na rozdíl od Toušeň nebo Horních Počernic to bylo vyhlášené divadlo „ve městě“ a my byli natěšeni z Morta.

Představení začalo výborně. Před zataženou oponou byla umístěna zástěna, nad kterou herci divadla sehráli dva loutkové „trailery“ na své další hry v repertoáru, které končily magickými slovy: „již brzy ve vašem divadle...“

O to více jsme však byli zklamaní po rozhrnutí opony. Už první obraz vyvolal smíšené pocity z podoby představitelů hlavních rolí, zejména Patricie a kapitána Elánia. Vůbec neodpovídali našim představám, které jsme si vytvořili z knih. No co, to mohla být naše chyba a ne chyba divadla. Poměrně nešťastnou se pak v průběhu celého představení projevila zvuková stránka hry. Polovinu dialogů nebylo slyšet už v 7 řadě a druhou polovinu nebylo rozumět. Nevylepšil to ani mohutný hlas kapitána Elánia, který ce-

lé představení absolvoval s doutníkem v ústech.

Smrt se v představení pouze mihnul, ale vzhledem k tomu, jak byl zahrán, by bylo lepší, kdyby tuto postavu úplně vynechali. Situaci zachraňovali do jisté míry šéfové cechu vrahů a cechu klaunů a vlkodlačice Angua.

Divadelní kus a jeho protagonisté zřejmě v našem případě dopltili na to, že jsme před tímto představením zhlédli (někteří již 3x) Morta v podání souboru DSLT. Kdybychom viděli *Muže ve zbrani* po dlouhém pratchettovském divadelním půstu – derniéra *Soudných sester* 20. 6. 2004 nebo *Maškarády* 27. 2. 2011 (a to jsme na ní byli asi v roce 2008) v Divadle v Dlouhé – patrně bychom byli shovívavější. Za zmínku snad stojí vyzdvihnout jen výkon představitelů trpaslíků, který celé představení absolvoval na kolenou, a desátníka Karotky s jeho skvělou citací předpisů včetně závorek a interpunkčních znamének.

Celkově představení působilo unaveným a šedivým dojmem bez hereckých osobností. Někteří z nás odešli o přestávkách domů a vymlouvali se na nepohodlné sezení. To se však později ukázalo jako nepřesvědčivá výmluva, protože následné představení Morta absolvovali celé. Před zhlédnutím *Mužů ve zbrani* jsme měli v plánu další „kusy“ *Aqalungu*, jmenovitě *Vynález zkázy – New generation* nebo *Pán času*, tyranie okamžiku. Po zhlédnutí *Mužů ve zbrani* jsme však tento plán přehodnotili.

dč

Civilizační šok²

Část čtrnáctá: Chtěli byste se na důchod přestěhovat do Arizony?

Arizona stojí za pozornost nejen proto, že je to správných mužů zóna. Můžete si tam užít spoustu exotiky, kterou v Čechách nemáme. Například to, že jsou hranice narýsovány podle pravítka. Právý horní roh Arizony sousedí s třemi dalšími státy, Utahem, Coloradem a Novým Mexikem, takže se v průsečíku hranic můžete postavit na čtyři a každá vaše končetina se octne území jiného státu.

Stát Arizona leží na jihozápadě USA, což naznačuje, že je pouštnatý. Na velké části jeho rozlohy se rozprostírá Sonorská poušť známá z různých filmů (Vlak do Yumy). Ze západní strany je orámován Kalifornií a Nevadou, ze severu Utahem, na východě Novým Mexikem a z jižní strany sousedí s původním Mexikem, které o Arizonu přišlo ve válce s USA (1846-1848). Arizona má 6,4 milionů obyvatel (r. 2014), kteří žijí na ploše zhruba čtyřikrát větší, než je rozloha České republiky. Že tam nebydlí jen bílí Američané, naznačují názvy krajů: Apache, Navajo, Yavapai, Yuma, Pima, La Paz, Coconino, Mohave a podobně. Původní indiáni dnes tvoří jen šest procent obyvatel státu, většinou se asimilovali do městské populace. Menší část jich však stále žije v tradičních kmenech na území rezervací.

Převážná většina obyvatel bydlí ve dvou epicentrech kolem hlavního města Phoenix (čti Fínyx) a Tuscon (čti Túson). Zbytek Arizony je sporadicky osídlený, pokrývají ho pouště, kaktusy a neuvěřitelně fotogenické skály. I když tu žijí indiáni, nepředstavujte si Arizonu jako Divoký západu s přerými. Geograficky je to jihozápad (Southwest), kde se vám bude hodit náhradní čtvera s vodou, vysoké boty proti chřestýšům, prachová rouška přes ústa a široký mexický klobouk jako ochrana před sluncem. Vliv Mexika je v Arizoně znát, už proto, že Hispánci-Španělé tenhle kraj objevili jako první. Prozkoumali ho už v šestnáctém století při hledání zlatého Eldorada. Američané o vyprahlou poušť nejevili velký zájem, ani když kraj získali ve válce s Mexikem. Do pouště se vydávali hlavně prospektóři a vojáci honící Apače. Teprve když po válce s Apači v letech 1861-1886 americká armáda konečně udolala Geronima a šoupla ho za katr, pardón do rezervace, získali Američané klid na práci. Přílákalo je především stříbro a měď. Kvůli dolování do Arizony přivedli i železnici, ale až do začátku dvacátého století měla země stále pověst pohraniční divočiny, kde dávají kojtí dobrou noc. Stala se státem Unie až skoro poslední v roce 1912. Po Arizoně získaly státnost už jen takové díry, jako Aljaška a Havaj. Něco z ducha divokého a opuštěného kraje ostatně přetrvává v Arizoně dodnes. Přes bídně chráněnou hranici do USA stále pronikají ilegální přistěhovalci z celé Latinské Ameriky. O tom však později.

Arizonu turisté z Čech navštěvují hlavně kvůli Grand Canyonu, ale pozornost věnujte i dalším atrakcím. Ať už vás zajímají pastelově barevné skály, zkamenělé stromy, puebla, obří kaktusy nebo divočina, kde dodnes můžete najít svoji bonanzu, Arizona si vás získá. Dokonce ve vás můžete začít hlodat pocit, že tohle je ten pravý stát pro vás, a začnete zvažovat, jestli se

sem nepřestěhovat na důchod, jako to mnozí Američané praktikují. Je tam teplo a laciné. Musím se přiznat, že i mně se Arizona zalíbila natolik, že jsem si sestavil žebříček pro a proti stěhování. Může posloužit jako vodítko i pro vás.

Důvody pro stěhování:

1) Arizona má pohlednou vlajku s červenými a zlatými pruhy znázorňujícími západ slunce v poušti. Je to případně, protože tak fantastické rudozlaté západy jinde nenajdete. Kovbojové cválající v závěrečných titulcích starých westernů do kravého slunce není faleš dotažená firtý technicoloru. V Arizoně je to skutečnost.

2) I v nejužších zimních měsících se teploty ve Phoenixu pohybují kolem příjemných dvaceti stupňů.

3) Na rozdíl od Floridy je v Arizoně suchý vzduch a nekoušou komáři.

4) Státní květina Arizony je překrásný květ saguaro kaktusu.

5) Většina státu je řídko obydlená. Za laciný peníz si můžete koupit spoustu akrů, postavit haciendu a z verandy sledovat západy slunce.

6) Pro geologa je Arizona zaslíbenou zemí. Ohnivě opály. Zkamenělé stromy. Fosilie všeho druhu. Měď. Zlato. Krajinu nikdy neohládily ledovce, modeloval ji jen vítr a řeky, takže vypadá jako učebnice geologie.

7) Milovníci Karla Maye ocení, že indiánské rezervace zabírají plochu srovnatelnou s rozlohou České republiky.

8) Státním symbolem Arizony je jednočinný Colt ráže pětáčtyřicet.

Důvody proti stěhování do Arizony:

1) Západ slunce je hezká věc, ale kromě dvou velkoměst v Arizoně chcipl pes. Pokud vás nebaví fárat, můžete mít na venkově problém najít práci.

2) V letních měsících se teploty ve Fénixu pohybují od žhavých třiceti k nesnesitelným čtyřiceti stupňům. Nespasí vás ani mexický klobouk s ochranným faktorem SPF 100.

3) V Arizoně na rozdíl od Floridy nekoušou komáři, ale chlupaté tarantule velikosti mexického dolaru.

4) Saguaro kaktus kvete pěkně, ale je to mrcha vysoká jako borovice. Po pár letech mezi saguáry se vám po borovicích začne stýskat.

5) Většina rozlohy státu je poušť. Když vám klekne auto a mobil, máte velkou šanci následovat je do věčných lovišť.

6) Pro geologa je Arizona zaslíbenou zemí. Jenže když si potřebujete oskočit, musíte vydupat široký kruh vegetace. Všechny pouštní rostliny mají ostny a schovávají se v nich chřestýši, kteří vás s chutí kousnou do prdelky.

7) Pokud jste bydleli v severních Čechách, blízkost indiánských rezervací vás nenadchne. Realita života indiánů v USA se od Chánova moc neliší.

8) Státním symbolem Arizony je jednočinný Colt ráže pětáčtyřicet.

Předpokládám, že si po návštěvě Arizony sestavíte vlastní žebříček. Pokud se tam chcete vydat jen jako turisté, poskytnu vám alespoň několik tipů. Začnu na náhorní plošině, ve které vyryla řeka Colorado hlubokou díru. Za prvé, návštěvu Grand Canyonu plánujte spíš v rozmezí jara až podzimu. Národní park – jižní okraj kaňonu – je sice otevřený celoročně, ale náhorní plošina leží v nadmořské výšce srovnatelné s vrcholy Vysokých Tater. Počítejte s tím, že tam v zimě sněží a dost mrzne. Ne že by fotky zasněženého kaňonu nebyly divukrásné, ale může se stát, že vám prochumelí celá dovolená a oranžový pískovec v tom bílém svinstvu nezahlednete ani jednou. Pokud máte čas jen v lednu, zvažte alternativní možnost prohlídky. Sjedťte si řeku Colorado na raftu a dívejte se na kaňon zespoda. Řeka teče v závětrí v nadmořské výšce kolem sedmi set metrů. Klimatické podmínky jsou tak příznivé, že řeku kolem Vánoc sjíždějí skauti (v neoprenech).

V letních měsících doporučuji zůstat na okrajích kaňonu. Ke vzdálenějším vyhlídkám vás dopraví autobusy (zadarmo) a je tam příjemný větřík, zatímco dole na vás čeká vražedné vedro a minimum vodních zdrojů. Pokud se přesto odhodláte pro sestup, doporučené množství vody na cestu je osm litrů na hlavu. K řece na otočku to zvládne během jednoho dne jen triatlonec, pro běžné trénovaného jedince je cesta dolů a zpět záležitost na dva dny. Přespání u řeky je nutné zabukovat dlouho dopředu, nebo se nebát tarantulí a bivakovat někde stranou z dohledu rangerů.

Grand Canyon je turisty zaplavený, ale stále nabízí spoustu intimních zážitků. Jeho rozloha je tak velká, že si vřidky najdete místo jen pro sebe. Nebo můžete vyrazit na prohlídku v noci, jako já. Když jsem se s bušícím srdcem propletl lesem mezi medvědy až k neviditelnému okraji propasti, čekalo mě nesmírně čisté hvězdné nebe. Ve světle vycházejícího měsíce jsem dotápal k hraně kaňonu a udělal pár fotek s dlouhou expozicí. Fotky měly velké zrno, ale dolů jsem nespadal a zážitek z noční výpravy si budu pamatovat až do smrti.

Kromě medvědů, jelenů, kojotů a další havěti můžete v Grand Canyonu potkat i znovu vysazené kondory. Jednoho z nich se nám podařilo spatřit ráno pod Mather Pointem. Vypadal jako třímetrový pterodaktylus a byl podobně ošklivý. Zatímco moje žena cvakala fotoaparátem, mě zaujal zvuk plastu. Pterodaktyl držel ve spárech polyetylenovou lahev od limonády a snažil se ji pozřít. Bohužel, opeřenci často uhynou, když něco podobného zhltnou. Dilema, jestli zasahovat do krutého přírodního výběru, jsem dlouho neřešil. Číselná visačka na kondorově křídle mě přesvědčila, že přírodnímu výběru je dávno konec. Tak jsem po něm metnul kamenem o velikosti půlcihlovky a on se vrhnul ze skály. Nad vrcholky stromů pád vybral a PET lahevka mu vyklouzla ze spárů. Žena mi ani nevyndala, fotky kondora v rozletu byly malebnější, než když dřepěl na zemi jako slepice.

Dalším místem v Arizoně, které byste neměli minout, je Meteorický kráter. Má průměr přes kilometr, je hluboký sto sedmdesát metrů a leží na konečné silnici v poušti asi šedesát kilometrů od Flagstaffu. Za hranicí parku můžete pomocí silného magnetu pořád najít úlomky meteoritu. Kopáči se na dně kráteru

léta snažili vydolovat masivní kus železa, ale marně. Meteorit zřejmě explodoval a rozdrobil se na miliony malých střípků. Po těžších na dně dodnes zůstaly zbytky důlních konstrukcí.

Další geologickou pozoruhodností je národní park Petrified Forest (Zkamenělý les). Obrovské stromy leží na povrchu pouště a vypadají, jako by je někdo právě rozlámal. Dřevo nahradil oxid křemičitý, přičemž zachoval morfologii kmenů i s kůrou a letokruhy. Mineralogicky se zkameněliny řadí mezi odrůdy křemene, jako jsou jaspis, chalcedon a achát. V parku vás nabádají, abyste úlomky stromů nesbírali, a radím poslechnout pokynů. Jednak rangeři na výjezdu z parku občas podezřelá vozidla zkontrolují, a kromě toho za hranicí parku můžete najít lepší kousky. Nebo je koupíte v některém obchůdku a pěkně vyleštěné. Domorodci často v poušti těží na vlastním claimu s bagrem, vyhrabávají obrovské kusy a prodávají je za lidovou cenu.

Fotografy víc než zkamenělé stromy zaujme Antilopí kaňon, což je atrakce nedaleko městečka Page. Je to jeden z nejmalebnějších přírodních výtvorů, jaké jsem viděl. Úzkou průrvu v barevném pískovci vyhloubily povodně, které se v poušti náhle vytvoří po průtržích mračen. Kaňon není velký ani hluboký, ale garantuju vám, že fotkami zaplníte alespoň dvě alba. Pokud možno si nezapomeňte stativ, světla uvnitř není nazbyt ani pro moderní digitální foťák.

Poslední zážitek, o kterém se chci zmínit je Organ pipe cactus national monument. Je to park nedaleko mexických hranic, kde kromě saguára rostou „varhanové“ kaktusy, které daly parku jeho jméno. Cestou na jih jsme zahlédli několik kontrolních stanic s policisty, ale nevěnovali jsme jim pozornost. Byla to chyba, která se nám vymstila.

Jako na jiných místech Arizony se v parku vyplatí Jeep nebo alespoň vozidlo s vysokým profilem a náhonem na čtyři kola. Od návštěvníckého centra vyběhají do hor a pouště prашné stezky, které se pěšky zvládnout nedají. Jsou desítky kilometrů dlouhé a venku je většinu roku přes třicet stupňů ve stínu. Pohledy do údolí a intimní seznámení s obřímí pichláči za výlet rozhodně stojí.

Když jsme se pokochali přírodními krásami, vraceli jsme s autem obaleným červeným prachem od hranice Mexika zpátky do vnitrozemí. Po pár mílích jsme narazili na policejní uzáveřku. Americké pasy našich dětí policisté přešli nevšímavě, ale naše řidičáky z Massachusetts vzbudily zájem. Poté, co vyšlo najevo, že nejsme občané USA, požadovali Zelenou kartu. Zatrnulo nám. Moje pořádkumilovná žena Zelenou kartu u sebe nenosí, aby se jí nepoškrábala. V Massachusetts kartu nikdo nevyžaduje, ale Massachusetts není Arizona. Policista, který vypadal jako plnokrevný mayský indián, nám sdělil, že karta je jediný doklad, který potvrzuje, že nejsme ilegální imigranti z Mexika a že ji musíme mít neustále u sebe. Já jsem se s kartou vytašil, ale i tak nás patnáct minut dusili a hrozili, že Renatu vsadí do místní věznice, kde může až třicet dní čekat, než se soudce uvolí nahlédnout do její složky. Nakonec se mě zeptali, jestli je ta snědá žena s černými vlasy a divným přízvukem opravdu moje manželka. Chvilí jsem bojoval s pokušením prohlásit, že jsem tu stopařku nabral těsně za hranicemi, ale

vyměkl jsem. V počítači si našli, že nám vláda udělila Zelenou kartu společně, a milosrdně nás propustili. Než jsme vyjeli, policista poznamenal, že o kus dál je ještě jedna kontrola.

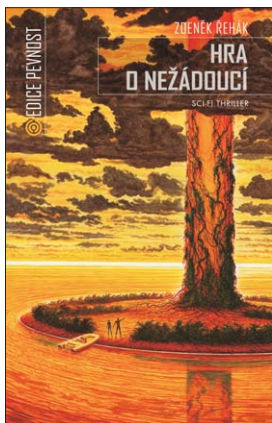
Následujících dvacet mil panovalo v autě hrobové ticho. Naštěstí o nás už pohraničníci u druhé závory věděli a nechali nás jet bez dalších problémů. Tento zážitek nám ozřejmil nedoceněný rozdíl mezi Massachusetts a Arizonou. Přes Massachusetts neproudí do USA tisíce ilegálních přistěhovalců. Z toho důvodu dnes Arizona funguje jako legalistická laboratoř, kde zkoušejí mnoho přísných zákonů na potlačení imigrace. Od roku 2010 policisté musejí zkontrolovat imigrační doklady

každému řidiči, který vzbudí pochyby o svém původu. Kolem zákona vypukla živá debata a nakonec ho řešil i nejvyšší soud. Ten zrušil části zákona, ale kontroly dokladů ponechal v platnosti. Až pojedete do Organ pipe cactus parku, nezapomeňte si pas s platným vízem. Policisté česky nemluví, mohli byste skončit v nedobrovolném exilu v Mexiku.

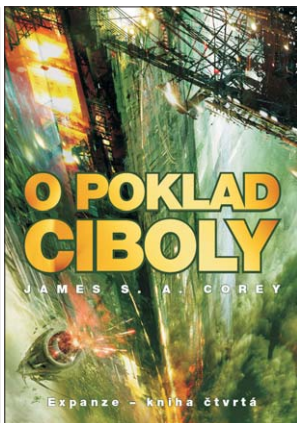
Jestli jsem vás od stěhování do Arizony odradil, nezapoufejte. Důchodci se houfně stěhují i do dalších států, kde je krásně, zdravě podnebí a lacino. Utah, Colorado a Florida pořád lákají. O tom však až někdy příště.

Martin Gilar

Velký vánoční knižní nářez

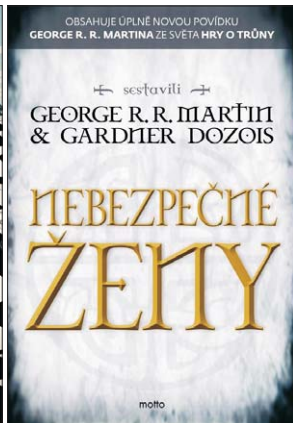
Další román autora Štvanice, opět vyvážená kombinace pátrání, napětí a hledání lidskosti ve světě, který o ni už možná přišel, jen to neví.

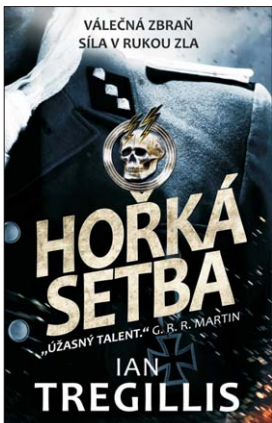
Čtvrtý díl cyklu Expanze, brány otevřely cestu k tisíci světů a vypukla kolonizační horečka. Z domovských planet lidstva sem proudí osadníci, kteří hledají nový život.

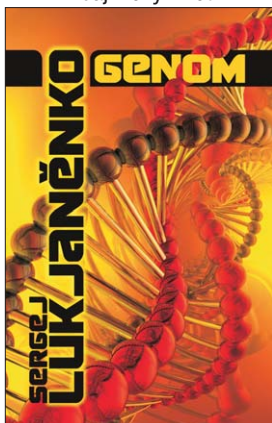
Boris Strugacký navazuje na to nejlepší z doby, kdy psal s Arkadijem; na přelomu tisíciletí v Petrohradě žije skupina lidí s nadpřirozenými schopnostmi.

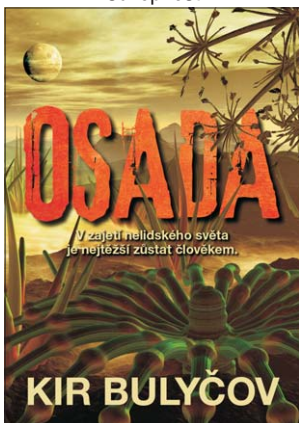
Pokud to na obálce knihy není dost čitelné, tak ještě zdůrazníme, že obsahuje úplně novou povídku G. R. Martina ze světa Hry o trůny.

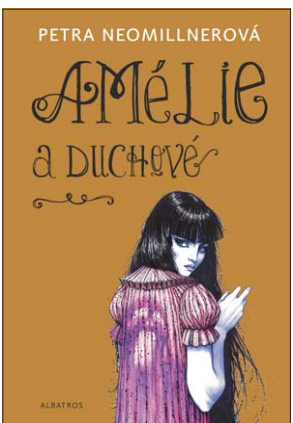
Horde alternativní dějiny druhé světové války, kdy si přes vše, co víte o té naší, budete říkat, že to mohlo být ještě horší.

Místo Supermanů Specialisté, místo superschopností vrozená nadání a k tomu detektiv Sherlock Holmes ve své další reinkarnaci.

Klasický dobrodružný příběh ztroskotání na hodně drsné planetě ovlivnil celou generaci dnešních dinosaurů. Nyní může okouzlit či znovukouzlit i vás.

Třetí kniha o záhrovním kamarádce Amélii; je pěkné přečíst si od autorky pohnutého osudu, že když se holčička dostane do potíží, první, kdo jí pomůže, je maminka.

Časem s vědou - listopad

● velkých činech vědy a techniky

Choreografie kosmického tance

Dne 4. listopadu 1915 pronesl Albert Einstein první ze čtyř přednášek o své cestě k obecné teorii relativity. Konaly se vždy ve čtvrtek v aule Pruské státní knihovny v Berlíně, v rámci pravidelného zasedání fyzikálně-matematické sekce Pruské akademie věd. Šestatřicetiletý autor se v nich neostýchal zmínit i své průvodní potíže, omyly, pochybnosti (jeden z životopisců proto Einsteinovu cestu za obecnou relativitou označil za „komedii plnou omylů, třežbaže na nejvyšší úrovni“), aby konečně **25. listopadu 1915** své velkolepé fyzikální čtvrtky završil představením konečného znění, jak řekl, jediného zákona gravitace, který odpovídá hmotné realitě.

Do zobecňování své speciální teorie relativity (ta ignoruje gravitační síly a platí jen pro soustavy v rovnoměrném pohybu) se pustil v roce 1907 poté, co ho napadl princip ekvivalence gravitace a zrychlení.

„Speciální teorie relativity vznikla v Bernu. Počátky obecné teorie relativity rovněž v Bernu. Jasnější se mi však stala teprve v Praze a v Curychu. Do konce jsem ji dovedl až v Berlíně.“

V Praze, kde od dubna 1911 do července 1912 působil jako profesor německé univerzity, Einstein přišel na možnost gravitačního červeného posunu spektrálních čar a na možnost gravitační odchylky světelných paprsků průchodem v blízkosti Slunce. Do Berlína se přesunul v dubnu 1914 z Curychu poté, co mu dva z nejvlivnějších žijících přírodovědců Německa, fyzik Planck a fyzikální chemik Nernst, slíbili vedení nově zřizovaného Fyzikálního ústavu císaře Viléma a profesuru berlínské univerzity s právem, nikoli povinností přednášet. Čestné členství v Pruské akademii věd se rozumělo samo sebou, stejně jako volnost dělat s kýmkoli na čemkoli a možnost ponechat si švýcarské občanství.

Nu, o tři měsíce později Einsteinovi pod okny dupou vojáci a zfanatizovaný dav jim k tomu huláká do kroku. „V bezhlavé Evropě se děje něco neuvěřitelného. Tato doba ukazuje, k jak politováníhodnému druhu živočichů patříme...“ píše v jednom dopise člověk, kterému se válčení přičítá tak, že odmítá hrát i šachy... Svě vědecké bitvě se však vyhnout nehodlá. Ukáže při ní mimo jiné, jak odolnou má náтуру; obklopen všudypřítomným válečným zlořádem podává intelektuální výkon, který podle mínění řady povolání nemá v dějinách lidstva u jednotlivce obdoby. Však za to také zaplatil svoji libru: „Jsem zcela vyčerpan a trápí mne žaludeční bolesti,“ píše 15. listopadu matematiku Davidu Hilbertovi, se kterým průběžně konzultoval své po-

četní problémy. (Na základě toho Hilbert 20. listopadu 1915, tedy pět dní před Einsteinem, v Göttingenu předložil shodné rovnice gravitačního pole. Einsteinovu prioritu ovšem bezvýhradně uznával.)

Teorie gravitace (obecná teorie relativity) matematicky popisuje a uvádí do vzájemného vztahu (v „prostředí“ zvaném prostoročas) tři základní atributy přírody – prostor, čas a hmotu-energií. Slovy fyzika Johna Wheelera: „Hmotu přikazuje prostoročas, jak se má zakřivit, a zakřivený prostoročas přikazuje hmotě, jak se má pohybovat.“ Wheelerův mladší kolega

Brian Greene je literárnější: „Z prostoru a času se stávají hráči ve vyvíjejícím se kosmu. Oba ožívají. Kus hmoty tady způsobuje, že se prostor tamhle zřasí, a to způsobí, že se tamhle pohne hmotu, což způsobí, že se tamhle prostor nakrabití ještě víc a tak dále. Obecná teorie relativity řídí choreografii propleteného kosmického tance prostoru, času, hmoty a energie.“

Jak známo, v relativistickém vesmíru neplatí euklidovská geometrie, čas nejen při vyšších rychlostech, ale i v silnějších gravitacích plyne pomaleji atd. V kosmologickém měřítku Einsteinova teorie gravitace mimo jiné předpokládá existenci gravitačních vln, vysvětluje existenci černých děr či připouští existenci děr bílých (z těch mohou objekty pouze ven, ne však dovnitř), tudíž i děr červích („tunelů“ mezi černými a bílými děrami). Teoreticky dovoluje cesty časem, určuje nestabilitu vesmíru a v krajním případě dokonce i cosi jako zamrznutí času ve stavu před velkým třeskem nebo po velkém křachu. Troufám si tvrdit, že už jejím objevem se lidstvo stalo kosmickou civilizací.

Ani obecná teorie relativity ale není zcela univerzální. Nemáme pro ni odpovídající kvantovou teorii, selhává rovněž v singularitách před velkým třeskem a po velkém křachu. Newtonova gravitace je tedy speciálním případem gravitace Einsteinovy, která zase je jen součástí teorie úplně všeho. Ta, zatím pouze v náznacích, představuje herkulovský (doufejme, že nikoli sisyfovský!) úkol pro Einsteiny zítřka.

František Houdek

Ludvík a Mlok

Byly zahájeny nominace na Mloka za zásluhy (za celoživotní práci) a Ludvíka (za počín roku nebo víceletý projekt). Nominace, v nichž uvedete, o jakou cenu se jedná, koho nominujete, kdo nominuje a za jaký klub a za co nominujete, pošlete Jiřině Vorlové nejlépe na e-mail Aquila@altar.cz.

Jiřina Vorlová

Což takhle plést košíky? Třeštění letitého popularizátora 45

Teorie relativity cvičí s našim fyzikálním obrazem světa způsobem, nad kterým dosud spolehlivý arbit – zdravý selský rozum – zůstává stát. V přírodovědě zřejmě vůbec poprvé. Jen si vezmeme širší fyzikální obory před rokem 1915: objevy v nich vyžadovaly sice odvalu i fantazii, jen výjimečně ale šly proti tomu, co nám ukazují naše smysly – a pokud přeče, i potom to náš zdravý rozum byl s to pobrat a vytvořit si jakous představu. Prvním příkladem byl heliocentrismus – zrak nám neustále říká, že naše planeta je středem světa a Slunce i celý vesmír se točí kolem ní. Nicméně odlišná Kopernikova idea byla bez potíží představitelná. Podobně to dopadlo s dalšími průlomy ve fyzikálním poznávání světa, kupříkladu s Daltonovými atomy a Avogadro-vými molekulami, Faradayovými magnetickými siločarami a Maxwellovou teorií elektromagnetického pole, Clausiovou entropií a Boltzmannovou statistickou mechanikou, či třeba s Röntgenovým zářením a Becquerelovou radioaktivitou. Byla to náročná, ale i pro necvičený bystrý mozek stravitelná věda. Hranice mentální přístupnosti se jistě bude u každého čtenáře lišit; podle mě i kvantová teorie ve svých počátcích se dala jakž takž přirozeně pochopit: Planckovo kvantování záření černého tělesa

(1900), Einsteinovy fotony (1905), Bohrov model atomu (1913). Se speciální teorií relativity (1905) to ale vážlo od samého počátku – dilatace času, kontrakce délek ve směru pohybu, ekvivalence hmoty a energie, paradox dvojčat...

Dalších deset let Einsteinovi zabralo, aby prokázal, že ci-zost, ano, *nepřirozenost* pokročilé fyziky není výjimkou, ale pravidlem: jeho obecná relativita ještě víc odpráhuje od subjektivity a smyslovosti, ještě dál dosahuje do makro- i mikrokosmu, kde platí jiné, ne už lidské míry i pravidla.

Dílo zkázy přirozenosti ve fyzice pak dokonala další etapa kvantové teorie v druhé polovině 20. let, kdy celá kvantová teorie definitivně „o rozum přišla“ objevem vlnově-korpuskulárního dualismu (kvantové pokračování relativistické ekvivalence hmoty a energie), vlnové mechaniky (ve starém vidění nehmotných vln čirý nesmysl), hustoty pravděpodobnosti výskytu (částice je ve vymezeném objemu takřikajíc trochu nikde a trochu všude) a principu neurčitosti (přesný stav mikročástice je za všech okolností nepoznatelný). V pádu fyziky do nenázornosti, formální logiky a matematické abstrakce dnes úspěšně pokračují potenciální teorie všeho, které operují s 10-11 rozměrným prostoročasem a vysvětlit je, řečeno bonmotem britského scifisty Terryho Pratchetta, „ lze jen za předpokladu, že ten, kdo naslouchá, o nich už všechno ví“.

Snad se tedy dá říci, že pokud se fyzika pustí do výzkumu v ne-lidských měřítkách, ať už v rozměrech, časových intervalech, nebo třeba rychlostech či gravitacích, stává se pro nás (s výjimkou bezvýznamné hrstky zasvěcených) čímsi jako zapečetěnou černou skříňkou, jak ji v obecnějším významu chápal česko-brazilijský filosof Vilém Flusser: systémem, u kterého kontrolujeme pouze vstupy a výstupy, aniž bychom věděli, co se odehrává uvnitř.

Rodnou dcerou fyziky je technika, a tak není divu, že se pomyslné černé skříňky v podobě všemožně procesorovaných nástrojů, strojů a přístrojů objeví i tam. A poněvadž technika je zase součástí každodenního života, černé skříňky posléze proniknou celou ekumenou.

Fenomén černé skříňky tedy, obrazně řečeno, postoupí z vědy přes techniku do života. Dnes vskutku sotva kdo ví (a ani vědět nechce a nemůže), jak fungují tak běžné samozřejmosti jako mobil, počítač, hodinky, auto... Britský fyzik a scifista Arthur Clarke to vystihl slovy: „Dostatečně pokročilá technologie je k nerozeznání od magie.“ A pokud se něco porouchá, koupí se to nové (na zaručeně výhodný úvěr samozřejmě) nebo se vymění vadný modul (jedna černoskříňka za jinou).

Z našeho povědomí postupně vyvane znalost základních řemeslných a technologiických postupů, vždyť takřka na všechno máme černé skříňky, které vyrobí cokoli včetně sebe samých. Časem dosáhneme jednoho z mých neoblíbených milníků vývoje civilizace, totiž *bodu nenávratu*, kdy už činnost těch všudypřítomných magických udělátek nebudeme umět nahradit prací vlastníma rukama a vlastní hlavou. Nu, pokud všechno náležitě poběží, nešť. Jestli ale v tomto období *vrcholné kultury černých skříňek* nastane nějaký rozsáhlejší kolaps, ať už přírodní, technický nebo sociální (což při stoupající našponovanosti chodu civilizace dříve či později přijít musí), následky budou fatální. Proto navrhuji vedle extrémních sportů či vysedávání u kompu pěstovat jako koničky i základní stará řemesla, znalosti, rukodělné dovednosti. Jsou zajímavé, přinášejí nitřní uspokojení, ale především – můžou se hodit!

František Houdek

Vánoční výstava tentokrát na téma lidová řemesla

například dílna Dřevoobráběcí, Košíkářská, Sklářská, Kovoobráběcí, Krejčovská, Ševcovská, Provaznická, Kartáčnická či Knihařská. Zastoupena jsou i lesní řemesla, opět probíhá v podzemí Betlémské kaple, více na www.vanocnivystava.cz vstupné pouhých 60 Kč, ještě do 3. ledna 2016.

Časem s vědou – prosinec

● velkých činech vědy a techniky

Živá, mrtvá, nesmrtelná

Počátkem roku 1924 Louis de Broglie ukázal, že každá pohybující se částice je provázána vlněním určitého kmitočtu a naopak – každá vlna v sobě nese hmotnou částici. Elektron v atomu pak může obíhat kolem jádra jen po těch drahách, jejichž délka je celistvým násobkem délky jeho vlny.

Erwin Schrödinger poté začal tuto myšlenku matematicky formulovat. Problém dořešil o Vánocích 1925, které trávil s milenkou na horách ve Švýcarsku. S perlami v uších coby zvukovou izolací se mu takřikajíc v meziaktí podařilo do čistě pohybových rovnic de Broglieho včlenit i působící síly a zformulovat rovnici pohybu elektronu jako vlny kmitající kolem jádra vodíkového atomu.

Schrödingerova rovnice ale ne vždy odpovídala skutečnosti. To spravil v létě 1926 Max Born tvrzením, že rovnice nepopisuje elektron jako takový, ale *míru pravděpodobnosti* jeho výskytu v daném místě a čase.

Na jaře 1927 Werner Heisenberg uvažoval, jak dalece lze takový pravděpodobnostní elektron lokalizovat. A zformuloval zřejmě nejnámější zákon kvantové mechaniky, *princip neurčitosti*: čím přesněji měříme hybnost částice, tím nepřesněji její polohu a naopak, přičemž součin těchto veličin nemůže být menší než určitá konstantní hodnota.

V této etapě se někteří ze spolutvůrců kvantové teorie jejího dalšího vývoje zalekli – Planck, de Broglie, Einstein, Schrödinger... Poslední z nich ve snaze ukázat nesmyslnost aplikace pravděpodobnostní a neurčitostní podoby kvantové mechaniky na makroskopické objekty nastínil v trojdílném článku z **29. listopadu a 6. a 13. prosince 1935** tento myšlenkový pokus: Do krabice je umístěna kočka spolu se smrtícím zařízením spouštěným rozpadem přiloženého radioaktivního atomu, který se s padesátiprocentní pravděpodobností do hodiny rozpadne.

Co se stane? Radioaktivní přeměna je kvantový jev, avšak kvantová teorie nedokáže předpovědět, *kdy* se radionuklid rozpadne. Podle kvantové teorie se obsah krabice nachází ve stavu kvantové superpozice (složení) obou možných stavů, tedy *stavu rozpad + mrtvá kočka* a *nerozpad + živá kočka*. Kočka je tedy z poloviny mrtvá a z poloviny živá.

Samozřejmě otevřením krabice stav kočky zjistíme, ale jen za cenu toho, že původní superpozice („kvantovost“) zanikne a vynoří se jediný stav. Jinak řečeno, *koncový stav objektu je určen procesem pozorování*. Kvantová teorie bez popisu okamžiku ztráty kvantovosti je tedy přinejmenším neúplná.

Fyzikové navrhli několik řešení, některá i dost idealistická až teofilní, ale žádná z nich není uspokojivá. Zřejmě nejnámější jsou tři:

Podle tzv. *kodaňské interpretace* systém ztratí kvantovost a nabude jednoznačnosti tehdy, až se stane „dost velkým“ (třeba vřazením měřáku). O stavu pomyslné Schrödingerovy kočky rozhodne okamžik otevření krabice. Kodaňští tím rozdělili svět na dvě části – nejistý svět kvant a beze zbytku popsateľný svět lidí.

Zatímco z kodaňského pohledu se realizuje jen jeden z možných výsledků, podle *mnohasvětové interpretace* nastávají všechny možnosti, ovšem každá v jiné kopii vesmíru. Všechny tyto vesmíry existují současně jakoby „v sobě“, v našem případě jeden s živou a jeden s mrtvou kočkou, přičemž otevřením krabice se ocitneme v jednom z nich. Fyzik Steven Weinberg to přirovnává k poslechu rádia:

Náš prostor je zaplněn signály všech stanic zároveň a my si výběrem můžeme naladit vždycky jen jednu z nich, přičemž jejich vysílací frekvence se navzájem neovlivňují. Z multiverzální hypotézy vyplývá, že naším světem poletují ultralozité vlnové funkce paralelních světů, kde třeba neandertálcí převládali kromaňonce nebo Česko je fotbalovou supervelmocí... Žel, tyto světy jsou zcela mimoběžné, takže jde o domněnku netestovatelnou.

Nejprozaičtější a patrně i nejméně formalistická pak je *dekoherenční interpretace*, podle které kvantové systémy nikdy nemohou být zcela izolované a postupně se „odkvantují“ (rozvolní superpozici, dekoherují) náhodnými interakcemi s okolím, až zbude obyčejný makroskopický výběr podle klasické teorie pravděpodobnosti.

Hranice mezi kvantovým a naším světem tedy nejspíš není určena velikostí objektů, ale schopností jejich interakce s okolím. S arestovanou šelmičkou by to podle mě dopadlo asi takhle: Krabice informaci o stavu kočky a i o proběhnuvším rozpadu neudrží a nějak ji do okolí „vyzáří“ (tep srdce, tělesné teplo, zvuk spouštěného smrtícího zařízení, mňouk hynuvší kočky, agonický úder tlapkou do stěny) – je to jen záležitost prahové citlivosti měřáku.

Problém Schrödingerovy kočky nicméně badatelé neopouštějí a pilně hledají podmínky, za kterých lze ztrátě kvantovosti při styku s makrosystémem co možná zabránit nebo ji alespoň maximálně oddálit. To je zřejmě nejdůležitější krok na cestě ke kvantovým počítačům.

František Houdek

Nové audioknihy z OneHotBook

Michel Houellebecq: **PODVOLENÍ**

Audiokniha vychází jako CD mp3 za 299 Kč i ke stažení prostřednictvím digitálních distribucí jako mp3 za 279 Kč.

Více na webových stránkách www.onehotbook.cz

Memento z říše divů Třeštění letitého popularizátora 46

Kvantová mechanika vnesla do fyziky „deprimující“, poněvadž neodstranitelné prvky nepřesnosti a náhody, které z kvantového světa dělaly cosi jako krajinu zázraků a přízraků (Gamowův literární Mr. Tompkins ji nazval podle Carrollovy Alenky „říši divů“). Předměty zde mají nepoznatelnou minulost i nepředvídatelnou budoucnost a mohou se chovat proti běžné zkušenosti – třeba vyskytovat se na více místech najednou (superpozice stavů), mizet a znovu se objevovat (dualistická oscilace mezi hmotou a vlnou) nebo spolu telepaticky komunikovat na dálku nekonečně velkou rychlostí (kvantová provázanost), popřípadě procházet zdi (tunelový jev). V kvantovém světě bují vášně na každém kroku – pohyby bývají prudké a nárazivě silné, všechno tu probíhá v jakýchsi rozmáchlých gestech, mezi nimiž se „neděje nic“. Předměty nelze přesně lokalizovat, navíc každý pokus o to, třeba jen pohledem, je z jejich původního místa odpálí.

Máme tu tedy svět, který si žije svým vlastním životem, úspěšně se brání jakémukoli přesnému poznání a zřejmě nám zůstane navždy utajen. O jeho zkoumání platí postřeh lídra kodaňské školy Nielse Bohra: „Je chybou si myslet, že úkolem fyziky je zjistit, jaká příroda je. Fyzika se týká jedině toho, co umíme o přírodě říci.“ Nu, pokud zůstaneme při zemi a spokojíme se s vědomě neúplným popisem, buď. Pokud ale popustíme své ambice a pokusíme se kvantové jevy vyjádřit kompletně, vyplynou z toho rozpory. Naše tělo totiž nemá receptory schopné postihnout kvantové objekty a mozek zase zkušenosti vyhodnocovat správně chování mikrosvěta.

Už Kant před více než dvěma sty lety pochopil, že jde-li čistý rozum za meze lidské zkušenosti, pak nevyhnutelně zabředne do spekulací, kde tvrzení a protitvrzení jsou stejně platná. Moderní fyzikální teorie se stávají tak abstraktními a vznášejí se tak daleko za hranicemi naší přirozenosti, že je nelze ověřit a jsou stále kontroverznější. Vytváříme jakési konstrukty, které to, co nejsme schopni vnímat a cítit, převádějí na to, čemu jsme s to alespoň formálně porozumět. Příkladem je většina navrhovaných řešení problému Schrödingerovy kočky, ultimátními případy pak otázky typu: Je vesmír konečný, či nekonečný? Má nějaký smysl, nebo nemá? Má v něm navrch hmota, nebo duch?

Kantovo omezení rozumu koresponduje se známou Gödelovou větou o neúplnosti: Pokud je popis složitého systému úplný, pak nemůže být bezesporný a bude obsahovat protirečení.

Nu, rozhodující je, zda kýžený popis souhlasí s experimentem. To u kvantové teorie platí. Z řady jejich aplikací v praxi

jmenujme tu zřejmě nejznámější – zařízení, stavějící do kvantové „latě“ soubory atomů tak, aby na povel najednou vyzářily svazek silného jednobarevného světla. Ten pak dokáže stejně přesně snímat nahrávku z kompaktního disku jako řezat kov, zároveň termojadernou reakci jako operovat lidský mozek... Laser.

Poznávací tabu kvantového světa ale má i širší souvislosti. Připomíná nám, že i když to přírodnímu výběru evidentně stačilo, pro potřeby vědeckého poznání je náš smyslový arzenál k uzoufání chudičkový. Člověk není jen „neschopen vidět nicotu, z níž byl přiveden na svět, stejně jako nekonečno, jímž je pohlacen“ (Pascal), jeho smyslům unikají i bližší projevy reality. Pár příkladů: Vlnová délka známého

elektromagnetického záření se pohybuje od 10^{-15} metru (u nejtvrďšího záření gama) do 10^6 metru (u extrémně dlouhých radiových vln), z toho člověk vnímá viditelné světlo v pásmu $4-7,5 \cdot 10^{-7}$ metru. To je tisícina biliontiny celkového rozsahu! V oboru rozměrů svět varíruje od Planckovy délky 10^{-35} metru či rozměru atomového jádra 10^{-15} m do miliard světelných let, u času zase od Planckova času 10^{-44} sekundy nebo procesů v atomech 10^{-16} s až k době trvání vesmíru... Zkrátka a dobře připomínáme koně u kolesek na Staroměstském náměstí, ale zatímco oni mají klapy na očích proto, aby je nerušil okolní provoz a tudíž lépe dělali svoji práci, my (někteří?) bychom tolik chtěli

být rušeni (třeba dálkovým klábosením velryb, předzemětřsným chvěním země, nárkem namáhaných domů, pílí buněčných organel, emanací rozrušené mysli nebo třeba vznikem a zánikem kosmických objektů), ale svých klapků se zbavit nemůžeme. Navzdory nejvyspělejším přístrojům realitu v její plnosti nikdy nepoznáme.

„Příroda jakoby nám ukazovala jenom lví ocas. Já ale pevně věřím, že k tomu ocasu patří i celý lev, i když se nemůže odhalit najednou. Vidíme z něj jen to, co by viděla veš, která mu sedí na hřbetě,“ napsal Albert Einstein.

Závěrem malá připomínka, která zajisté neplatí jen v kvantovém světě: *Poznáváním se dá objekt zničit.* A jak věděl už čaroděj Gandalf: „Ten, kdo rozláme věc, aby došel poznání, opustil cestu moudrosti.“

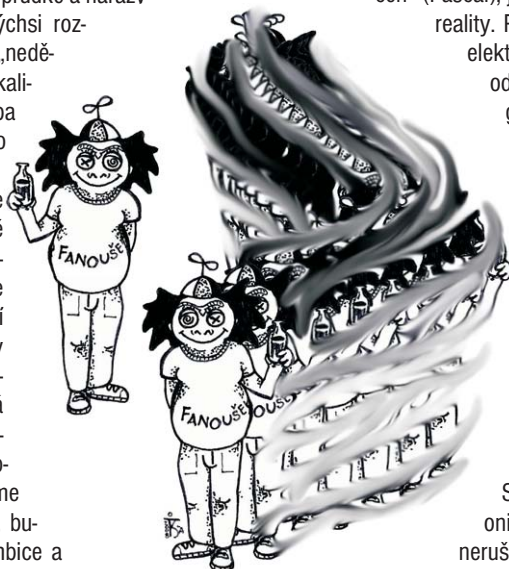
František Houdek

Nové audioknihy z OneHotBook

Wilma Kadlečková: MYCELIUM 2: Led pod kůží

Audiokniha vychází jako CD mp3 za 339 Kč i ke stažení prostřednictvím digitálních distribucí jako mp3 za 299 Kč.

Více na webových stránkách www.onehotbook.cz

Eurocon 2016

4. - 6. 11. 2016 Barcelona

Eurocony se pořádají v různých zemích Evropy už 40 let, ale Eurocon v Barceloně v listopadu 2016 bude první, který kdy byl ve Španělsku! Barcelona je jedno z nejúžasnějších měst v Evropě, jednak pro svou nádhernou architekturu, jednak pro vynikající vína a jídla za ceny nižší, než najdete v Londýně nebo Paříži. Eurocon proběhne v samotném centru města, nedaleko vrcholku známého bulváru Las Ramblas, přímo v sousedství gotické čtvrti, a ne kilometry daleko na okraji města. A pivo je tady taky dobré.

Eurocon je vždy veden v anglickém jazyce, podporovaném řečí místního hostitelského conu (Bcon - Hispacon), což bude tentokrát španělština a katalánština. Cony však nebudou odděleny a tak se fanové z celého světa mohou promísit a setkat. Program bude probíhat v hlavním conovém hotelu (HOTEL CATALONIA RAMBLAS (4*), C/Pelai, 28) a sousedním Centru kontemporární kultury (the CCCB, the Centre for Contemporary Culture of Barcelona). Počasí v Barceloně v prvních dnech listopadu bývá příjemné.

Nabídneme vám dva hlavní programové proudy v angličtině, kromě toho dva další ve španělštině a katalánštině, uměleckou výstavu, sál obchodníků, speciální filmové představení v nedalekém kině a zvláštní překvapení v největším SF knihkupectví v Evropě přímo v nedalekém fan okrsku. Ano, Barcelona má oblast nazvanou *Friki triangle*, s tuctem obchodů specializovaných na sci-fi a fantasy knihy, hry, komiksy a cosplay. Španělští fanové nazývají sami sebe *frikis* (podle čeho asi?). Ve čtvrtek bude Welcome party na střešní terase hlavního conového hotelu a na konci pak Dead Dog Party v několik minut vzdáleném pivovaru.

Navštivte naši webovou stránku <http://www.eurocon2016.org/>, kde najdete množství informací, zvláště ve vydaných Progress reportech, o místech, která si v Barceloně zaslouží návštěvu, restauracích, programových plánech nebo o možnostech ubytování (včetně levnějších prostor).

Čestní hosté přijedou z několika zemí: z Francie, Finska, Polska, Maďarska, Británie, samozřejmě domácího Španělska a účastníci budou pocházet z celé Evropy.

Přijďte na Eurocon, dopřejte si nezapomenutelnou dovolenou v kulturním centru Iberského poloostrova!

Peter Pavelko

Účastnický poplatek pro dospělé je 35 Euro.

Orientační ceny v hlavním conovém hotelu za noc: single - 110E; double - 120E.

Martinus Cena Fantázie 2015

1. miesto: Janko Iša - Kladivák
2. miesto: Ján Stopjak - V ruinách
3. miesto: Adam Máčaj - Ľudskosť v monštre
4. miesto: Michal Brat - Oceľové oči
5. miesto: Ladislav Dubravský - Búrka

Cena poroty: Ján Stopjak - V ruinách
Cena spoločnosti Intel pre najlepšiu sci-fi poviedku 2015: Marek Slabej - Tí, čo sa vrátili hore
Cena Béla 2015: Janko Iša - Kladivák
Cena za najlepšiu fantasy poviedku 2015: Adam Máčaj - Ľudskosť v monštre
Cena Bibliotéky 2015: Ján Švihra - Zbierka

Martinus Cena Fantázie na internete

Cena Fantázie na webe: www.cenafantazie.sk
Fantázia - YouTube kanál: www.youtube.com/FantaziaMedia

Fantázia na Facebooku a Twitteri =

„casopisfantazia“

Cena Fantázie na Facebooku a Twitteri =

„cenafantazie“

NON FICTION

Ludmila Zemanová

a Linda Zeman Spaleny

Karel Zeman

a jeho kouzelný svět

Filmy a umění Karla Zemana jsou známé po celém světě a tvoří nedílnou součást české a světové kinematografie. S knihou *Karel Zeman a jeho kouzelný svět*, která pochází z pera jeho dcery a vnučky, nahlédnete do zákulisí tvorby tohoto umělce - pochopíte triky, které ve svých filmech užíval, způsoby animace i jejich kombinování, uvidíte jeho technické scénáře a skici, jež stály na počátku každého filmu.

Knihou vypráví životní příběh Karla Zemana od jeho dětství, představuje jeho díla, inspirační zdroje, jednotlivé fáze realizace i ohlasy, které díla vyvolala u nás i v zahraničí. Unikátní je i svým množstvím nashromážděného obrazového materiálu, který čerpá ze soukromého archivu a přináší i dosud nepublikované ilustrace a fotografie.

CPress, 2015, Praha, 262 str., 690 Kč.

